ОДЛИКОВАЊА

Издавач
Историјски архив Београда
Палмира Тољатија 1
Београд
www.arhiv-beograda.org

За издавача
Мр Драган Гачић

Главни и одговорни уредник
Мр Драган Гачић

Аутор изложбе
Мирјана Обрадовић, архивски саветник

Сарадници
Јелена Митровић Коцев
Марко Перић
Исидора Стојановић

Ликовна и графичка опрема
Зорица Нетај

Фотографије одликовања
ђакон Драган Танасијевић
Зорица Нетај

Техничка подршка
Мића Гавриловић
Виолета Јовановић
Бојан Коцев
Светлана Милић

Тираж
500

Штампа
Zlamen

На корици Орден слободе Константина Коче Поповића

каталог изложбе

ОДЛИКОВАЊА

ИЗ ЛЕГАТА

ИСТОРИЈСКОГ АРХИВА БЕОГРАДА

70

ИСТОРИЈСКИ АРХИВ БЕОГРАДА

Београд, 2015.

Уводна реч директора

Одликовања и признања се најчешће додељују поводом обележавања јубилеја или годишњица неких значајних догађаја из прошлости. Симболично, у години када прославља седам деценија свог постојања, Историјски архив Београда приредио је изложбу под називом „Одликовања из легата Историјског архива Београда".

Уобичајено је да се у архивима чувају документа, који као писана грађа сведоче о прошлим временима. Захваљујући легаторима, угледним личностима које су оставиле трајни печат у области културе, науке, уметности и политике, своје место у Историјском архиву Београда нашла су и одликовања, медаље, споменице, плакете и друга признања. Одлучивши да своје животно дело сачувају од пропасти и заборава поверили су га на чување управо овој институцији, чиме је настављена племенита традиција завештања и даривања, која је једно време готово замрла.

На изложби „Одликовања из легата Историјског архива Београда" представљена су 86 одликовања од укупно 134 колико их има у Архиву. Њихови носиоци су девет личности чија се заоставштина чува у седам легата: Константина Коче Поповића и његове супруге Лепосаве Лепе Перовић, Драгослава Драже Марковића и његове супруге Божидарке Кике Дамњановић, Вицка Крстуловића, Влајка Беговића, Славка Зечевића, др Десанке Мијалковић-Стамболић и Новака Новаковића, познатијег као Новак Новак.

Већина ових личности своју афирмацију започеле су током Другог светског рата и наставиле да граде каријере у послератној Југославији као друштвено-политички делатници. Једини који не припадају том кругу су др Десанка Мијалковић-Стамболић која је оставила велики траг у области медицинских наука и Новак Новак, незаборавни писац текстова хумористичких серија.

Сва одликовања која се чувају у Историјском архиву Београда, а која су приказана на изложби, припадају периоду после Другог светског рата. Изузетак је повеља Ордена Југословенске круне 5. степена која је Константину Поповићу, као резервном артиљеријском потпоручнику, додељена 1931. године. Њему припада и највећи број одликовања, што и није изненађујуће, јер је обављао функцију државног секретара Министарства иностраних послова у периоду 1953–1965. године, и самим тим био у сталном контакту и сарадњи са представницима многих земаља. Одликовања која је примио сведоче о каријери која је имала узлазну линију све до драматичних

догађаја на домаћој политичкој сцени и Брионског пленума, после чега је убрзо следило и Кочино коначно повлачење из политичког живота, 1972. године. Поред многобројних и разноврсних иностраних и готово свих домаћих одликовања у легату Константина Поповића истичу се Орден слободе и Орден ратне заставе. Орден слободе је изузетан из неколико разлога. Додељен је свега девет пута, седам домаћим носиоцима и два пута страним. Израђен је од злата и платине и у њега је уграђено 45 рубина и 61 брилијант, од којих је средишњи пречника 6 милиметара, па овај орден представља најекстравагантније и најскупље домаће одликовање послератне Југославије. Орден ратне заставе, такође се издваја својом скупоценошћу и сјајем, јер су за његову израду коришћени сребро, злато, брилијанати и рубини.

Драгослав Марковић добио је своја прва иностранa одликовања док је обављао функцију југословенског амбасадора у НР Бугарској. Међу бројним одликовањима која чине његову збирку посебном егзотичношћу сматрају се два ордена Републике Непал. Драгослав Марковић је и једини међу легаторима који поседује Орден југословенске звезде (1. степена), један од само два југословенска ордена који су се носили о ленти.

Примерци одликовања из легата револуционара Вицка Крстуловића и Влајка Беговића врло сликовито говоре о њиховим позицијама у послератној Југославији и односу са Јосипом Брозом Титом.

Положај секретара за унутрашње послове Републике Србије, на коме се налазио Славко Зечевић, није био погодан за доделу иностраних одликовања, тако да се у његовој збирци налазе само инсигније Ордена етиопске звезде части, Ордена астечког орла и француски Национални орден за заслуге (5. степена).

Изложба „Одликовања у легатима Историјског архива Београда" покушај је делимичног разоткривања садржаја легата и представља прилику да се упознају личност и вредност њихових стваралаца, али и могућност да се открије плодно тле за научни, критички и истраживачки рад.

Посебну захвалност дугујемо господину Драгомиру Ацовићу, најбољем познаваоцу фалеристике у нашој земљи, без чије стручности, знања и свесрдне помоћи ова изложба и пратећи каталог не би били потпуни.

Мр Драган Гачић,
директор Историјског
архива Београда

БИОГРАФИЈЕ ЛЕГАТОРА

КОНСТАНТИН ПОПОВИЋ

Константин (Коча) Поповић рођен је 14. марта 1908. године у Београду, у богатој трговачко-индустријској породици. Започео је школовање у Швајцарској, наставио га у Београду где је и матурирао 1926. године у Другој мушкој гимназији. Идуће, 1927. године, у Сарајеву је завршио школу за резервне официре. Унапређен је 1931. године у чин артиљеријског поручника, када је одликован Орденом југословенске круне 5. степена.

За време студија филозофије на Сорбони, прикључио се надреалистичком покрету. Познавао је уметнике из Бретоновог круга и одржавао комуникацију између београдске и француске групе надреалиста.

Године 1933. постаје члан Комунистичке партије Југославије. Учесник је Шпанског грађанског рата у периоду од јула 1937. до фебруара 1939. године. Био је борац, артиљеријски инструктор, командир батерије и командант дивизиона.

Крајем 1939. године вратио се у Београд, а већ 1940, ухапшен и мучен у затвору због комунистичке делатности, из кога је пуштен почетком марта 1941. године. Априла 1941, као командант трупе пуковске коморе Војске Краљевине Југославије, заробљен је код Ивањице, али је успео да побегне.

Додела Ордена белог лава, Праг 1948.

Јула месеца исте године, Коча Поповић самоиницијативно одлази у партизане. Убрзо је од обичног борца, постављен за водника и већ у августу унапређен за команданта Посавског одреда. Децембра 1941. године постављен је за првог команданта Прве пролетерске бригаде; октобра 1943. за команданта Првог пролетерског корпуса; новембра 1943. именован је за команданта Прве пролетерске дивизије; јула 1944. за команданта Главног штаба за Србију, а почетком 1945. године за команданта Друге армије која је водила борбе у североисточној Босни, учествовала у ослобођењу Загреба и завршила операције у Словенији. Војничку каријеру наставио је и по завршетку рата као начелник Генералштаба ЈА и на тој дужности остао је до јануара 1953. године у чину генерал-пуковника.

Са грчком краљицом Фредериком, Атина 1954.

Налазио се на високим политичким положајима: члан АВНОЈ-а на Првом заседању, члан Председништва АВНОЈ-а на Другом заседању, посланик Уставотворне скупштине ДФЈ, посланик Савезне народне Скупштине у више сазива и посланик Народне скупштине Србије.

Јануара 1953. године постављен је за државног секретара иностраних послова ФНРЈ, и на тој дужности остао је до 1965. године. Коча Поповић учествовао је као шеф југословенске делегације на заседањима Генералне скупштине Уједињених нација. Својим дипломатским способностима и залагањем допринео је повећању угледа и афирмацији Југославије у свету.

Након 1966. биран је за: потпредседника СФРЈ, члана Председништва СФРЈ, члана Сталне конференције ЦК СКЈ и члана Председништва ЦК СКС.

Незадовољан радом највишег руководства и стањем у земљи, 3. новембра 1972. године поднео је оставку на све дужности са кратким образложењем, да у ондашњој ситуацији не види могућност да својим радом допринесе решавању насталих проблема.

Са етиопским царем Хаилем Селасијем, 1955.

Коча Поповић проглашен је за народног хероја Југославије и одликован великим бројем високих домаћих и иностраних одликовања.

Преминуо је 20. октобра 1992. године и сахрањен је у Алеји заслужних грађана на Новом гробљу у Београду.

Поводом обележавања 70-годишњице ослобођења Београда, одлуком Скупштине града Београда, Загребачка улица у општини Савски венац од 18. септембра 2014. носи име Коче Поповића.

ЛЕПОСАВА ПЕРОВИЋ

Лепосава (Лепа) Перовић рођена је 29. августа 1911. године у бројној породици Зорке и Ђорђа Перовића, у селу Машићи, код Бањалуке. У родном граду завршила је гимназију и учитељску школу.

Прво радно место добила је у селу Међувође, у Поткозарју 1932. године а већ наредне одлази у Београд на тромесечни курс за фискултуру и тамо се укључује у револуционарни раднички покрет. У њеном стану био је штампан лист *Ударник* – илегално гласило КПЈ.

Након премештаја у село Паштрић код Мионице, 1933. године укључила се у рад тамошње партијске организације и у јесен 1934. године била примљена у чланство КПЈ, а нешто касније и у чланство Месног комитета КПЈ за Мионицу. Потом је премештена у Ваљевски срез, па у село Буђево код Сјенице и на крају у Босну. Године 1937. била је оптужена за комунистичку делатност пред Окружним судом у Бањалуци и одлуком Министарства просвете отпуштена из учитељске службе. Тада је прешла у Београд и почела да ради у текстилној фабрици „Елка", где је са Рашелом Барух 1937. године, организовала штрајк радника. Због политичког деловања често је хапшена и затварана.

Током окупације земље, борави у Сарајеву, Мостару, на ослобођеној територији источне Херцеговине, а потом на Романији и Јахорини. Фебруара 1942. године борави у Босанској крајини, а са ослобођене територије на Банији, пребацује се у окупирани Загреб. Тамо је радила као члан Повереништва ЦК КПХ за северну Хрватску. Крајем 1943. године прешла је на ослобођену територију северне Хрватске где је била секретар Обласног комитета КПХ. Пред крај рата обављала је дужност организационог секретара Обласног комитета КПЈ за источну Босну.

По преласку у Београд налазила се на разним функцијама у савезним органима: секретар и потпредседник Савезне контролне комисије, члан Савезног одбора ССРНЈ и члан ЦК СК БиХ. Бирана је за народног посланика у првом сазиву Народне скупштине НР БиХ, а до 1967. године била је посланик Просветно-културног већа Савезне скупштине.

Била је директор Галерије фресака у Београду.

Сакупљала је уметничка дела, стварајући богату колекцију. Лепосава Перовић је 1970. године Општини Лазаревац поклонила део своје колекције од шездесет уметничких дела, углавном југословенских уметника XX века, која чини окосницу ликовне галерије „Савременици" у Центру за културу Лазаревац.

Лепосава Перовић била је супруга Константина Поповића.

Преминула је 2. септембра 2000. године, у Београду.

ДРАГОСЛАВ МАРКОВИЋ

Драгослав (Дражa) Марковић рођен је 28. јуна 1920. године у селу Поповићу код Сопота, у учитељској породици.

Још као ученик осмог разреда Треће београдске гимназије, био је ухапшен због комунистичке активности и избачен из школе 1937. године. Осми разред завршио је у Панчеву где је и матурирао, после чега је уписао Медицински факултет у Београду. Током студија, активно је учествовао у револуционарном студентском покрету и био задужен за рад са средњошколском омладином. У чланство СКОЈ-а примљен је 1938, а у чланство КПЈ 1939. године.

Током окупације, вратио се у родно место, где се укључио у рад Среског комитета КПЈ и учествовао у стварању Космајско-посавског партизанског одреда. У лето 1941, након поделе одреда на Посавски и Космајски, постаје заменик политичког комесара Космајског одреда. Обављао је и дужност секретара Окружног комитета КПЈ за Младеновац. Године 1943. био је рањен у ногу, због чега је до краја рата био непокретан.

После ослобођења Србије прешао је у Београд, где је био: секретар и председник Окружног Народноослободилачког одбора Београдског округа (1944); управник Партијске школе при ЦК КПС (1946); министар грађевина (1947); министар рударства (1948); секретар Обласног комитета КПС и председник Обласног народног одбора Београдске области (1950–1952); секретар Градског комитета Београда; директор Радио Београда; председник Савета за културу при Извршном већу НР Србије (1954); председник Идеолошке комисије ЦК СКС (1956); секретар за просвету у Извршном већу Србије (1958); члан Извршног комитета ЦК СРС (1960).

Био је амбасадор СФРЈ у НР Бугарској (1963–1967). Обављао је функције председника Републичког већа Скупштине Србије и председника Уставне комисије Србије (1967–1969); функцију председника Скупштине СРС (1969–1974) и био члан првог Председништва СФРЈ (1971–1974).

Драгослав Марковић први је обављао функцију председника Председништва СРС (1974–1978). Био је председник Савезне скупштине СФРЈ (1978–1982) и председник Председништва ЦК СКЈ (1983–1984).

Биран је за народног посланика савезне и републичке скупштине, у свим сазивима до 1963. године. Био је члан и секретар Главног одбора Социјалистичког савеза радног народа Србије, председник Главног одбора Ратних-војних инвалида. За члана ЦК СКС биран је од 1945, а за члана Извршног комитета ЦК СКС од 1959. године.

Отишао је у пензију 1986. године, али остаје активан као члан Савета федерације, до његовог укидања 1990. године.

Преминуо је 20. априла 2005. године, у Београду.

БОЖИДАРКА ДАМЊАНОВИЋ МАРКОВИЋ

Божидарка (Кика) Дамњановић рођена је 25. септембра 1920. године у Младеновцу. Четири разреда гимназије похађала је у Смедеревској Паланци, а женску домаћичку школу завршила је 1941. године и започела похађање стенографске школе.

Крајем јуна 1941. године постала је члан СКОЈ-а, а половином октобра добровољно је ступила у Шумадијски НОП одред из кога је убрзо прешла у Космајски, где је и постала члан КПЈ. По пријему у чланство постала је члан Повереништва КПЈ за младеновачки срез, а нешто касније, секретар Повереништва и члан ОК КПЈ за исти срез.

За време Прве офанзиве, када се Космајски партизански одред повукао у Санџак, у рејону Младеновца и Космаја остала је да делује једна партизанска чета, која је водила непрекидне оружане акције у којима је учествовала и Божидарка Дамњановић, тада већ много познатија по свом партизанском имену Кика. Године 1943. када је поново оформљен Космајски партизански одред, Кика је у њему постала заменик политичког комесара, а истовремено је била и члан ОК КПЈ за Младеновац. На тим дужностима остала је до краја рата.

У послератној Југославији обављала је разне друштвено-политичке дужности: помоћник председника Комисије државне контроле НР Србије, начелник Кадровске управе ЦК КП Србије и члан Извршног одбора СУБНОР-а Србије. У међувремену, завршила је Учитељску школу и од 1952. године радила као учитељица, а од 1959. до 1963. године као директор у једној београдској основној школи. Била је и директор Завода за основно образовање и образовање наставника СР Србије.

Током рата почела је да се бави новинарско-публицистичким радом, сарађивала је у органима Народног фронта Србије *Глас* и *Космајски борац*. После рата радила је као сарадник листа Нови дани. Написала је књигу сећања *Ја и моји другови*.

Божидарка Дамњановић била је супруга Драгослава Марковића.

Преминула је 17. јануара 1996. године, у Београду.

ВИЦКО КРСТУЛОВИЋ

Вицко Крстуловић рођен је 27. априла 1905. године у Сплиту, у сиромашној земљорадничкој породици. После завршене основне школе радио је на изградњи путева, у каменоломима, фабрикама и на бродоградилишту.

У чланство КПЈ примљен је 1922. године, у чланство Покрајинског комитета СКОЈ-а за Далмацију 1924, а у јануару 1929. изабран је за секретара овог комитета. Због илегалног политичког рада више пута је хапшен и осуђиван на вишемесечне затворске казне.

Као делегат за Далмацију присуствовао је Петој покрајинској конференцији КПЈ у Загребу октобра 1940. године, на којој је изабран за члана ЦК КПЈ. За првог команданта Динарског партизанског одреда изабран је септембра 1941. године, чији је штаб прерастао у руководство свих партизанских јединица Далмације. Затим су уследили положаји команданта Четврте оперативне зоне Хрватске, па Девете дивизије НОВЈ.

После капитулације Италије, септембра 1943. године, Вицко је заједно са Ивом Лолом Рибаром ушао у још увек окупирани Сплит и са командантом италијанског гарнизона, генералом Емилиом Бецузием, успешно завршио преговоре о мирној предаји града. Вицко се тада посветио политичком раду у ЗАВНОХ-у и АВНОЈ-у. На Другом заседању АВНОЈ-а у Јајцу, изабран је за члана Председништва.

Вицко Крстуловић налазио се на функцијама: повереника индустрије и трговине ЗАВНОХ-а (1944), министра унутрашњих послова у првој Влади Демократске Федеративне Хрватске (1945), министра рада и министра поморства у Савезној влади (1946), председника Президијума Сабора Народне Републике Хрватске (1952), члана СИВ-а (1953), народног посланика Хрватског сабора (1945–1963) и народног посланика у Савезној скупштини (1945–1967).

Поред ових државних функција био је и председник Главног одбора Народне технике Хрватске, председник Матице исељеника Хрватске и члан Председништва СУБНОР-а. Аутор је више чланака и студија, а његова сећања *Мемоари југословенског револуционара* објављена су постхумно 2012. године.

Преминуо је 28. септембра 1988. године, у Сплиту.

Један врх планине Мосор у Далмацији, од 1952. године носи његово име – „Вицков ступ".

ВЛАЈКО БЕГОВИЋ

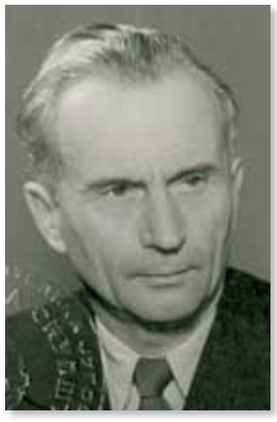

Влајко Беговић рођен је 8. фебруара 1905. године у Факовићима код Сребренице.

Револуционарном покрету прикључио се током студија на Високој техничкој школи у Прагу, члан је СКОЈ-а од 1927, а КПЈ од 1932. године. Као организатора и инструктора КПЈ, Државни суд за заштиту државе 1933. године, осудио га је, у одсуству, на 12 година затвора. У то време Влајко Беговић је боравио у Француској, где се прикључио тамошњем радничком покрету. У Совјетски Савез одлази 1935, где је радио као аспирант и предавач на Комунистичком универзитету националних мањина Запада у Москви.

Учесник је Шпанског грађанског рата од 1936. године, на страни Републиканске армије. Током рата био је начелник одељења Петнаесте интернационалне бригаде и инструктор 35. дивизије; стекао је чин мајора Шпанске републиканске армије. Међутим, након пропасти Шпанске републике 1939. године, заједно са другим учесницима Интернационалних бригада, одведен је у концентрациони логор у Француској, из кога је после немачке окупације Француске, пребачен у затвор. Искуство из периода Шпанског грађанског рата преточио је у књигу *Шпанија и Франкизам*, објављену 1977. године.

Из затвора је успео да побегне заједно са другим Југословенима и прикључи се Покрету отпора септембра 1943. године. На југу Француске био је један од организатора отпора као члан Штаба Марсељског одреда и Јужне зоне за међународне јединице. На ослобођену територију Југославије дошао је преко Барија, јануара 1945. и одмах се укључио у рад Агитпроп одељења ЦК КПЈ.

Након ослобођења Југославије, обављао је разне друштвено-политичке функције. Био је: председник Савезне планске комисије, директор Савезног завода за привредно планирање, директор Института за међународну политику и привреду, директор листа *Борба*, директор Института друштвених

наука и директор Високе школе политичких наука у Београду. Био је члан Главног одбора ССРН Југославије, члан Централног комитета Савеза комуниста Босне и Херцеговине, члан Централног комитета Савеза комуниста Југославије, као и народни посланик Савезне скупштине. Члан Савета федерације био је од 1967. године.

Објавио је велики број чланака и студија о економским и политичким питањима. Постхумно је објављена његова књига *Из историје средњевековне Босне*, 2011. године.

Влајко Беговић преминуо је 17. фебруара 1989. године, у Београду.

СЛАВКО ЗЕЧЕВИЋ

Славко Зечевић рођен је 23. октобра 1921. године у Липовцу поред Тополе. Основну школу је завршио у родном месту, а гимназију у Аранђеловцу, Загребу и Крагујевцу. Завршио је Високу политичку школу, Високу школу унутрашњих послова (1954) и Правни факултет (1955).

Учесник је НОП-а од 1941. године. У прво време био је илегалац, а конспиративно име му је било Влада. Био је комесар чете Првог шумадијског одреда, па политички комесар Друге бригаде и члан Окружног комитета КПЈ за Крагујевац. Војну каријеру завршио је у чину мајора.

После ослобођења био је: секретар Народноослободилачког одбора Округа крагујевачког (1944/45), начелник Одељења унутрашњих послова Округа крагујевачког (1945/46), организациони секретар Окружног комитета КПЈ за Округ крагујевачки (1946/47), помоћник министра саобраћаја у влади Србије и инструктор ЦК Србије (1948/49). Од 1949. године прелази са службом у Државни секретаријат иностраних послова, где је био: други секретар посланства у Будимпешти и први секретар у амбасади у Отави (1949/52), саветник амбасаде у Адисабеби (1952/60), начелник персоналне службе ДСИП-а и члан комитета у ДСИП-а. У периоду од 1960. до 1966. године обављао је функцију председника Народног одбора Среза Крагујевац и председника Среског одбора Шумадије и Поморавља. У исто време био је и члан научног савета Одељења за социологију Института друштвених наука у Београду. Секратар унутрашњих послова републичког секретаријата за унутрашње послове СР Србије и члан Извршног већа био је од 1966. до 1977. године, као и члан организационо-политичког већа Савезне скупштине, потпредседник Извршног већа Србије, члан Председништва ЦК СК Србије и председник Савета за међународну сарадњу Скупштине Србије. Биран је за народног посланика Уставотворне скупштине Југославије 1945. године, за народног посланика Скупштине Србије 1946. године и за посланика Савезне и Републичке скупштине у више сазива.

Био је први председник Ауто-мото савеза Србије. Постхумно је објављена књига његових успомена под називом *Сећања и казивања* 2004. године.

Преминуо је 24. марта 1998. године у Београду.

ДЕСАНКА МИЈАЛКОВИЋ СТАМБОЛИЋ

Десанка Мијалковић Стамболић рођена је 8. септембра 1929. године у Нишу. Потиче из фамилије Ивка (Живка) Мијалковића, чији је лик Стеван Сремац описао у роману *Ивкова слава*. На Медицинском факултету у Београду дипломирала је 1956. године. На истом је 1975. године одбранила докторску дисертацију на тему *Гликокортикоидна функција коре надбубрежне жлезде у болесника са ендемском нефропатијом на хроничном програму хемодијализе*.

Тринаест година провела је у служби на ВМА у статусу војног службеника III класе/ранг мајора, где је обавила лекарски стаж, општу праксу и специјализацију интерне медицине. На ВМА је завршила Течај научно истраживачког рада и основала Лабораторију за хормоналну дијагностику; изабрана је за асистента на предмету Интерна медицина. Године 1969. запослила се у КБЦ Звездара и у оквиру Клинике за интерне болести основала је 1971. године Клинички центар за ендокринологију, дијабетес и

болести метаболизма, чији је начелник била. Била је управник Дечијег војног летовалишта у Скраду у Горском Котару.

На Катедри за ендокринологију Стоматолошког факултета била је професор од 1976. године, а на Катедри за ендокринологију на постдипломским студијама Медицинског факултета редовни професор од 1978. године.

На студијама усавршавања боравила је у Енглеској (први постдипломски курс из ендокринологије у Европи), Шведској и Финској. Била је председник Ендокринолошке секције Српског лекарског друштва, члан Европске асоцијације за ендокринологију, Светске организације за дијабетес и вишегодишњи председник Друштва дијабетичара Београда.

Аутор је и уредник неколико десетина популарних медицинских књига и уџбеника за редовну и постдипломску наставу и великог броја научних радова, штампаних у часописима у земљи и иностранству.

Добитница је Повеље САД, Златне плакете Савеза Југославије за борбу против шећерне болести. Одликована је Орденом за војне заслуге са сребрним мачевима и Орденом рада са златним венцем.

Десанка Мијалковић Стамболић живи у Београду.

НОВАК НОВАКОВИЋ

Новак Новаковић, познатији под псеудонимом Новак Новак, рођен је 1928. године у Крушевцу. Крајем 1944. године новоформирана власт је његовог оца Јеврема, локалног свештеника по кратком поступку осудила на смрт и стрељала.

Породица се преселила у Београд, где је Новак наставио гимназијско школовање. Уписао је студије књижевности, али је због тешког материјалног положаја био приморан да зарађује, не бирајући послове.

Новинарством је почео да се бави 1947. године, објавивши рад у загребачком хумористичком часопису *Керемпух*, а наставио пишући за часопис *Рад*. Као члан редакције сатиричног листа *Јеж*, (1949–1951) сарађивао је са писцима Станиславом Винавером и Владаном Стојановићем Зоровавељом. Његови хумористички прилози објављивани су у свим значајнијим југословенским часописима.

Радијску каријеру започео је 1953. године и на месту уредника рекламних емисија и јутарњег програма Радио Београда задржао се до 1957. године. Највећи траг оставио је као аутор сатиричних и хумористичких текстова за радио емисију *Весело вече*, које је писао заједно са Радивојем Лолом Ђукићем. Њихова сарадња се наставила и на телевизији, где су заједничким сценаријима за хумористичке серије и филмове постали препознатљив тандем и поставили стандарде за то како треба да изгледа хумор на малим екранима.

Од почетка рада на РТБ 1957. године, па све до пензионисања 1988. године, Новак је из „ничега", уз помоћ Лоле, Мије, Ђузе, Чкаље и осталих великана малих екрана, успео да створи најсјајнија остварења играног програма, а *Позориште у кући* је до данас остало његово најпопуларније дело.

Новакова најпознатија позоришна комедија Столица која се љуља (1976), крајем седамдесетих година XX века пунила је сале широм тадашње Југославије. У Словенији се давала под именом *Гугалник*, а касније је екранизована под називом *Гњурац*.

После пензионисања, због слабог здравља повукао се из јавног живота. Своје богато животно и радно искуство преносио је на Срђана Ваљаревића, савременог књижевника и свог даљег рођака.

Био је члан Удружења новинара Југославије. Добитник је бројних домаћих признања, између осталих „Студио 1973" и „Студио 1974" за прве две сезоне серије *Позориште у кући*. Одликован је Орденом заслуга за народ са сребрним венцем, Орденом рада са сребрним венцем, а на Међународном фестивалу хумора и сатире у Крушевцу 1996. године, постхумно му је додељена награда за животно дело.

Преминуо је 6. априла 1995. године, у Београду.

ФАЛЕРИСТИКА

Ф А Л Е Р И С Т И К А

НАУКА О ОДЛИКОВАЊИМА

Повеља и инсигније ордена Легије части 1. степена Константина Поповића

Одликовања или ордени су знак признања за посебне заслуге који могу бити додељени појединцима, установама, војним јединицама или организацијама, и уручују се на свечаностима како би се још више истакао значај самог одликовања.

Наука која се бави проучавањем одликовања, ордена, медаља, споменица и других ознака части назива се **фалеристика**. Ова релативно нова помоћна историјска наука бави се проучавањем настанка, развоја, естетског дефинисања, уметничког израза одликовања, као и правилима њиховог ношења, исправама о додели и слично. Као таква, уско је повезана са нумизматиком, хералдиком, архонтологијом и инсигниологијом.

Статуе великих магистара тевтонских витезова у Маријенбургу, Пољска

Фалеристика своје име дугује чехословачком официру и публицисти **Олджиху Пилцу** (1900–1945), који је тридесетих година прошлог века сковао назив на основу латинске речи *phalerae*, како се називало одликовање у облику медаљона које су заслужни римски војници носили на грудном оклопу.

Надгробна стела римског војника одликованог фалерама

Настанак одликовања сеже у далеку прошлост, у време када су у старом Египту додељиване носиве ознаке добијене за војне заслуге. У средњем веку, са Првим крсташким ратом, појављује се институција војног витешког ордена или реда, која представља организовани и узајамним заветом повезани скуп појединаца који стреме истом циљу – Темплари, Тевтонци, Јовановци, Малтешки витезови итд.

Инсигнија Ордена подвезице која се носи испод левог колена

По угледу на војне витешке редове, током XIV века формирају се братства окупљена око одређеног светитеља, верског начела или локалитета. Сматра се да је први витешки орден који је оформио један феудални владар било **Друштво витезова Светог Георгија**, угарског краља Карла Роберта Анжујског из 1326. године.

Жан Баптист Дебре - Прва додела Ордена Легије части, уље на платну

Већина европских монарха следила је овај пример, и убрзо се чланство у оваквим друштвима претворило у почаст коју суверен даје у знак признања за верну службу и лојалност. Привилегија да се постане витез била је уско повезана са племићким пореклом и имовином. Неки од највиших почасти модерне Европе, као што су **Орден златног руна** и енглески **Орден подвезице**, датирају из тог периода, и остали су традиционални витешки ордени који се додељују искључиво племству.

Темељ савременог поимања одликовања као јавног признања за заслуге које се додељује појединцима, без обзира на њихово порекло и имовину, постављен је 1802. године, када је Наполеон Бонапарта установио **Орден Легије части**. Ово петостепено одличје највиши је француски орден и данас.

Апокрифни грб цара Душана са ланцем Ордена Светог првомученика архиђакона Стефана (Д. Ацовић)

Дубровачки историчар Јаков Лукаревић (1551–1615), бележи да је цар Стефан Душан, поводом свог крунисања, двојицу Дубровчана именовао члановима **Реда витезова Светог арханђела и првомученика Стефана**. Овај витешки орден може се сматрати најстаријим познатим, орденом у Срба.

За касније српске владаре од значаја је била **Дружина витезова побеђеног змаја** коју је основао угарски краљ, потоњи римски цар, немачки и чешки краљ Сигисмунд од Луксембурга. Међу првим витезовима овог реда били су деспот Стефан Лазаревић, син кнеза Лазара, и деспот Вук Бранковић, па отуда потиче и његов надимак Змај Огњени. Ред се одржао све до средине XVII века, када му се потпуно губи сваки траг.

Везени знак са плашта припадника Дружине побеђеног змаја

Током владавине Отоманске империје на овим просторима, одликовања у европском смислу речи, уведена су тек за време владавине султана Селима III (1789–1807). У првој половини XIX века, угледни Срби, свештеници, високи државни чиновници, војводе и кнежеви најчешће су одликовани орденом **Знак славе – Нишан ифтихар**. Кнез Александар Карађорђевић био је носилац три турска одликовања: маршалског знака, портрета падишаха и **Знака достојанства – Нишан имтијаза**.

Портрет кнеза Александра Карађорђевића са турским одликовањима: Маршалски знак, Портрет падишаха и Нишан имтијаз

Осим овога, Турци су имали и велики број посебних ознака, које су биле врло сличне одликовањима. Постојао је знак, како за православне патријархе, тако и за терцумане, односно преводиоце, као званичне заступнике код турске власти.

Како су Срби живели на територијама више држава, тако су и њихова одликовања била разнолика.

Само ретки међу Србима из Приморја, носили су једини витешки орден Млетачке републике – **Орден Светог Марка**.

Портрет митрополита Стефана Стратимировића са ланцем и звездом Ордена Леополда 1. степена

Најчешће одличје додељивано Србима за војне заслуге до XVIII века у Хабзбуршкој монархији, била је златна или сребрна **Медаља за храброст**. **Орден Марије Терезије** био је први прави орден за ратне заслуге који је са собом носио и додељивање племићке титуле. Племство су могли да донесу и ордени **Леополда** и **Гвоздене круне**. Осим путем војне службе, Срби су до високих Хабзбуршких ордена стизали и посредством високих црквених положаја. Носиоци ових ордена били су владика Платон Атанацковић, митрополит Стеван Стратимировић и патријарх Јосиф Рајачић.

Поред аустријских, најбројнија одличја која су Срби добијали до прве половине XIX века су и она руске провенијенције. Разлог томе треба тражити у значајном учешћу Срба у руској царској војсци. Добијање високог ордена носило је са собом и друштвени статус, племићке титуле и одређене привилегије у каријери. Највиши царски орден био је **Орден Светог Андреја Првозваног**. **Орден Светог Георгија Победоносца** било је највише одличје које се добијало за ратне заслуге, а посебно је високо цењен **Орден Светог Владимира** који је додељиван за изузетне личне заслуге.

Звезда Ордена Светог Андреја Првозваног

Пре увођења система државних одликовања у Кнежевини Србији, један од уобичајених начина да се укаже почаст некој личности за заслуге била је додела почасног оружја, посебно украшеног и израђеног од скупоценог материјала.

Сабља Александра Јоана Кузе, румунског кнеза

Инсигније Ордена Таковског крста 1. степена

Први орден Кнежевине Србије **Таковски крст**, установљен је указом кнеза Михаила Обреновића 1865. године. Настао је поводом прославе 50-годишњице Другог српског устанка и уручиван је свим живим учесницима, док су породице преминулих добијале Медаљу која није била намењена ношењу. Претпоставља се да је нацрт за Таковски крст урадио Анастас Јовановић.

Изменама које је 1876. године увео кнез Милан Обреновић, Таковски крст трансформисан је у орден за заслуге. Он ће бити једини орден Кнежевине Србије све до доношења Закона о орденима 23. јануара 1883. године, када је установљен **Орден двоглавог белог орла**. Овај орден у ликовном смислу представљао је парафразу државног грба. Додељиван је у пет степени и био је прво и највише одлучје Краљевине Србије. Истим Законом установљен је и **Орден Светог Саве**, који је био намењен заслужнима у области религије, просвете, културе, државне и локалне управе.

Бранислав Нушић носилац Ордена Светог Саве

У спомен на 500-годишњицу Косовског боја, 8. априла 1889. године установљен је **Орден Светог кнеза Лазара**. На миропомазању у манастиру Жича, исте године, краљ Александар Обреновић први пут је носио знаке овог новог, највишег ордена Краљевине Србије. Орден је имао само један степен и могли су га носити само краљ и његов пунолетни наследник. Израђен је према нацртима Михаила Валтровића, у радионици „Николај и Дункер" у немачком граду Ханау. По својој ексклузивности и функцији, Орден Светог кнеза Лазара припада категорији регалија, односно владарских знакова.

Последњи орден који је основала династија Обреновића, био је **Орден Милоша Великог**, установљен 17. децембра 1898. године, поводом 40-годишњице повратка кнеза Милоша на престо Србије. Орден је имао четири степена и током четири године постојања био је први у рангу међу орденима Краљевине Србије. Падом династије 1903. године престала је његова додела, и било је забрањено његово ношење на униформи, мада се та забрана у стварности није доследно поштовала.

Орден Милоша Великог 1. степена

Доласком Карађорђевића на престо Краљевине Србије успоставља се нови ред у систему јавних признања.

Краљ Петар I Карађорђевић основао је **Орден Карађорђеве звезде** 1. јануара 1904, поводом 100-годишњице подизања Првог српског устанка. Нови орден заузео је прво место на листи српских одличја, не рачунајући већ постојећи Орден Светог кнеза Лазара. Истовремено је имао карактер ордена за заслуге и породичног ордена на који мушки чланови владарског дома стичу право по рођењу. Орден Карађорђеве звезде додељивао се у четири степена.

Краљ Александар I Карађорђевић, установио је **Орден југословенске круне** 5. априла 1930. године. Разлог за његово оснивање било је преименовање Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца у Краљевину Југославију, настојећи да се поред свих постојећих одликовања преузетих их Краљевине Србије, успостави и једно које ће бити везано за Краљевину Југославију. Орден је додељиван у пет степени, као признање за „заслуге на раду за Краља и Отаџбину, државно и народно јединство". Највећи број додела био је у оквиру дипломатске службе и високих државних чиновника. Сачувана ликовна решења сведоче да је аутор коначне верзије овог ордена био руски архитекта Николај Краснов.

Портрет Ђорђа Вајферта са инсигнијама Ордена Карађорђеве звезде 2. степена, Ордена Светог Саве 1. степена, и Ордена Белог орла 2. степена

Обележавање владарских јубилеја доделом одликовања заслужним појединцима, почело је повратком кнеза Милоша Обреновића на престо. По броју одликовања и њиховом естетском аспекту, период владавине краља Александра I Обреновића представља зенит одличја српске државе. Инсигније су углавном наручиване у Аустрији и биле су на нивоу техничког и занатског савршенства тог времена. Штедљива држава је, међутим, део трошкова израде, надокнађивала путем орденске таксе коју је одликовани морао да плати.

Медаља за услуге владараском дому додељивала се углавном лицима у дворској служби. Две српске краљице, Наталија, супруга Милана Обрановића и Драга, супруга Александра Обреновића, имале су медаље са својим иницијалима. Додељиване су искључиво дамама – за заслуге краљу, династији или држави. Медаља се носила о машни, испод левог рамена.

Катарина Миловук са медаљом краљице Наталије Обреновић

Дворске даме краљице Марије Карађорђевић, као посебну привилегију, носиле су сребрни знак – стилизовано слово М и круну.

Пригодом проглашења краљевине, ступања на престо, владарских венчања, династичких промена, емитоване су споменице и медаље. Убиство владара, по правилу, не облежава се на овај начин. Изузетак је направљен после убиства кнеза Михаила у Топчидеру, када је искована споменица која није била намењена ношењу. После убиства краља Александра у Марсеју 1934. године, емитоване су бројне споменице, а само једна имала је полузванични статус. Носили су је припадници војне пратње који су учествовали у преносу краљевих посмртних остатака од Марсеја до Београда.

Држава није била једини емитер јавних признања. Време мира и просперитета у Краљевини Србији, касније Краљевини Срба, Хрвата и Словенаца – Југославији, погодовало је формирању разних удружења, клубова и хуманитарних организација, које су емитовале сопствене пригодне споменице и медаље. Неретко су и приватне задужбине као и фондови оснивали сопствена одличја. Она су се додељивала за одличан успех и посебно залагање полазницима разних течајева и курсева које су задужбине организовале. У посебну категорију јубиларних и свечаних ознака и медаља могу се убројати и знаци војних јединица чији је почасни заповедник владар.

Знак дворске даме краљице Марије Карађорђевић

У свечаним приликама, чланови Сената и народни посланици Скупштине Краљевине Србије, на грудима су носили посебне ознаке своје функције. Ове ознаке спадају у најлепша службена обележја свог времена, и данас су веома ретке. У ексклузивне службене ознаке са карактеристикама одличја спада и знак редовних чланова Српске краљевске академије наука.

Службени знак члана Сената

Одликовања су била део јавног живота. Носила су се и излагала у свим прописаним приликама, како у Краљевини Србији, тако и у Краљевини Југославији. У дипломатској и војној служби, одликовања су била део службеног лика свог носиоца и прецизно су дефинисала његов статус унутар службе. На сачуваним фотографијама, портретима и филмским записима остало је забележено да су се одликовања носила приликом свих свечаних догађаја, било државних или породичних. Као такав, неизбежно присутни елемент, говорила су о значају самог догађаја, али и о улози и значају појединаца у друштвеној хијерархији свога времена.

Управа Дома ученица у Београду

О Д Л И К О В А Њ А
С Ф Р Ј

ОДЛИКОВАЊА

СОЦИЈАЛИСТИЧКЕ ФЕДЕРАТИВНЕ РЕПУБЛИКЕ ЈУГОСЛАВИЈЕ

Одликовања Социјалистичке Федеративне Републике Југославије настала су још током НОР-а. Наређењем Врховног штаба НОВ и ПОЈ које је штампано у *Билтену Врховног штаба НОВЈ* број 12-13, за децембар 1941 – јануар 1942. установљено је *звање Народног хероја* и прво је додељено већ у фебруару 1942. године. Указом Врховног штаба НОВ и ПОЈ од 15. августа 1943. године установљена су прва одликовања у Народноослободилачкој војсци Југославије – **Орден народног хероја**, **Орден народног ослобођења**, **Орден партизанске звезде** у три степена, **Орден братства и јединства**, **Орден за храброст** и **Медаља за храброст**. Истим указом Орден народног хероја додељен је и свим лицима која су пре доношења истог већ добиле звање Народног хероја, укупно 22 особе. Председништво АВНОЈ-а је 9. јуна 1945. године донело *Закон о орденима и медаљама ДФЈ* којим су потврђена сва одликовања која је установио Врховни штаб НОВ и ПОЈ током рата, као и **Орден рада** у три степена, који је установљен 1. маја 1945. године. **Орден братства и јединства** добио је два степена, а овим законом уведена су и нова одликовања – **Орден слободе**, **Орден заслуга за народ** (у три степена) и **Медаља заслуга за народ**.
Закон о одликовањима ФНРЈ од 14. новембра 1955. године са изменама и допунама из 1956, 1960. и 1961. године регулисао је целокупну материју из ове области. Према њему, одликовања су додељивана појединцима, војним јединицама, привредним и друштвеним организацијама, а додељивао их је указом председник Републике, а Председништво СФРЈ од 1980. године. Предлоге за доделу одликовања подносило је СИВ, надлежни републички и покрајински органи, савезни секретар за народну одбрану (за војна лица, јединице и установе ЈНА) и савезни секретар за спољне послове (за стране држављане и стране и међународне организације и установе). Комисија за одликовање Председништва СФРЈ оцењивала је и одлучивала о предлозима, које је затим подносила председнику СФРЈ, а касније председнику Председнштва СФРЈ.

Поред ових одликовања, Повереништво народне одбране Националног комитета ослобођења Југославије 14. септембра 1944. године установило је **Партизанску споменицу 1941**. која је била знак државног признања свим првоборцима, тј. учесницима Народноослободилачке борбе од 1941. године. Она није представљала стандардно југословенско одликовање и није третирана у законима о одликовањима, већ у посебном *Закону о Партизанској споменици 1941*.

Три године од проглашења Јосипа Броза Тита за Маршала Југославије, 1946. године, установљен је Маршалски знак, који није сматран за одликовање и који је био направљен искључиво за Тита.

До 1961. године број одликовања повећао се на укупно 42 – 35 ордена у свим степенима, 6 медаља и 1 споменица. Редослед одликовања био је утврђен Законом, а постојали су и Статути за појединачне ордене и медаље. Уз орден се додељивао декрет, уз медаљу уверење, а за највиша одликовања су издаване повеље. Носиоци **Ордена народног хероја** и **Ордена јунака социјалистичког рада**, са одликовањем стицали су и почасни назив – *народни херој*, односно *јунак социјалистичког рада*. Народни хероји Југославије, носиоци Партизанске споменице 1941. и њихове породице имали су право на извесне повластице, а повластице су наставили да користе и носиоци старих ратних одликовања Краљевине Србије, Краљевине Црне Горе и Краљевине Југославије – Ордена Карађорђеве звезде с мачевима, Ордена белог орла с мачевима и Златне медаље Обилића.

Аутори већине југословенских одликовања и медаља били су вајар Антун Аугустинчић и сликар Ђорђе Андрејевић Кун, те архитекта Григорије Самојлов, а Ордена народног хероја (модела који се производио у СФРЈ) вајар Франо Динчић.

Одликовања СФРЈ додељивана су све до 27. априла 1992. године када је ступањем на снагу *Уставног закона за спровођење Устава Савезне Републике Југославије* престао да важи *Закон о одликовањима СФРЈ*. Савезна скупштина СРЈ донела је 4. децембра 1998. године *Закон о одликовањима СРЈ* у којем су задржана нека ранија одликовања СФРЈ, као нпр. Орден народног хероја, Орден слободе, Орден за храброст и Орден југословенске заставе. Ова одликовања задражана су и током постојања Државне заједнице СЦГ све до њеног распада 2006. године.

ОРДЕН ЈУГОСЛОВЕНСКЕ ЗВЕЗДЕ

Орден југословенске звезде је одликовање СФРЈ које је установио Јосип Броз Тито, 1. фебруара 1954. године, након званичне посете Великој Британији. Организован је у три степена. Постојао је и специјални степен који се под именом Велика југословенска звезда третирао као посебно одличје и био је намењен шефовима држава.

Доношењем *Закона о одликовањима СРЈ*, орден је поново уведен, али овог пута као друго највише одликовање, иза **Ордена Југославије**.

Законом о изменама и допунама Закона о одликовањима ФНРЈ од 1. марта 1961. извршена је измена хијерархијских ознака ордена, па самим тим и њихових назива, па је од тада орден имао следеће степене:

Орден југословенске велике звезде – највише одликовање у СФРЈ.

Орден југословенске звезде с лентом (раније Орден југословенске звезде 1. степена) – 6. одликовање у хијерархијском низу југословенских одликовања.

Орден југословенске звезде са златним венцем (раније Орден југословенске звезде 2. степена) – 14. одликовање у хијерархијском низу југословенских одликовања.

Орден југословенске звезде на огрлици (раније Орден југословенске звезде 3. степена) – 24. одликовање у хијерархијском низу југословенских одликовања.

Орден су дизајнирали Андреј Андрејевић, Теодор Кривак и Григорије Самојлов. Орденски знак Ордена Југословенске велике звезде нема реверс и директно је причвршћен на машну љубичасте ленте. Богати венац златне боје уоквирује централни медаљон, у коме се на љубичастом емајлу истиче комбинација златне боје: модификовани знак Уједињених нација са буктињом и црвеном петократком. Орденска звезда је сличног ликовног решења, али је много богатије украшена и садржи додатних 10 брилијаната на златном венцу и 50 рубина на самом рубу медаљона и звезди петокраки.

Од оснивања до 1985. године Орден југословенске велике звезде додељен је 115 пута страним држављанима, а свега 15 носилаца су држављани Југославије. Орден југословенске звезде са лентом (1. степена) додељен је 159 пута (93 странцима, 66 Југословенима), Орден југословенсеке звезде са златним венцем (2. степена) 320 пута и Орден југословенске звезде на огрлици (3. степена) 322 пута.

Збирка: Драгослав Марковић - Орден југословенске звезде с лентом (1. степена), комплет се састоји од орденског знака који је директно причвршћен на машну љубичасте ленте од рипса, ширине 110 mm и орденске звезде. Орденски знак, димензија ø 60 mm, по изгледу је исти као и орденски знак Ордена велике југословенске звезде. Орденска звезда, димензија ø 80 mm, има исто ликовно решење централног медаљона, који је постављен на модификовану петокраку сребрне боје, с тим што су за петокраку у медаљону уместо емајла у боји коришћени рубини, њих 10. Додела: 3.7.1978.

ОРДЕН СЛОБОДЕ

Орден слободе установљен је 12. јуна 1945. године и до 1955. године додељивало га је Председништво АВНОЈ-а, потом Президијум Народне скупштине ФНРЈ, а касније Председник Републике. Орден слободе био је други по важности у хијерархијском низу одликовања СФРЈ и највише војно одличје. После распада СФРЈ, Орден слободе је увршћен у одликовања СРЈ.

Додељивао се за изванредне успехе у руковођењу и командовању војним јединицама, те је био намењен командантима ратних армија. Изузетак је направљен у случају Леонида Брежњева,

тадашњег совјетског партијског и државног председника. Он је, наиме, сам инсистирао да добије овај орден, а како у том тренутку није било готових примерака, позајмљен је орден генерала Косте Нађа, коме је накнадно уручен нови примерак.

Припреме за израду прва три примерка трајале су скоро три године, па је прва додела уследила тек 1947. године. Према нацрту Антуна Аугустинчића, Орден слободе, пречника ø 68 mm, израђиван је у Загребу од злата и платине, у њега су уграђени 45 рубина и 61 брилијант, од којих је средишњи пречника 6 милиметара.

Додељено је свега девет примерака Ордена слободе. Носиоци Ордена слободе, по хронологији додељивања су: Јосип Броз Тито (1947), Иван Гошњак (1951), Константин Поповић (1951), Георгиј Константинович Жуков (1956), Пеко Дапчевић (1973), Коста Нађ (1973), Леонид Ильич Брежњев (1976), Драгољуб Ојданић (1999) и Небојша Павковић (1999).

Збирка: Константин Поповић – Указ 162/1951.

ОРДЕН НАРОДНОГ ХЕРОЈА

Орден народног хероја установљен је 15. маја 1943. године одлуком Врховног штаба НОВЈ. Орден народног хероја био је трећи по важности у хијерархијском низу одликовања СФРЈ и друго највише војно одликовање. У току рата, као и после њега, овим орденом одликована су 1.322 борца НОВ и припадиника савезничких армија. Једини вишеструки носилац Ордена народног хероја био је Јосип Броз Тито, који је одликован три пута – 1944, 1972. и 1977. године.

За последњег народног хероја СФРЈ проглашен је мајор ЈНА Милан Тепић (1957–1991), који је погинуо 29. септембра 1991. године дигавши у ваздух војно складиште приликом повлачења јединица ЈНА из околине Бјеловара.

Орден народног хероја последњи пут додељен је по завршетку НАТО бомбардовања и рата на Косову, 7. јула 1999. године, када је тадашњи председник СРЈ Слободан Милошевић одликовао јединице Војске Југославије и МУП-а Србије.

Орден народног хероја чини овални орденски знак која приказује борца са пушком и барјаком постављеног на звезду окружену ловоровим венцем. Орденски знак се носи о траци црвене боје са уским белим пругама уз обе ивице, око врата. Скицу ордена израдио је још 1943. године у Јајцу, Ђорђе Андрејевић Кун. Први модел направио је Антун Аугустинчић и он је коване у Московској ковници новца. Примерци израђивани у СССР-у били су од 18-каратног злата, тежине 32 грама, димензија 43 x 54 mm. На њима нема сигнатуре произвођача, нити ознаке за племенити метал. Други модел направио је вајар Франо Менегело Динчић и њега је израђивао загребачки „Иком". Овај други модел је израђиван прво од позлаћеног сребра, а потом од позлаћене бронзе и месинга и нешто је већих димензија 43,7 x 59,3 mm.

Одлуком из 1946. године, Ордени погинулих народних хероја чувају се у Војном музеју у Београду.

Збирка: Константин Поповић – Указ 136/1953; Божидарка Дамњановић-Марковић – Указ 82/1953; Вицко Крстуловић – без ордена, само повеља, Указ 121/52.

ОРДЕН ЈУНАКА СОЦИЈАЛИСТИЧКОГ РАДА

Орден јунака социјалистичког рада установљен је 8. децембра 1948. године, али је усвајање решења за његову израду трајало све до средине 1949. године, када је први одликован Моша Пијаде. Одликовање је било четврто по редоследу важности у СФРЈ.

Орден Јунака социјалистичког рада имао је само један степен и носио се на левој страни груди као звезда, без траке. Додељивао се појединцима, колективима, предузећима и установама који су показали изванредне радне подвиге и резултате значајне за изградњу социјализма и за јачање угледа Југославије у свету.

Аутор основног ликовног концепта био је Теодор Кривак, а централног медаљона архитекта Григорије Самојлов. Орден је облика звезде са средишњим медаљоном оивиченим ситнијим рубинима, на коме се налази рељефни приказ младе девојке дуге косе са тробојком у десној руци. Пет крака звезде повезује пет девојака у различитим народним ношњама од којих свака на себи има по један већи рубин. Величина ордена је ø70 mm. На примерцима Ордена јунака социјалистичког рада могу се уочити мале разлике које потичу од несеријске израде инсигнија. Осим тога, у прве примерке уграђивани су прави рубини, који су касније замењени синтетичким, и они су се разликовали по нијанси црвене боје.

До 1985. године било је укупно 121 носилаца. Само две особе два пута су одликоване овим одликовањем, Едвард Кардељ и Ђуро Пуцар. Иако на инсигнији Ордена јунака социјалистичког рада доминирају женске фигуре само неколико њих су биле носици овог ордена: Спасенија Бабовић, Анка Берус, Лидија Шентјурц, Вида Томшич и Ида Сабо.

Збирка: Константин Поповић – 1968; Драгослав Марковић – први модел, додела 26. 6. 1980; Вицко Крстуловић – Указ 45/1972, модел број 45; Влајко Беговић – модел број 28.

ОРДЕН НАРОДНОГ ОСЛОБОЂЕЊА

Орден народног ослобођења установио је Врховни командант НОВ и ПОЈ Јосип Броз Тито, 15. августа 1943. године, *Указом о одликовањима у НОВЈ*. Било је пето одликовање по редоследу важности у СФРЈ. Додељиван је за војне и политичке заслуге у рату, као и за грађанске заслуге у стварању и развијању СФРЈ после рата.

Изглед знака Ордена народног ослобођења измењен је крајем 1945. године. Одустало се од овалне форме која се носила о врпци на грудима и која је израђивана у Совјетском Савезу у корист стилизоване двоструке звезде петокраке, димензија 48 x 50 mm која се, причвршћена шрафом и матицом носила на левој страни груди, самостално. Средишњи медаљон, урађен у рељефу представља персонификацију побуњених грађана свих узраста и професија, уоквирен је класјима жита, са црвеном петокраком у горњем левом крају и дворедим, латиничним натписом „народно ослобођење" у дну овала. Овај модел дизајнирао је Антун Августинчић 1945. године и израђиван је у загребачкој фабрици „Иком".

Овим одликовањем одликована су 262 домаћа држављанина. Револуционар Никола Груловић био је једини који је два пута одликован овим орденом. Међу носиоцима одликовања налази се и 21 страни држављанин, којима је ово одликовање додељивано у периоду од 1945. до 1947. године.

Збирка: Константин Поповић – Указ 258/1945, модел број 297; Лепосава Перовић – додела 27. 11. 1953, модел број 357; Вицко Крстуловић – модел број 386; Драгослав Марковић – додела 27. 11. 1953, модел број 239.

ОРДЕН РАТНЕ ЗАСТАВЕ

Орден ратне заставе установио је Президијум Народне скупштине ФНРЈ 29. децембра 1951. године. Одликовање се додељивало за војне заслуге „војним старешинама, који током рата покажу личну храброст, самопожртвованост и умешност у командовању, као и за истакнуту улогу у изградњи, учвршћивању и оспособљавању оружаних снага СФРЈ". Био је седми по редоследу важности.

После распада СФРЈ, одликовање се није додељивало све до 4. децембра 1998. године, када је доношењем *Закона о одликовањима СРЈ*, поново уврштено у одликовања СРЈ, а касније и Државне заједнице СЦГ.

За израду ликовног решења Ордена ратне заставе био је расписан јавни конкурс. Резултат конкурса објављен је у *Политици* од 27. августа 1953. године. Прву награду освојио је архитекта Григорије Самојлов. Орден је имао само један степен и састојао се од грудне звезде сачињене од сребра, злата, брилијаната и рубина, димензија ø 75 mm. У средишњем медаљону налази се војник под шлемом са развијеном заставом тробојком. Медаљон уоквирује бели емајлирани круг на коме је исписано: „за слободу и независност социјалистичке домовине".

Од установљења до 1984. године додељено је укупно 209 Ордена ратне заставе, и то 205 одликовања југословенским држављанима, те 4 одликовања совјетским генералима, поводом прославе 20-годишњице ослобођења Београда.

Збирка: Константин Поповић – Указ 140/1954.

ОРДЕН ЈУГОСЛОВЕНСКЕ ЗАСТАВЕ

Орден југословенске заставе установио је председник ФНРЈ Јосип Броз Тито 16. новембра 1947. године, непосредно пред прву званичну државну посету Румунији. Био је организован у пет степени. Први степен овог одликовања био је осми у редоследу важности.

Орден југословенске заставе био је намењен награђивању за заслуге у развоју односа између Југославије и других земаља, те је стога имао првенствено дипломатски карактер. Овај орден није се могао додељивати југословенским грађанима све до 1951. године. Од 1961. године, Орден југословенске заставе са лентом (1. степена) додељен је посебно великом броју држављана несврстаних земаља. Добијали су га и државни и политички делатници у рангу министара и страни амбасадори након завршетка њихове дипломатске мисије у Југославији. Нижи степени Ордена југословенске заставе додељивани су сразмерно њиховом рангу, између осталих, и страним државним подсекретарима, шефовима протокола, истакнутим интелектуалцима, професорима, писцима, уметницима и публицистима, али и начелницима одељења у страним министарствима, вишим саветницима, истакнутим привредницима и другим јавним делатницима.

Законом о одликовањима СРЈ, орден је поново уведен, али овог пута као шесто одликовање иза Ордена за храброст и од тада има три степена.

Аутор ликовног решења био је Антун Аугустинчић. По структури и изгледу, овај орден представља потпуни отклон од дотада коришћене револуционарне симболике. За највиши степен ордена уведена је лента, што је подразумевало да се орден носи на свечаној униформи или уз вечерњи фрак, а то је само по себи било у потпуној супротности са дотадашњим осуђивањем и неприхватањем свега грађанског и елитистичког.

Укупан број додела од оснивања до краја 1985. године био је следећи: 1.321 првог степена (од тога 1.081 страним држављанима), 1.433 другог степена, 1.300 трећег степена, 955 четвртог степена и 769 петог степена. Пада у очи, што је и својеврстан куриозитет, да је орден у прва три степена додељен у два и по пута већем броју него у два најнижа степена.

Збирка: Константин Поповић – Орден југословенске заставе са лентом (1. степена), комплет се састоји од орденског знака златне боје који представља развијену државну заставу у чијем се доњем делу налази ловоров полувенац димензија 110 x 60 mm и орденске звезде која се састоји од три наизменичне вишекраке звезде сребрне и златне боје, у чијем је средишту ловоров венац златне боје са развијеном државном заставом од обојеног емајла димензија ø 70mm. Лента ордена од рипса евоцира боје државне заставе, основне плаве боје са црвеним и белим ивичним пругама. Додела: Указ 31/1954;

Влајко Беговић – Орден истог степена, без података о додели.

Славко Зечевић – Орден југословенске заставе са златном звездом (4. степена), састоји се од пентагоналне орденске траке од рипса, основне плаве боје са ивичним црвеним и белим пругама, на којој виси орденски знак у облику двоструке петокраке звезде, при чему је доња, већа и стилизована, златне боје, а мања сребрна са рељефним приказом ловоровог венца и развијене тробојке. Додела: Указ 91/1955.

ОРДЕН ПАРТИЗАНСКЕ ЗВЕЗДЕ

Орден партизанске звезде установио је Врховни командант НОВ и ПОЈ Јосип Броз Тито, 15. августа 1943. године, *Указом о одликовањима у НОВЈ*.

Ово тростепено одликовање додељивало се за војне заслуге. Орден партизанске звездр 1. степена додељивао се, првобитно, за „умешност у командовању и нарочите заслуге у борби", Орден 2. степена за „храброст и подвиге бораца", а Орден 3. степена за „храброст и пожртвованост у борби". Касније су сва три степена одликовања додељивана „старешинама оружаних снага СФРЈ, за успешно командовање јединицама оружаних снага, за умешност у руковођењу борбеним дејствима и за показану нарочиту храброст у рату".

Законом о изменама и допунама Закона о одликовањима ФНРЈ од 1. марта 1961. извршена је измена назива ордена, па је од тада орден имао следеће редове:

Орден партизанске звезде са златним венцем (раније Орден партизанске звезде 1. степена) – 9. у хијерархијском низу југословенских одликовања.

Орден партизанске звезде са сребрним венцем (раније Орден партизанске звезде 2. степена) – 17. у хијерархијском низу југословенских одликовања.

Орден партизанске звезде са пушкама (раније Орден партизанске звезде 3. степена) – 29. у хијерархијском низу југословенских одликовања.

Скицу за Орден партизанске звезде урадио је Ђорђе Андрејевић Кун, а модел вајар Антун Аугустинчић. Орден је једноставна црвено емајлирана петократа, која у првом степену између кракова има златни венац, у другом сребрни, а у трећем степену уместо венца две укрштене пушке. Орден димензија ø 75 mm, носио се директно причвршћен на грудни део блузе.

Орден партизанске звезде са златним венцем (1. степена) додељивао се од 7. септембра 1944. до 1980. године и има 627 носиоца, држављана Југославије и странаца. Орден партизанске звезде са сребрним венцем (2. степена) додељивао се од 7. септембра 1944. до 1972. године и додељен је 1.531 орден. Орден партизанске звезде са пушкама (3. степена) додељивао се од 7. септембра 1944. до 1973. године и у том периоду подељена су 10.384 ордена.

Збирка: Константин Поповић – Орден партизанске звезде са златним венцем (1. степена), Указ 28/1944, модел број 71; Вицко Крстуловић – Орден партизанске звезде са златним венцем (1. степена), Указ 180/1952, модел број 595; Славко Зечевић – Орден партизанске звезде са пушкама (3. степена), Указ 84/1953.

ОРДЕН РЕПУБЛИКЕ

Орден Републике установљен је 2. јула 1960. године као одликовање за грађанске заслуге. Додељивао се појединцима, установама и друштвено-политичким организацијама „за заслуге на пољу јавне делатности којом се придоноси општем напретку земље". Оваква формулација довела је до тога да је и овај орден, пре свега, додељиван политичким делатницима.

Законом о изменама и допунама Закона о одликовањима ФНРЈ од 1. марта 1961. године извршена је измена назива ордена, па је од тада орден имао следеће степене:

Орден Републике са златним венцем (раније Орден Републике 1. степена) – 10. у хијерархијском низу југословенских одликовања.

Орден Републике са сребрним венцем (раније Орден Републике 2. степена) – 18. у хијерархијском низу југословенских одликовања.

Орден Републике са бронзаним венцем (раније Орден Републике 3. степена) – 27. у хијерархијском низу југословенских одликовања.

Аутор Ордена Републике био је Сретен Докић. Орден димензија ø 70 mm, састоји се од стилизоване петокраке израђене од комбинације злата и белог емајла, међу чије је краке уметнуто пет малих црвених петокрака. У централном медаљону налази се златни државни грб уоквирен златном плетеницом. У првом степену црвене петокраке су од 25 рубина, а на плетеници је шест брилијаната, који су касније замењени емајлом. Орден се носио директно причвршћен, на десној страни груди. Ово је био последњи југословенски орден основан у Титовој Југославији.

Од оснивања ордена 1960. до краја 1985. године додељено је 1.150 Ордена Републике са златним венцем (1. степена), 6.310 примерака Ордена Републике са сребрним венцем (2. степена) и 121.088 примерака Ордена Републике са бронзаним венцем (3. степена).

Збирка: Константин Поповић – Ордена Републике са златним венцем (1. степена), додела 27. 4. 1961; Драгослав Марковић – исти степен, Указ 17/1972; Вицко Крстуловић – исти степен, Указ 118/1962, први модел; Божидарка Дамњановић-Марковић – исти степен, Указ 81/1980.

ОРДЕН ЗАСЛУГА ЗА НАРОД

Орден заслуга за народ установило је Председништво АВНОЈ-а, 12. јуна 1945. године, као тростепени орден и једностепену медаљу. Орден је додељиван „за нарочите заслуге у изградњи социјализма и социјалистичких самоуправних односа, за организовање и учвршћивање општенародне одбране, сигурности и независности земље, као и за заслуге у области привреде, науке и културе".

Законом о изменама и допунама Закона о одликовањима ФНРЈ од 1. марта 1961. извршена је измена назива ордена, па је од тада орден имао следеће степене:

Орден заслуга за народ са златном звездом (раније Орден заслуга за народ 1. степена) – 11. у хијерархијском низу југословенских одликовања.

Орден заслуга за народ са сребрним зрацима (раније Орден заслуга за народ 2. степена) – 20. у хијерархијском низу југословенских одликовања.

Орден заслуга за народ са сребрном звездом (раније Орден заслуга за народ 3. степена) – 30. у у хијерархијском низу југословенских одликовања.

Претпоставља се да је аутор Ордена заслуга за народ, као и медаље био Антун Аугустунчић. Ликовно решење је исто за сва три степена Ордена заслуга за народ, једина разлика је у боји зрака односно звезде и она се јасно види из новог назива ордена. Орден је кружног облика, димензија ø 42 mm. Основу чине зраци са звездом петокраком на којој је мушка фигура са развијеном заставом. Орден је начињен од метала у комбинацији златне и сребрне у зависности од степена, и носи се директно прикачен за блузу.

Додела ордена и медаље започела је одмах по њихом установљењу. До децембра 1985. године додељено је укупно 4.688 Ордена заслуга за народ са златном звездом (1. степена), 39.534 Ордена заслуга за народ са сребрним зрацима (2. степена), 282.864 Ордена заслуга за народ са сребрном звездом (3. степена), те 430.666 Медаља заслуга за народ.

Збирка: Константин Поповић – Орден заслуга за народ са златном звездом (1. степена).

Лепосава Перовић – Орден заслуга за народ са златном звездом (1. степена), Указ 29/1952, модел број 428; Орден заслуга за народ са сребрним зрацима (2. степена), Указ 280/1945.

Драгослав Марковић – Орден заслуга за народ са златном звездом (1. степена), модел број 1822; Орден заслуга за народ са сребрним зрацима (2. степена), модел број 34.

Вицко Крстуловић – Орден заслуга за народ са златном звездом (1. степена), модел број 177.

Влајко Беговић – Орден заслуга за народ са златном звездом (1. степена), два примерка, медел број 136 и 883; Орден заслуга за народ са сребрним зрацима (2. степена), модел број 68817; Орден заслуга за народ са сребрном звездом (3. степена), модел број 14772 (неки од ових примерака вероватно су припадали супрузи Филомени Михајловић), без података о додели.

Славко Зечевић – Орден заслуга за народ са златном звездом (1. степена), Указ 57/1973; Орден заслуга за народ са сребрним зрацима (2. степена), без података о додели.

Новак Новаковић – Ордена заслуга за народ са сребрним зрацима (2. степена), Указ 106/1983.

ОРДЕН НАРОДНЕ АРМИЈЕ

Орден народне армије установио је Президијум Народне скупштине ФНРЈ, 29. децембра 1951. године као тростепено одличје за војне заслуге. Додељивано је „за личне заслуге у изградњи и јачању оружаних снага ФНРЈ или за личне успехе у руковођењу јединицама оружаних снага ФНРЈ у њиховом учвршћивању и оспособљавању за одбрану независности ФНРЈ".

После распада СФРЈ, одликовање се није додељивало све до 4. децембра 1998. године, када је доношењем *Закона о одликовањима СРЈ*, поново уврштено у одликовања СРЈ, а касније и Државне заједнице СЦГ. Тада је име ордена преименовано у **Орден Војске Југославије**.

Законом о изменама и допунама Закона о одликовањима ФНРЈ од 1. марта 1961. извршена је измена назива ордена, па је од тада орден имао следеће степене:

Орден народне армије са ловоровим венцем (раније Орден народне армије 1. степена) – 13. у хијерархијском низу југословенских одликовања.

Орден народне армије са златном звездом (раније Орден народне армије 2. степена) – 22. у хијерархијском низу југословенских одликовања.

Орден народне армије са сребрном звездом (раније Орден народне армије 3. степена) – 31. у хијерархијском низу југословенских одликовања.

За израду идејног решења Ордена народне армије расписан је конкурс, чији су резултати били објављени у штампи. Прву награду добио је уметнички графичар из Београда, Андреја Андрејевић. Орден својим изгледом у потпуности одговара свом називу. Назубљена звезда петокрака са мачем постављеним врхом на горе, носи централни медаљон, уоквирен белим емајлом са кружним натписом „југословенска народна армија, одбрана отаџбине“. На медаљону је рељефни приказ три мушке фигуре у раскораку које носе пушку, ашов и чекић. Централни медаљон је уоквирен ловоровим венацем у боји само у првом степену ордена.

Орден народне армије почео је да се додељује 13. маја 1952. године, иако сам орденски знак још није био израђен. Од тада па до 31. децембра 1985. године додељено је укупно 536 Ордена народне армије с ловоровим венцем (1. степена), 9.137 Ордена народне армије са златном звездом (2. степена) и 45.384 Ордена народне армије са сребрном звездом (3. степена).

Збирка: приватна колекција

ОРДЕН РАДА

Орден рада, у три степена, установило је Председништво АВНОЈ-а, симболично, 1. маја 1945. године. Одлуком Президијума и Већа народа Народне скупштине ФНРЈ од 28. новембра 1947. године, поред Ордена рада установљена је и **Медаља рада**. Орден се додељивао „појединцима, организацијама удруженог рада, другим организацијама и јединицама оружаних снага СФРЈ, који постигну личне успехе у привреди и за рад од посебног значаја за напредак земље у осталим друштвеним делатностима”.

После распада СФРЈ, одликовање се није додељивало све до 4. децембра 1998. године, када је доношењем *Закона о одликовањима СРЈ*, поново уврштено у одликовања СРЈ, а касније и Државне заједнице СЦГ.

Законом о изменама и допунама Закона о одликовањима ФНРЈ од 1. марта 1961. извршена је измена назива ордена, па је од тада орден имао следеће редове:

Орден рада са црвеном заставом (раније Орден рада 1. степена) – 15. у хијерархијском низу југословенских одликовања.

Орден рада са златним венцем (раније Орден рада 2. степена) – 25. у хијерархијском низу југословенских одликовања.

Орден рада са сребрним венцем (раније Орден рада 3. степена) – 33. у важносном реду југословенских одликовања.

Аутор Ордена рада и Медаље рада је вајар Антун Аугустинчић. Орден рада са црвеном заставом (1. степена), димензија 45 x 50 mm, састоји се од кружног медаљона са две рељефне профилне бисте мушкарца и жене, уоквиреног белим емајлом на коме су златни прикази бакље, српа, секире, циркла, длета, чекића и жрвња. Све је оивичено златним венцем од класја које надвисује развијен пролетерски барјак од црвеног емајла. Орден рада са златним венцем (2. степена), димензија ø 45 mm, у златном централном медаљону налазе се рељефне представе бисти мушкарца и жене из профила, са отвореном књигом у залеђу коју надвисују срп и чекић. Медаљон уоквирују полувенац у доњем делу и зупчаник у горњем делу, око којих је сребрна стилизована назубњена петокрака. Орден рада са сребрним венцем (3. степена) по изгледу је идентичан претходном, осим што је цео од сребра.

Додељивање Ордена рада почело је у јулу 1945. године. Од оснивања до краја 1985. године, додељено је 7.096 Ордена рада са црвеном заставом, 36.000 Ордена рада са златним венцем, 182.910 Ордена рада са сребрним венцем, те 133.233 Медаља рада. До 1971. године, Орденом рада сва три реда одликовано је 1.546 омладинских радних бригада.

Збирка: Лепосава Перовић – Орден рада са црвеном заставом (1. степена) додела 27. 11. 1953, модел број 1470; Драгослав Марковић – исти степен, додела 27. 11. 1961, модел број 125; Божидарка Дамњановић Марковић – исти степен, Указ 117/1961; Славко Зечевић – исти степен, Указ 53/1961;

Десанка Мијалковић-Стамболић – Орден рада са златним венцем (2. степена), Указ 142/1984;

Новак Новаковић – Орден рада са сребрним венцем (3. степена).

ОРДЕН ЗА ВОЈНЕ ЗАСЛУГЕ

Орден за војне заслуге установио је Президијум Народне скупштине ФНРЈ, 29. децембра 1951. године, као тростепено одличје за војне заслуге. Истим законом основана је и **Медаља за војне заслуге**. Орден се додељивао „старешинама који својим примером и умешношћу у раду развијају сталан полет ради остварења постављених задатака или су у јединици створили услове за постизање изузетно добрих успеха, као и грађанским лицима у војним јединицама, војним јединицама, установама, привредним и друштвеним организацијама које својим примером и умешношћу у раду развијају сталан полет и постижу изванредне резултате у остваривању задатака од посебног и неподредног значаја за народну одбрану".

Законом о изменама и допунама Закона о одликовањима ФНРЈ од 1. марта 1961. извршена је измена назива ордена, па је од тада орден имао следеће степене:

Орден за војне заслуге са великом звездом (раније Орден за војне заслуге 1. степена) – 16. у хијерархијском низу југословенских одликовања.

Орден за војне заслуге са златним мачевима (раније Орден за војне заслуге 2. степена) – 26. у хијерархијском низу југословенских одликовања.

Орден за војне заслуге са сребрним мачевима (раније Орден за војне заслуге 3. степена) – 34. у хијерархијском низу југословенских одликовања.

Не зна се ко је био аутор ликовног решења овог ордена, али је по његовом изгледу јасно да је додељиван за војне заслуге. У средишту ордена, димензија ø 45 mm, налази се штит са црвеном

петокраком испод кога су укрштени мачеви чија боја зависи од степена ордена, а надвисују их буктиње црвене боје. Све је уоквирено ловоровим венцем, чија боја такође зависи од степена ордена и вишекрака звезда сребрне боје.

Од установљења до краја 1985. године, додељено је укупно 2.609 Ордена за војне заслуге са великом звездом (1. степена), 24.141 Орден за војне заслуге са златним мачевима (2. степена), 94.684 Ордена за војне заслуге са сребрним мачевима (3. степена) и 87.699 Медаља за војне заслуге.

Збирка: Славко Зечевић – Орден за војне заслуге са златним мачевима (2. степена), Указ 168/1961; Десанка Мијалковић-Стамболић – Орден за војне заслуге са сребрним мачевима (3. степена), Указ 140/1965.

ОРДЕН ЗА ХРАБРОСТ

Орден за храброст установио је Врховни командант НОВ и ПОЈ Јосип Броз Тито, 15. августа 1943. године *Указом о одликовањима у НОВЈ*, заједно са **Медаљом за храброст**. Додељивани су „припадницима оружаних снага СФРЈ који су у борби против непријатеља учинили дела у којима је дошла до снажног изражаја њихова лична храброст или који су се на бојном пољу посебно истакли личном храброшћу". Иако је првенствено било војно одликовање, касније је додељивано и цивилним лицима, те је ранг ордена од првобитног 6. деградиран на 23. место.

После распада СФРЈ, одликовање се није додељивало све до 4. децембра 1998. године, када је доношењем *Закона о одликовањима СРЈ*, поново увршћено у одликовања СРЈ, а касније и Државне заједнице СЦГ.

Израђен је по нацрту Ђорђа Андрејевића Куна. Први контингент искован је у Москви, док су верзије додељиване после 1946. године израђиване у домаћим ковницама. На пентагонално савијеној траци од рипса, црвене боје са по три златно-жуте ивичне трачице, ширине 20 mm виси орденски знак златне боје, димензија 40 x 40 mm. Орденски знак неправилног облика има рељефне представе укрштене пушке, косе, секире, класа жита и петокраком у надвишењу и са натписом „смрт фашизму, слобода народу".

Према сачуваној документацији, од 7. септембра 1944. до 31. децембра 1985. године, како држављанима Југославије, тако и страним држављанима, додељено је преко 120.000 Ордена за храброст. Њихов је број засигурно већи, јер је део наредаба о одликовању изгубљен за време рата.

Збирка: Константин Поповић – Указ 253/1945, модел број 12301; Лепосава Перовић – Указ 362/1947, модел број 48205; Драгослав Марковић, модел број 27672; Вицко Крстуловић – модел број 72444; Влајко Беговић – два примерка, један модел број 45871 и други модел број 144411 (модел са вишим бројем можда је припадао супрузи Филомени Михајловић); Славко Зечевић – примерак без броја и ознаке.

ПАРТИЗАНСКА СПОМЕНИЦА 1941.

Партизанска споменица 1941. установљена је одлуком Повереништва народне одбране Националног комитета ослобођења Југославије 14. септембра 1944. године, на острву Вису. Повереништво је тада донело наредбу да се свим борцима и руководиоцима Народноослободилачке војске и партизанских одреда Југославије, који у њему учествују од 1941. године, додели *Споменица 1941.* као знак признања за учествовање у борби и оданост НОП-у. Добијали су је само живи борци, а породицама погинулих бораца додељивана је „Споменица палих бораца".

У *Закону о орденима и медаљама ДФЈ*, од 9. јуна 1945. године Партизанска споменица 1941. стављена је на последње, 18 место, а каснијим законима о одликовањима ФНРЈ и СФРЈ више се није третирала као одликовање. После распада СФРЈ, носиоци Партизанске споменице и даље су наставили да користе стечене повластице у новонасталим државама.

Први модел Партизанске споменице 1941. израђен је у Москви по нацрту Ђорђа Андрејевића Куна и моделу Антуна Аугустинчића. Испод централног овалног медаљона уоквиреног венцем провирују краци петокраке црвене боје и укрштене пушке. На медаљону је рељефни приказ борца са развијеном заставом и годином 1941. Начињен је од бронзе, димензија ø 47 mm. Други модел по нацрту Антуна Аугустинчића уведен је *Законом о Партизанској споменици*, 5. маја 1946. године, те је претходна споменица замењена новом. Нови модел је двострука петокрака, са рељефним приказом војника у раскораку и годином 1941. у дну, димензија ø 48 mm.

Партизанску споменицу 1941. издавало је Министарство народне одбране, односно Државни секретаријат за народну одбрану. Крајњи рок за подношење захтева за доделу био је 31. децембар 1957, а посао око доделе завршен је 1963. године. Партизанска споменица 1941. је израђивана од сребра са позлаћеним деловима, а носи се на левој страни, на џепу блузе или капута. Уз Партизанску споменицу 1941. издавана је и Књижица носиоца Партизанске споменице 1941. која је била доказ права ношења и коришћења предвиђених повластица. Укупно је додељено 27.629 споменица.

Збирка: Легат Константина Коче Поповића и Лепосаве Лепе Перовић: два примерка првог модела споменице без броја и друге ознаке; два примерка каснијег модела, један са бројем 10 на аверсу, други са бројем 3055. Легат Драгослава Драже Марковића: један примерак са бројем 1041 на аверсу / легитимација бр. 1970 и други примерак без броја и друге ознаке.

ОРДЕН БРАТСТВА ЈЕДИНСТВА

Орден братства и јединства установио је Врховни командант НОВ и ПОЈ Јосип Броз Тито 15. августа 1943. године. Указом о одликовањима у НОВЈ, Председништво АВНОЈ-а донело је *Закон о орденима и медаљама ДФЈ* 9. јуна 1945. године, према којем је Орден братства и јединства добио два степена. Одликовање се додељивало за „личне заслуге у ширењу братства међу народима и народностима, у стварању и развијању политичког и моралног јединства народа".

Законом о изменама и допунама Закона о одликовањима ФНРЈ од 1. марта 1961. извршена је измена назива ордена, па је од тада орден имао следеће степене.

Орден братства и јединства са златним венцем (раније Орден братства и јединства 1. степена) – 12. одликовање у хијерархијском низу југословенских одликовања.

Орден братства и јединства са сребрним венцем (раније Орден братства и јединства 2. степена) – 21. одликовање у хијерархијском низу југословенских одликовања

Сматра се да је идејно решење за Орден братства и јединства дао Ђорђе Андрејевић Кун, а да је рељеф и гипсани модел израдио вајар Антун Аугустинчић. Производња је отпочела у Московској ковници новца, а каснији примерци су израђивани у Златарско-резбарској радионици Браће Кнаус у Загребу, као и у „Иком"-у.

Орден је модификовани државни грб СФРЈ, у виду заједничког пламена прво пет а касније шест бакљи. Пламенове носи стилизована рељефна петокрака звезда, уоквирена ловоровим венцем златне или сребрне боје у зависности од степена одликовања.

Додела ордена почела је 1. септембра 1944. године када су одликовани наши исељеници у Америци, а затим су исте године одликовани први учесници НОБ-а у земљи. Од 1. септембра 1944. до 31. децембра 1985. године додељено је 3.870 Ордена братства и јединства са златним венцем (1. степена). Од 8. јуна 1945. до 31. децембра 1985. године додељено је 55.675 Ордена братства и јединства са сребрним венцем (2. степена).

Збирка: Константин Поповић – Орден братства и јединства са златним венцем (1. степена), Указ 136/1953; Лепосава Перовић, исти степен, Указ 112/1945; Драгослав Марковић, исти степен, модел број 576; Влајко Беговић, исти степен, модел број 1750.

Вицко Крстуловић – Орден братства и јединства са сребрним венцем (2. степена), додела: 1. 6. 1947, модел број 27983; Влајко Беговић, исти степен, модел број 1750; Славко Зечевић, исти степен, Указ 176/1951.

СПОМЕН-МЕДАЉА ПУТОВАЊА ЈОСИПА БРОЗА ТИТА У ИНДИЈУ И БУРМУ

Спомен-медаља путовања Јосипа Броза Тита у Индију и Бурму установљена је по поратку са званичне посете овим двема земљама. Званична посета Индији и Бурми протекла је на највишем нивоу и уз учешће око 1.200 људи из Титове политичке, дипломатске, војне и техничке пратње. Путовање је трајало од краја 1954. до почетка 1955. године, пошто се путовало бродом. Сви учесници путовања добили су медаљу кружног облика, која на аверсу има Титов портрет у рељефу и кружни латинични текст: „ПРЕТСЕДНИК Ф Н Р ЈУГОСЛАВИЈЕ ЈОСИП БРОЗ ТИТО". На реверсу медаље је рељефни приказ Азије са маслиновом граном у дну и латиничним натписом: „УСПОМЕНА НА ПУТ У ИНДИЈУ И БУРМУ – 1954-1955". Медаља је ношена на троугласно савијеној траци од рипса која је по дужини подељена на наизменичне траке бледозелене и црвене боје оивичене танким белим тракама.

Збирка: Константин Поповић и Славко Зечевић.

ИНОСТРАНА ОДЛИКОВАЊА

АВГАНИСТАН

НАЈВИШИ ОРДЕН ВОЂЕ

Neshan-e Sardar-e A`la

Орден је основан (вероватно) 1920. године од стране краља Аманулаха. Рана историја ордена је недовољно истражена. С обзиром да је титула „сардар" у афганској традицији коришћена и као наследна или ненаследна титула, и да су је чланови краљевске породице користили као атрибут испред личног имена, да у етимолошком погледу води порекло од термина са значењем „онај који носи главу", тек крајем 20-тих година успоставља се јасна диференцијација између носилаца посебног ордена и поседника титуле, мада први орденски прописи из 1923. године већ дају јасне назнаке система. Орден поседује два степена: Највиши степен (*Sardar-e A`la*) и Високи степен (*Sardar-e`Ali*). У хијерархији афганских ордена заузима 2. место. Додељивао се за посебно високе грађанске, војне или дипломатске заслуге, и то у прво време Највиши степен само странцима, а после 1960. и авганистанским држављанима. Последњи познати Статути донети су 6. септембра 1960. године. Од 1960. године афгански држављани уз Орден добијају и земљишни посед (100 ђариба[1] Највиши степен, 75 ђариба Високи степен), као и једнократну новчану награду од 100.000, односно 75.000 афганија. После пада монархије 1973. године Орден се више не додељује.

Збирка: Највиши степен, верзија после 1960, припадао Константину Поповићу. Орденски знак (pik) ажуриран је и представља централни мотив амблема Авганистана (златна мошеја са михрабом и минбером испод куполе, са два минарета из којих на сваку страну лепрша по једна застава), све унутар рогова лежећег златног полумесеца спојених у врху флоралним орнаментом). Орденски знак се носи о ленти од љубичастоцрвене свиле са бисерносивом пругом у центру (33+35+33 mm) преко десног рамена на десном боку. Орденска звезда (šamse) је седмокрака, зракаста, златна, са по једним златним полумесецом између кракова звезде, роговима у поље, док је у центру кружни медаљон од патинираног сребра са златним рељефним амблемом Краљевине,[2] око чега је златни прстен са рељефним текстом на паштунском (у преводу: Највиши орден вође, и Најугледнији је пред Алахом онај који Га се највише боји; 49. сура Кур`ана, стих 13)[3] . Звезда се носи на левој страни груди. Материјал: позлаћено сребро и патинирано сребро. Трака: моарирани свилени рипс. Димензије: орденски знак: 38 x 50 mm, орденска звезда ø 80 mm. Производња: [Deschler & Sohn]. Додела: /

АЛБАНИЈА

ОРДЕН ПАРТИЗАНСКЕ ЗВЕЗДЕ 1. СТЕПЕНА

Urdhëri "Ylli Partizan" I

Орден је основан 9. јула 1945. у три степена. Према познијим прописима орден је заузимао 6. место у хијерархији албанских државних признања. Додељиван је припадницима оружаних снага Албаније и министарства унутрашњих послова официрског чина за значајне заслуге и јуначко успешно командовање повереним јединицама у ратним или оружаним акцијама. Истим орденом могле су бити одликоване и читаве јединице за заслужне акције у току рата или оружаних сукоба.

Орден је конципиран и реализован по моделу југословенског Ордена партизанске звезде. Према сведочењима Светозара Вукмановића првобитно је замишљено да овај орден изгледа исто као југословенски хомоним, али је на његово инстистирање да ордени не смеју бити истоветни ловоров венац замењен листовима дувана.

---

[1] Један ђариб је око 1.475 m2.

[2] Амблем на звезди мењао се у складу са важећом верзијом државног амблема.

[3] Првобитни модел је уместо мошеје у орденском знаку имао златну шубару са перјаницом преко две укрштене сабље. Носиоци ордена су такву шубару од црног астрагана, са једним црвеним чапљиним пером, носили на глави. Иста таква шубара била је представљена између кракова сваког од полумесеца на звезди. Шубара се назива кола (*Kollah*), а перјаница ђиге (*Djighe*). Ова привилегија брисана је у статутима из 1960.

Збирка: 1. степен, припадао Константину Поповићу. Златна, црвено емајлирана петокрака, између чијих кракова су два златна листа дувана. Орден се носио причвршћен штифтом на десној страни груди. Материјал: Злато,[4] емајл. Димензије: ø 42 mm. Припадајућа лентица је златножута, са једном до три црвене пруге, у зависности од степена. Производња: Монетни двор, Москва. Додела: 1945, указ 182/1945, М.б. 959.

АРГЕНТИНА

ОРДЕН ЗА ЗАСЛУГЕ 1. СТЕПЕНА (ВЕЛИКИ КРСТ) ГРУПЕ ЗА ЦИВИЛНЕ ЗАСЛУГЕ
Gran cruz de Orden al merito

Орден је 23. маја 1946. године основао председник Хуан Доминго Перон. Статути су модификовани 1957, али је Указом од 7. децембра 1958. обустављена додела овог ордена, а на његово место уведен је нови Мајски орден за заслуге (Orden de Mayo al Merito). Орден се додељивао за изванредне заслуге за Аргентину и њен народ, као и за допринос благостању човечанства. Био је организован у шест степена: Огрлица, Велики крст, Велики официр, Командир, Официр и Витез. Огрлица је као специјални степен била резервисана само за Председника Аргентине и поглаваре иностраних држава. Модел је током овог периода два пута мењан, а додељиван је у цивилној и војној верзији, које се разликују по боји емајла на прстену око медаљона аверса.

Збирка: Велики крст, трећа варијанта,[5] припадао Константину Поповићу. Орденски знак: осмокрака зракаста златна звезда преко које је суперпонирана мања 13 крака звезда у чијем је центру златан кружни медаљон са представом женске персонификације Аргентинске републике, унутар црвено емајлираног прстена исписаног AL MERITO (За заслуге), док је у реверсу емајлирани грб Аргентине. Орденски знак се носи о црвеној ленти[6] са уском белом ивицом 6+88+6 mm преко десног рамена на левом боку. Звезда: истоветна аверсу орденског знака; звезда се носи на левој страни груди. Димензије: орденски знак ø 78 mm; звезда: ø 78 mm. Материјал: позлаћена легура, емајл. Трака: моарирани свилени рипс. Производња: GEISO, Buenos Aires. Додела: 11. 5. 1955. под бројем Nº 6956.

АУСТРИЈА

ВЕЛИКО ЗЛАТНО ОДЛИКОВАЊЕ НА ЛЕНТИ ЗА ЗАСЛУГЕ ЗА РЕПУБЛИКУ АУСТРИЈУ
Grosses Goldenes Ehrenzeichen am Bande für Verdienste um die Republik Österreich

Одликовање је основано 2. априла 1952. од стране Националног савета, а измене и допуне су спроведене 1954. и 1956. године.[7] Веома сложена организација нема премца у познатим моделима и узорима. У основи се налази пет класа, али је свака од њих (изузев уобичајене 4) подељена у више степени I – Велика звезда (*Grossstern*), унутар које постоји I/1 – Велика звезда (*Grossstern des Ehrenzeichens*), I/2 – Велико златно одликовање са лентом (*Grosses Goldenes Ehrenzeichen am Bande*) и I/3 – Велико сребрно одликовање са лентом (*Grosses Silbernes Ehrenzeichen am Bande*), потом II– Велико одликовање (*Grosses Ehrenzeichen*), унутар кога постоји II/1 – Велико златно одликовање са звездом (*Grosses Goldenes Ehrenzeichen mit dem Stern*) и II/2 – Велико сребрно одликовање са звездом (*Grosses Silbernes Ehrenzechen mit dem Stern*), па III – Велико одликовање, а унутар тога III /1– Велико златно одликовање

4 Први примерци исковани су у СССР-у. Инсигнија 1. степена израђивана је од 22-каратног злата (потоња ковања израђивана су од позлаћене бронзе), 2. степена од сребра каквоће 800 (касније од посребрене бронзе или металне легуре), а 3. степена од патинираног бакра или бронзе.

5 У првој варијанти орденски знак је имао другачију форму, а у другој се разликовао садржај централног медаљона.

6 У групи за војне заслуге лента је плава са уским белим ивицама.

7 Орден је основан још 28. 2. 1923. године, али је његова додела обустављена после немачког аншлуса, тако да се реоснивање 1952. сматра реалним заснивањем нове институције

(*Grosses Goldenes Ehrenzeichen*) и III/2 – Велико сребрно одликовање (*Grosses Silbernes Ehrenzeichen*), затим IV – Велико одликовање (*Grosses Ehrenzeichen*), и најзадV – Одликовање (*Ehrenzeichen*), унутар кога постоји V/1 – Златно одликовање (*Goldenes Ehrenzeichen*) и V/2 – Сребрно одликовање (*Silbernes Ehrenzeihen*). Уз то, Ордену је афилирана Медаља за заслуге за Републику Аустрију (*Medaille für Verdienste um die Republik Österreich*) у три степена: Златна, сребрна и бронзана.

Збирка: Инсигније (по горњој класификацији: I/2) припадале су Драгославу Марковићу. [8] Орденски знак: златни, обострано црвено емајлирани малтешки крст на коме је по сред сваког крака белим емајлом изведена пруга; те пруге, скупа, образују бели грчки крст. У надвишењу је златан грб Аустрије (једноглави орао са емајлираним штитом на грудима), окружен са девет штитова са емајлираним грбовима савезних држава Аустрије. Реверс надвишења је празан. Орденски знак се носи о црвеној ленти са белом пругом у центру и белим кантовима 2+43+20+43+2 mm, преко десног рамена на левом боку. Орденска звезда: Осмокрака зраката сребрна звезда, у чијем је центру суперпонирано описано надвишење орденског знака. Звезда се носи на левој страни груди. Димензије: орденски знак ø 55 mm (без надвишења), звезда ø 98 mm. Материјал: позлаћено сребро, сребро, емајл. Трака: моарирани свилени рипс. Производња: Anton Retterer, Wien. Додела: 12. 11. 1982.

БЕЛГИЈА

ВЕЛИКИ КРСТ ОРДЕНА КРУНЕ
Grand Croix del'Ordre de la couronne
Groote Kruisvan Kronen–Orden

Орден је основан 15. октобра 1897. од стране краља Леополда Другог у својству суверена Независне државе Конго. У белгијски систем државних одликовања инкорпорисан је 1908. Статути су му мењани 1915. и 1951. године. Додељује се грађанским и војним лицима за дугогодишњу истакнуту и одану службу. Орден је организован у пет степени по моделу Легије части: Велики крст (*Grand Croix*/*Groote Kruis*), Велики официр (*Grand Officier*/*Groot Officier*), Командир (*Commandeur*/*Commandur*), Официр (*Officier*/*Officier*) и Витез (*Chevalier*/*Ridder*); уз Орден је афилирано одликовање Палми (*Palmes*/*Palmen*) у два степена и Медаља (*Medaille*) у три степена. У хијерархији белгијских ордена заузима 2. место.[9]

Збирка: Инсигније Великог крста у верзији после 1951. додељене су Драгославу Марковићу. Орденски знак: петокрака позлаћена малтешка звезда, емајлирана бело; између кракова звезде избијају златни зраци. У надвишењу је позлаћени, зелено емајлирани венац ловора. У центру је кружни, плаво емајлирани медаљон окружен златним прстеном; у медаљону је у аверсу златна краљевска круна, а у реверсу огледалски курзивни иницијал оснивача L (*Leopold*/*Леопол*). Орденски знак се носи о траци марон (тамно кестењастоцрвене) боје, широкој 100 mm, преко десног рамена на левом боку. Орденска звезда: десетокрака зраката звезда чији су краци у примарној позицији сребрни и фасетирани, а у секундарној позицији глатки и позлаћени; у центру је суперпониран аверс орденског знака без надвишења. Звезда се носи на левој страни груди. Димензије: орденски знак ø 55 mm (без надвишења), орденска звезда 90 mm. Материјал: сребро, позлаћено сребро, емајл. Трака: моарирани свилени рипс. Произвођач: De Greef, Bruxelles. Додела: /

---

8 Занимљив детаљ је тврдња Гинтера Ерика Шмита да у документацији аустријске Канцеларије нема података о одликовању Драгослава Марковића, али постоји загонетна констатација за доделе Великог златног одликовања на ленти за заслуге за Републику Аустрију, за годину 1982: *Zwölf nicht genannte Persönlichkeiten, Jugoslawien*, 12. 11. 1982. (тј. „Дванаест непознатих личности из Југославије"). Шмит је, иначе, уредно пописао носиоце овог истог степена из Југославије у периоду 1955 –1984: Драгомир Вучинић (иначе уписан као Vuceinec, №11), Јоже Земљак (№93), Иво Сарајчић (№131), Владимир Бакарић (№193), Марко Никезић (№194), Јанко Смоле (№195), Вјекослав Прпић (№196), Мика Шпиљак (№213), Милош Минић (№214), Јаков Блажевић (№215), Сергеј Крајгер (№216), Владимир Поповић (№217), Лазар Мојсов (№218), Митја Вошњак (№314), Густав Влахов (№403), Новак Прибићевић (№510) и Владимир Клеменчич (№568). Непозната дванаесторица заузимају редне бројеве у регистру од №533 до №544. Иначе, и у категорији Великог сребрног одликовања на ленти регистровано је 12. 11. 1982. године 14 непознатих личности из Југославије, регистарски бројеви од №208 до №221.

9 Конгоански Орден афричке звезде и Краљевски орден лава хијерархијски су старији од Ордена круне у Белгији, али више се не додељују.

БОЛИВИЈА

ВЕЛИКИ КРСТ НАЦИОНАЛНОГ ОРДЕНА КОНДОРА АНДА

Gran Cruz de Orden Nacional del Condor de los Andes

Орден је 12. априла 1925. основао председник Баутиста Саведра. Године 1928. председник Ернандо Силес реформисао га је додавањем степена Велике огрлице. Организован је у шест степени: Огрлица (*Collar*), Велики крст (*Gran cruz*), Велики официр (*Gran Oficial*), Командир (*Comendador*), Официр (*Oficial*) и Витез (*Caballero*). Додељује се боливијским и иностраним држављанима за изузетне заслуге у војној или грађанској области деловања. У хијерархији боливијских ордена заузима 1. место.

Збирка: Инсигније су додељене Константину Поповићу. Орденски знак: малтешки крст од позлаћеног сребра, емајлиран тамно плаво, са гранулама на угловима кракова; у надвишењу је позлаћени кондор (*Vultur gryphus, Cathartidae*) у полету. Између кракова крста види се венац од зелено и ружичасто емајлираних цветова андске кантуте (*Cantua buxifolia, Polemoniaceae*). Централни медаљон је кружан, осликан на порцелану сликом андског врха Потоси поред кога је сунчев диск, док у предњем плану на стени стоји кондор раширених крила. Око медаљона је бело емајлирани прстен исписан LA UNION ES LA FUERZA MCMXXV (Снага је у јединству – 1925); у реверсу нема прстена, а црвено емајлирани медаљон носи иницијале RB (*Republica de Bolivia* – Република Боливија). Орденски знак се носи о ленти зелене боје преко десног рамена, на левом боку. Орденска звезда: По изгледу звезда је идентична аверсу орденског знака, само без кондора у надвишењу. Носи се на левој страни груди. Димензије: орденски знак ø 56 mm, орденска звезда ø 78 mm. Материјал: позлаћена легура, емајл, осликани порцелан. Трака: моарирани свилени рипс. Произвођач: Arthus Bertrand, Paris. Додела: 15. 5. 1962.

БРАЗИЛ

ВЕЛИКИ КРСТ НАЦИОНАЛНОГ ОРДЕНА ЈУЖНОГ КРСТА

Grã cruz da Ordem nacional do Cruzeiro do Sul

Основао га је 1. децембра 1822. године, на дан свог крунисања, бразилски цар Педро Први. Назив наглашава географски положај Бразила, на чијем ноћном небу доминира сазвежђе Јужног крста, и прво име земље – *Terra de Santa Cruz*. Статути су дати 1823, и структура у четири степена дефинисана као: Велики крст, Достојанственик, Официр и Витез. Додељиван је као други по хијерархији међу орденима Бразилског царства, за изузетне војне или цивилне заслуге, са посебним привилегијама (као што је титула „Екселенција" за Велике крстове, а „Господство" за Достојанственике), и са ограниченим бројем носилаца. После државног удара којим је проглашена република 15. новембра 1889, маршал Деодоро да Фонсека наставио је краће време са доделом овог ордена уз мање интервенције у дизајну, а додела ја званично престала 1891. Орден је реосновао указом председника Жетулија Дорнелес Варгаса 1932. године, али сада као признање намењено искључиво страним држављанима и без ограничења броја носилаца. Обновљени орден је организован у пет степени: Велики крст, Велики официр, Командир, Официр и Витез. Основни изглед инсигнија је задржан, али су уклоњени сви симболи царства (круна, портрет оснивача у реверсу и натпис у прстену реверса). Године 1939. уведен је још један степен, као посебна виша категорија Великог крста, и то Велика огрлица, намењена искључиво шефовима држава. У хијерархији одликовања Бразила орден сада заузима прво место.

Збирка: Велики крст, прва варијанта обновљеног Ордена, припадао Константину Поповићу. Орденски знак: петокрака малтешка звезда од позлаћеног сребра, емајлирана бело, са гранулама на врховима; у надвишењу је позлаћени венац од гранчица кафе и дувана, а исти такав венац се види и међу крацима звезде; аверсни медаљон је кружни, емајлиран плаво, са бело емајлираним звездицама сазвежђа Јужног Крста, док је реверсу тај исти медаљон позлаћен и носи рељефну представу женске персонификације Бразила са фригијском капом на глави. Аверсни прстен око

медаљона емајлиран је плаво и исписан позлаћеним текстом BENE MERENTI PRAEMIUM (Награда заслужном), односно REPUBLICA DOS ESTADOS UNIDOS DO BRASIL[10] (Република Сједињених Држава Бразила) у реверсу. Орденски знак се носи о светлоплавој ленти ширине 101 mm преко десног рамена на левом боку. Звезда је истоветна аверсу орденског знака, само нема надвишења, а венац између кракова звезде замењен је позлаћеним зрацима. Звезда се носи на левој страни груди. Материјал: позлаћено сребро и полихромни емајл. Димензије: пречник орденског знака (без надвишења) је ø 72 mm, а орденске звезде ø 78 mm. Лента је од моариране ребрасте свиле. Производња: La Royale, Rio de Janeiro. Додела: 19. 6. 1962, декрет потписан 5. 9. 1963.

БУГАРСКА

ОРДЕН НАРОДНЕ СЛОБОДЕ 1. СТЕПЕНА

Орден „Народна свобода 1941–1944" I степен

Основан наредбом од 9. септембра 1945. Статути допуњени и измењени 1955. Додела је обустављена 1991. године. Додељиван је у два степена, у прво време „за учешће у револуционарној борби бугарског народа". Прва емисија се носила као грудна звезда, а друга о траци на левој страни груди.

Збирка: примерак додељен Костантину Поповићу, прва емисија. Орденски знак: у аверсу петокрака позлаћена бело емајлирана звезда, између чијих кракова избијају групе златних зракова образујући још једну петокраку у секундарној позицији.[11] У центру је позлаћени кружни медаљон са рељефним попрсјем Христе Ботева, а око медаљона је зелено емајлирани прстен исписан ЗА НАРОДНА СВОБОДА 1941–1944 (За народну слободу – 1941–1944). Реверс је празан. Орден се носи причвршћен на десној страни груди. Димензије: ø 53 mm. Материјал: позлаћено сребро, емајл. Прозвођач: / Додела: /

ОРДЕН НАРОДНЕ РЕПУБЛИКЕ БУГАРСКЕ 1. СТЕПЕНА

Орден "Народна Република България", I степен

Орден је основан указом 18. јуна 1947. године. Првобитно је имао пет степени, а од 1950. године број степена је редукован на три: 1. степен, 2. степен и 3. степен. Додељиван је бугарским и иностраним грађанима „за посебно велике заслуге и значајна достигнућа". Измене су спровођене 1950, 1971. и 1974. године. После 1991. године додељивање је обустављено.

Збирка: Орден 2. емисије (1950–1971) био је додељен Драгославу Марковићу. Орденски знак: ексцентрично зракаста лако овална позлаћена звезда у центру аверса има сребрни рељефни грб Народне Републике Бугарске, са подлогом унутрашњег простора грба емајлираном тамно црвено. Орденски знак се носи на левој страни груди о пентагонално савијеној траци од рипса преко металне подлоге; боја траке је бела, са уском тамно црвеном ивицом и широм зеленом пругом поред ње (1+3+17+3+1 mm). Димензије орденског знака: 42 x 44 mm. Материјал: позлаћена и посребрне легура, емајл, свилени рипс. Произвођач: / Додела: 22. 9. 1965.

ОРДЕН МАДАРСКОГ КОЊАНИКА 1. СТЕПЕНА

Орден "Мадарски конник", I степен

Орден је основан указом Президијума Народног Собрања 4. августа 1966. године. Орден је задржан у систему бугарских ордена после ревизије закона од 5. априла 1991, у нешто измењеном облику. Организација му је двостепена, са посебним групама за грађанске и за војне заслуге (у овом другом случају у надвишењу су укрштени мачеви). Додељивао се страним држављанима „за заслуге у успостављању, јачању и развијању пријатељских односа са Н.Р. Бугарском".

Збирка: Орден прве верзије 1. степена био је додељен Драгославу Марковићу. Орденски знак: преко позлаћеног зракастог пентагона у секундарној позицији

[10] После 1971. године натпис је усклађен са измењеним називом државе: REPUBLICA FEDERATIVA DO BRASIL.

[11] Под „секундарном позицијом" звезде подразумева се положај у коме звезда има паран број кракова нагоре, а непаран на доле.

постављен је бело емајлирани пентагон у чијем је центру позлаћена четвороугаона плочица заобљених углова и конвексно закривљених ивица, са рељефном представом „коњаника из Мадаре".[12] Реверс је празан. Орден се носи о белој траци са бело(споља)-зелено-црвеним ивицама (2+2+2+26+2+2+2 mm) око врата. Димензије: ø 50 mm. Произвођач: Държавния монетен двор. Додела: /

СПОМЕНИЦА 90-ГОДИШЊИЦЕ РОЂЕЊА ГЕОРГИ ДИМИТРОВА
Възпоминателен медал „90 години от рождението на Георги Димитров"

Основана је Указом број 1307 од 12. јуна 1972. у част 90-годишњице рођења Георгија Димитрова. Додељивана је „значајним политичким и јавним делатницима бугарског и међународног комунистичког и радничког покрета". Споменица има само један степен.

Збирка: Споменица је припадала Драгославу Марковићу. Опис: Кружна медаља од позлаћене легуре; у аверсу је профилни рељефни портрет Георги Димитрова окренут удесно, а у реверсу мотив српа и чекића и године 1882–1972. Споменица се носи о црвеној правоугаоној рипсаној траци у позлаћеном правоугаоном металном оквиру, на левој страни груди. Димензије: ø 28 mm. Произвођач: Държавния монетен двор. Додела: 28. 11. 1972. под бројем №2770.

БУРМА (МЈАНМАР)
ОРДЕН БУРМАНСКЕ УНИЈЕ 1. СТЕПЕНА (ВЕЛИКИ КОМАНДИР)
Agga Maha Thraysithu, Pyidaungsu Sithu Thingaha

Орден је основан 2. септембра 1948. године, са посебним групама за грађанске и војне заслуге, и то са по пет степени у свакој групи: 1. *Agga Maha Thraysithu* (Велики командир), 2. *Thado Maha Thraysithu*, 3. *Maha Thraysithu*, 4. *Thraysithu*, и 5. *Sithu*; ордену је афилирана и медаља у једном степену (*Tazeit Sithu*). Инсигније у обе групе су идентичне, разлика је само у боји траке.[13] Ревизија статута је уследила 1963, а године 1978. дошло је до потпуне ревизије модела бурманских признања, у складу са променом државно-политичког система коју је спровела Бурманска партија социјалистичког програма, и обустављена је додела овог ордена. У децембру 2009. године извршена је нова радикална промена, и орден је враћен у листу државних признања, поново као други у хијерархији за категорију *Thingaha* (ордени за заслуге). Додељује се у знак признања личностима препознатим као часним и изузетним, за заслуге у разним доменима деловања.

Збирка: Инсигније 1. степена (или Великог командира) у групи за грађанске заслуге припадале су Константину Поповићу. Орденски знак: стилизовани цвет петолатичне руже израђен од злата и емајлиран жуто[14] у аверсу; реверс није емајлиран и садржи кружни бурмански текст у рељефу (PYIDAUNGSU – AGGA MAHA THRAYSITHU: назив државе и назив степена одликовања); у центру аверса је кружни медаљон од белог злата са златном стилизованом представом рељефног пауна раширеног репа, а око медаљона је црвено емајлирани прстен исписан бурманским текстом од белог злата THAMAGGANAM TAPO THUKHO (Срећан је уредни живот у хармонији). Орденски знак се носи о зеленој траци са белим пругама поред ивица, ширине 35 mm, око врата. Звезда: зракасти декагон који образују пет група од по три полирана златна зрака и пет група од по једног урезима гравираног сребрног зрака; простор између кракова испуњен је са по четири краћа сребрна гравирана зрака. Централни медаљон и прстен око њега исти су као у аверсу орденског знака. Звезда се носи на левој страни груди. Материјал: жуто и бело злато, сребро, емајл. Трака од свиленог рипса. Димензије: пречник орденског знака ø 54 mm; пречник звезде ø 100 mm. Производња: / Додела:

---

[12] Коњаником из Мадаре нахива се велики рељеф уклесан у стену код места Мадара, источно од града Шумена. Рељеф се датује у време владавине кана Тервела, крајем VII или почетком VIII века. Стручњаци нису сагласни да ли коњаник представља старобугарско божанство Тангра или можда Митру.

[13] У војној групи трака је црвена са уским црним пругама близу ивица.

[14] Боја емајла разликује се по степенима: 1. и 2. степен су жути, 3. степен је зелен, 4. степен је плав, а 5. степен црвен. Медаља нема емајла.

ГРЧКА

ВЕЛИКИ КРСТ КРАЉЕВСКОГ ОРДЕНА ЂОРЂА ПРВОГ
Μεγαλόσταυρος "Βασιλικον ταγμα του Γεωργιου Α`"

Орден је 16. јануара 1915. године основао краљ Константин XII (I) у спомен на краља Ђорђа Првог. Статути су донети 1921, а орден је укинут 15. децембра 1925. Реоснован је 16. новембра 1935. и измењен и допуњен 1937. Поново је укинут од стране Републике 25. септембра 1973, и замењен новим Орденом за заслуге. Додељиван је за изузетне грађанске и војне заслуге у шест степени, уз афилирано Спомен одликовање Ђорђа Првог у три степена. Степени Ордена су: Огрлица,[15] Велики крст (*Μεγαλόσταυρος*), Велики командир (*Ανώτερος Ταξιάρχης*), Командир (*Ταξιάρχης*), Златан крст (*Χρυσός Σταυρός*) и Сребрни крст (*Αργυρός Σταυρός*). У хијерархији краљевских грчких ордена заузимао је 2. место (3. ако се рачуна и Породични орден). Инсигније у војној групи разликују се по укрштеним мачевима од оних грађанске групе.

Збирка: Велики крст Ордена у грађанској групи припадао је Константину Поповићу. Орденски знак: серифни крст са дужим вертикалним стабом (патибулумом), позлаћен, у аверсу емајлиран бело. У надвишењу је позлаћена краљевска круна, а између кракова крста овални позлаћени ловоров венац. Реверс крста има хоризонталне краке исписане рељефним годинама 1863–1913 (године владавине Ђорђа Првог). У центру аверса крста је кружни црвено емајлирани медаљон са удвојеним крунисаним иницијалом ГГ I (*Γεωργιος Γλυξμπουργ I* – Ђорђе I Гликсбург), окружен бело емајлираним прстеном са краљевим мотом ΙΣΧΥΣ ΜΟΥ Ἡ ΑΓΑΠΗ ΤΟΥ ΛΑΟΥ (Моја снага је у љубави народа); реверсни медаљон је само танак прстен који окружује рељефну годину 1915 (година оснивања Ордена). Орденски знак се носи о тамно црвеној ленти ширине 100 mm преко десног рамена на левом боку. Орденска звезда: осмокрака сребрна зракаста звезда у чијем је центру суперпониран аверс орденског знака са све надвишењем. Звезда се носи на левој страни груди. Материјал: сребро, посребрена легура, емајл. Трака: моарирани свилени рипс. Димензије: орденски знак 47 x 57 mm (без надвишења), звезда ø 85 mm. Производња: Е. П. Κελαϊδης, Атина. Додела: 1954.

ВЕЛИКИ КОМАНДИР КРАЉЕВСКОГ ОРДЕНА ДОБРОЧИНСТВА
Ανώτερος Ταξιάρχης "Βασιλικον ταγμα της Ευποιιας"

Орден је основао 5. маја 1948. краљ Павле указом 684/5–5, као постхумно испуњење жеље свог брата краља Ђорђа Другог. Додељиван је особама женског пола за пожртвовање и заслуге на пољу филантропије, хуманитарних активности и стваралаштва у области уметности и културе. Организован је у пет степени: Велики крст (*Μεγαλόσταυρος*), Велики командир (*Ανώτερος Ταξιάρχης*), Командир (*Ταξιάρχης*), Златан крст (*Χρυσός Σταυρός*) и Сребрни крст (*Αργυρός Σταυρός*). У хијерархији краљевских грчких ордена заузимао је 4. место (5. ако се рачуна и Породични орден). После проглашења Републике, Орден је задржан у систему грчких државних признања, уз извесне измене у дизајну.

Збирка: Инсигније првог модела припадале су Лепосави Перовић. Орденски знак: позлаћена ружа у секундарној позицији, са плаво емајлираним латицама и зелено емајлираним залисцима у аверсу, без емајла у реверсу; у надвишењу је позлаћена краљевска круна. У средини цвета у аверсу види се кружни порцелански медаљон са иконом Богородице са дететом Исусом у крилу према светлоплавој позадини; у реверсу медаљон је кружан, неемајлиран и носи крунисани иницијал ГГ II (*Γεωργιος Γλυξμπουργ II* – Ђорђе II Гликсбург); око аверсног медаљона је бело емајлирани прстен исписан ΕΥΠΟΙΙΑ (Доброчинство). Орденски знак се носи о 32 mm широкој машни светле наранџастожуте боје, са краљевско плавим уским ивицама, на левој страни груди. Звезда: Осмокрака сребрна зракаста звезда са медаљоном и прстеном као у аверсу орденског знака. Звезда се носи на левој страни груди. Материјал: посребрна и позлаћена легура, емајл и осликани порцелан. Трака: моарирани свилени рипс. Димензије: орденски знак ø 36 mm, звезда ø 65 mm. Производња: Е. П. Κελαϊδης, Атина. Додела: 15. 10. 1955.

[15] Огрлица никада није додељена, па се може сматрати да је Орден реално имао петостепену структуру.

ЗЛАТНА МЕДАЉА ЧАСТИ ГРАДА АТИНЕ
Χρυσό μετάλλιο Τιμής από τον Δήμο Αθηναίων

Медаљу је основала и додељивала заслужним домаћим и иностраним грађанима градска управа Атине. Медаља је више пута реорганизована као институција, а данас се додељује у више степени и форми, у зависности од поља делатности и угледа личности добитника.

Збирка: Одликовање додељено Константину Поповићу. Кружна позлаћена медаља; у аверсу је профилни лик богиње Атине окренут улево, окружен једном плодном гранчицом маслине и натписом ΔΉΜΟΣ ΑΘΗΝΑΊΩΝ (Град/народ Атине), а у реверсу драгуљима украшени крст са зрацима између кракова (cruxgemmata) окружен натписом ΜΕΤΆΛΛΙΟΝ ΤΙΜΉΣ (Медаља части). Медаља се носи о љубичастој траци са бисерно белом пругом у центру (15 + 6 + 15 mm), око врата. Димензија: ø 40 mm. Материјал: позлаћено сребро. Трака: свилени моарирани рипс. Производња: Е. П. Κελαϊδης, Атина. Додела: 3. 6. 1954.

ЕГИПАТ (УЈЕДИЊЕНА АРАПСКА РЕПУБЛИКА)[16]
ОРДЕН РЕПУБЛИКЕ ПРВОГ СТЕПЕНА (ВЕЛИКА ЛЕНТА)
Nishan al-Jumhuriyat I

Основан 1953. године Законом број 333, а измењен и реформисан Законом број 528 исте године, као и Законом број 12 године 1972. Додељује се за изузетне грађанске и војне заслуге у пет степени: 1. степен (Велика лента), 2. степен, 3. степен, 4. степен и 5. степен, с тим што се Огрлица овог ордена води као засебно одликовање, као и Војна медаља, која је у суштини аутономни део Ордена. У хијерархији египатских ордена заузима друго место. Једностепени Војни орден Републике засебно је и аутономно одличје чије се инсигније од инсигнија Велике ленте Ордена Републике разликују само по једној позлаћеној петокракој звезди суперпонираној на доњи крак основне инсигније.

Збирка: Инсигније, први модел, су припадале Константину Поповићу. Орденски знак: Сребрна петокрака зракаста звезда у секундарној позицији; између кракова те звезде избијају кракови још једне сребрне зракасте звезде мањег пречника. На обе поменуте звезде зраци су наизменично фасетирани и глатки, али позлаћени. Преко ове двојне звезде суперпонирана је мања петокрака позлаћена звезда у примарној позицији, чији су краци емајлирани плаво, и сваки носи златни орнаментални преплет; краци се шире од центра ка крајевима, а завршавају се конвексним таласом. Између њених кракова протеже се тропојасни емајлирани прстен; спољни и унутрашњи појас емајлирани су тамноплаво и носе цик-цак позлаћени фриз, док је унутрашњи појас сегментиран у поља светлоплавог емајла и позлаћених цезура. У центру је кружни црвено емајлирани медаљон са позлаћеним арапским натписом, оперважен позлаћеним гранулама. У надвишењу је позлаћени ажурирани орнамент. Реверс је празан. Орденски знак се носи о ленти зелене боје, са широм жутом пругом уз ивице и црвеном уском ивицом; лента је пребачена преко десног рамена ка левом боку. Звезда: Орденска звезда је идентична аверсу орденског знака, само без надвишења. Носи се на левој страни груди. Димензије: орденски знак ø 62 mm, звезда ø 90 mm. Материјал: сребро, позлаћено сребро, емајл. Трака: моарирани свилени рипс. Производња: F. Tewfic Bichay, Cairo. Додела: /

ЕТИОПИЈА
ВЕЛИКА ЛЕНТА ОРДЕНА МЕНЕЛИКА ДРУГОГ

Орден је основала 1924. године царица Заудиту (Јудита), и назвала га у спомен на свога оца, цара Менелика Другог. Орден је организован у пет степени: Велика лента, Велики официр, Командир, Официр и Витез. После државног удара из 1974. године, Орден је прешао у ингеренцију Круне у изгнанству, и данас њим администрира Етиопски Крунски савет. Додељивао се личностима које су

[16] После прогласа републике, Египат је као држава више пута мењао званични назив: Египатска Република (1953–1958), Уједињена Арашска Република (1953–1958/1971), Федерација Арапских Република (1972–1991), Арапска Република Египат (после 1991).

задужиле Етиопију својим делом, било на цивилном или на војном пољу. Број носилаца, етиопских држављана, био је ограничен на 35 Великих ленти, 45 Великих официра и 55 Командира. У хијерархији царских етиопских ордена заузима 4. или 5. место.[17]

Збирка: Инсигније Велике ленте, припадале су Константину Поповићу. Орденски знак: позлаћени Рупертов крст,[18] емајлиран тамно црвено, са широким зелено емајлираним первазом на крацима. У надвишењу је позлаћена етиопска царска круна са инфулама; у центру крста је кружни медаљон, емајлиран зелено, са рељефном позлаћеном представом крунисаног лава у ходу на лево, који предњом десном шапом придржава о раме ослоњено копље са крстом на врху и лепршајућим трака испод крста, а у реверсу амхарски иницијал „M" II (за „Менелика II"). Око медаљона је црвено емајлирани прстен, исписан у аверсу амхарским писмом MO`A ANBASA Z. Y. (*Mo`a anbasa Zemene gede Yehuda* – Побеђује лав племена Јудиног), а реверсу без икаквог текста. Орденски знак се носи о жутој моаираној ленти, са ивицама зелено-жуто-црвене боје (4+4+4+76+4+4+4mm) преко десног рамена на левом боку. Звезда: Шеснаестокрака зракаста позлаћена звезда, сачињена од две преклопљене осмокраке звезде, од којих једна има гранулисане зраке, а друга глатке; на звезди је суперпониран аверс орденског знака, са надвишењем. Звезда се носи на левој страни груди. Димензије: орденски знак ø 48 mm, звезда ø 80 mm. Материјал: позлаћено сребро, емајл. Лента: моарирана свила. Производња: Arthus Bertrand, Paris. Додела: /

ВЕЛИКИ ОФИЦИР ОРДЕНА ЕТИОПСКЕ ЗВЕЗДЕ ЧАСТИ

Најстарији етиопски орден основан је 1884/5. године од стране Сахле Маријама, владара краљевине Шоа, потоњег етиопског цара Менелика Другог. После 1894. године, орден је преузет у етиопски систем одликовања, више пута мењан и допуњаван све до укидања царских одличја 1975, после чега је прешао у директну надлежност Круне у изгнанству, односно етиопског Крунског савета. Орден је у почетку имао само један степен, да би после 1894. био проширен на пет степени (с тим што је први степен имао две класе) са афилираном медаљом, а дефинитивна организације је успостављена после 1916. године према моделу француске Легије части: Велика лента, Велики официр, Командир, Официр и Витез. Додељивао се за заслуге у области књижевности, науке, трговине, индустрије или других области, на корист Етиопије. За етиопске грађане важило је ограничење броја додела на 50 Великих ленти, 100 Великих официра и 150 Командира. У хијерархији царских ордена после 1930. године заузима 5. или 6. место.[19]

Збирка: Инсигније Великог официра припадале су Славку Зечевићу. Орденски знак: осмокрака звезда од позлаћеног сребра, на чијој је аверсној површини аплициран богат орнамент од позлаћене срме; у надвишењу је позлаћени орнамент који представља стилизовано и филиграном украшено срце са крстом у центру, реверс је празан. Орденски знак се носи око врата о траци зелено-жуто-црвене боје (поља исте ширине). Орденска звезда: осмокрака позлаћена звезда идентична изгледу орденског знака, само без надвишења. Звезда се носи на десној страни груди. Димензије: орденски знак ø 80 mm (без надвишења), звезда ø 80 mm. Трака: моарирана свила. Производња: Arthus Bertrand, Paris. Додела: 1963.

ИРАН

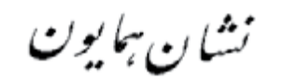

ВЕЛИКА ЛЕНТА ОРДЕНА ВЕЛИЧАНСТВА
(ó Neshan-e Homayoun) 1.

Основао га је шах Реза Пахлави 15. фебруара 1939. године као својеврсну обнову некада популарне институције династије Хаџар – Ордена лава и сунца (*Neshan-e sẖyr w kẖwrsẖyd*), а његов назив алудира на једно друго, још старије Хаџарско одличје – Портрет величанства (*Tẽmsal-e Homayoun*). Ордену

[17] У зависности од тога да ли се Орден Соломона и Орден Соломоновог печата рачунају као један или као два орде-на.

[18] Под „Рупертовим крстом" подразумева се грчки крст чији краци имају конкавне унутрашње ивице, а конвексну спољну ивицу (другим речима, крст је уписан у круг).

[19] У зависности од тога да ли се Орден Соломона и Орден Соломоновог печата рачунају као један или као два ордена.

је афилирана тростепена медаља истог имена, коју је шах Реза основао још 16. децембра 1926. године. Организација ордена је петостепена: 1. Велика лента, 2. степен, 3. степен. 4. степен и 5. степен. Орден је хијерархијски заузимао 3. место, али је фактички стајао нешто ниже (5. место, после женских династичких и породичних ордена Светлости Аријеваца и Ордена сазвежђа Плејада).

Збирка: Инсигније су припадале Драгославу Марковићу. Орденски знак: сребрна зракаста четворокрака звезда у чијем је центру је кружни медаљон са осликаним порцеланским амблемом Ирана – природним лавом који стоји на пустињском тлу према плавом небу, држећи исукану сабљу (Зулфикар)[20] у подигнутој десној шапи, а иза лава се помаља сунце чији се зраци шире. Око медаљона је зелено емајлирани прстен. Реверс је празан. Орденски знак се носи о зеленој ленти ширих црвених ивица (12 + 66 + 12 mm),[21] преко десног рамена на левом боку. Орденска звезда: Осмокрака сребрна зракаста звезда; централни зрак сваког крака емајлиран је зелено. У центру звезде су медаљон и прстен као у аверсу орденског знака. Звезда се носи на левој страни груди. Димензије: орденски знак ø 60 mm, орденска звезда ø 95 mm. Материјал: сребро и емајл. Трака: моарирани свилени рипс. Производња: Arthus Bertrand, Paris. Додела: /

ИСЛАНД

ВЕЛИКИ КРСТ ИСЛАНДСКОГ ОРДЕНА СОКОЛА
Hin Islenzka falkaorda, Stórkross

Орден је основао 3. јула 1921. године Кристијан X, краљ Исланда и Данске. По проглашењу Републике, задржан је као једини исландски орден, а статути су измењени 11. јула 1944, 31. децембра 1945. и 23. јануара 1948. Са републиканске верзије уклоњени су краљевска круна и иницијал монарха. Орден се додељује Исланђанима и страним држављанима, за заслуге у унапређивању општег благостања и очувању части Исланда, као и за допринос општем бољитку човечанства. Орден је организован у три степена, од којих први и други имају по две класе: 1 – Велики крст са ланцем, 1а – Велики крст, 2 – Командир са звездом, 2а – Командир, 3 – Витез.

Збирка: Инсигније су припадале Константину Поповићу. Орденски знак Великог крста – исландски крст[22] од позлаћеног сребра, бело емајлиран; у надвишењу је позлаћени ажурирани полукрин. У центру крста је овални плаво емајлирани медаљон, са сребрном рељефном представом сокола у полету, док је у реверсу празан бело емајлирани овални медаљон окружен плавим прстеном на коме је натпис SEYTYANDI JUNI 1944 (17. јун 1944. – Дан прогласа Републике Исланд). Орденски знак се носи о ленти преко левог рамена на десном боку. Орденска звезда: осмокрака зракаста сребрна звезда са зрацима наизменично глатким и гранулираним, и са аверсом орденског знака (без надвишења) суперпонираним преко звезде. Носи се на левој страни груди. Трака је ултрамарин плава са бело-црвено-белом ивицом (10+4+6+60+6+4+10 mm) и плавим кантом. Димензије: Орденски знак 45 x 76 mm (са надвишењем), орденска звезда ø 85 mm. Производња: Cravanzola, Roma. Декрет од 7. 3. 1960. под бројем 1168, Serie II, потписао председник Асгеир Асгеирсон.

ИТАЛИЈА

ВЕЛИКИ КРСТ ОРДЕНА ЗА ЗАСЛУГЕ ЗА РЕПУБЛИКУ ИТАЛИЈУ
Gran croce nell` Ordine al Merito della Repubblica Italiana

Орден је основао 3. марта 1951. године председник Луиђи Ејнауди. Статути су допуњавани и мењани више пута (13. маја 1952, 31. октобра 1952, 10. децембра 1953...). Године 2001. промењен је изглед орденског знака. Орден се додељује за изузетне грађанске или војне заслуге, и представља

[20] Света сабља имама Алије.

[21] Нестандардно уска лента не може се објаснити, за сада.

[22] Термином „исландски крст" означава се крст калваријског типа, са крацима који се шире од центра ка крајевима, и са лучно одсеченим спољним угловима кракова.

историјски наставак старијег Ордена италијанске круне (1805–1946). Орден је организован у пет стандардних степени, уз додатак посебног вишег степена за шефове држава: Витез Великог крста са огрлицом (*Cavaliere di Gran croce decorato di Gran cordone*) – Велики крст (*Grancroce*) – Велики официр (*Grande ufficiale*) – Командир (*Commendatore*) – Официр (*Ufficiale*) – Витез (*Cavaliere*). У хијерархији ордена Италије заузима прво место.

Збирка: У збирци постоје два комплета инсигнија овог степена.

Инсигније (први модел) додељене Константину Поповићу. Орденски знак: позлаћени грчки крст, емајлиран бело, са по једном позлаћеном гранулом на завршетку сваког од кракова; у простору између кракова крста види се по један позлаћени крунисани опрао раширених крила чији врхови додирују крајеве кракова. У центру крста је позлаћена петокрака звезда. Реверс је исти као аверс. У надвишењу је позлаћена бедемска круна са три видљиве куле, капијом и прозорима и емајлираним драгуљима. Орденски знак се носи о зеленој ленти са црвеним пругама уз ивице (2+9+77+9+2mm), преко десног рамена, а на левом боку. Орденска звезда: сребрна осмокрака зракаста фасетирана звезда у чијем је центру суперпониран аверс орденског знака без надвишења. Звезда се носи на левој страни груди. Димензије: орденски знак ø 70 mm, орденска звезда ø 85 mm. Материјал: сребро, позлаћено сребро, емајл. Трака: моарирани свилени рипс. Произвођач: Stefano Johnson, Roma. Додела: 25. 9. 1969.

Инсигније додељене Драгославу Марковићу. Истоветног описа као инсигније Константина Поповића, само грудна звезда ø 88 mm. Произвођач: Cravanzola (/). Roma. Додела: 8. 11. 1965, под бројем 44–148.

К А М Б О Џ А

ВЕЛИКИ КРСТ КРАЉЕВСКОГ ОРДЕНА СОВАТАРЕ

Grand Croix de l` Ordre Royal de Sowathara

Основан је указом краља Сисоватаод 22. јуна 1923, а ратификован 3. јула исте године. Првобитна организација била је у три степена, што је 23. августа 1956. године измењено и орден реорганизован у пет степени по моделу Легије части: Велики крст, Велики официр, Командир, Официр и Витез. За владавине Црвених Кмера (1975–1979) додела ордена је обустављена, а формална обнова уследила је тек 5. октобра 1995, са делимично измењеним изгледом. Орден је био намењен награђивању особа заслужних у области пољопривреде, сточарства, рибарења и лова, али се временом уобичајилода се додељује и иностраним грађанима за политичке и дипломатске заслуге. У хијерархији камбоцанских ордена заузимао је 6. место, односно 11. место у односу на сва домаћа одличја.

Збирка: Инсигније модела 1956–1975. додељене су Константину Поповићу. Орденски знак: Рупертов крст који образују четири групе од по пет уских позлаћених и узајамно раздвојених малтешких зракова; између кракова крста су позлаћени рељефни инсерти, и то: снопови пиринча, палмино лишће, кукуруз и памук. У надвишењу је фигура Соватаре[23] која цеди воду из косе, огрнута зелено емајлираним шалом и са црвено емајлираним појасом. Централни медаљон, окружен позлаћеним прстеном, емајлиран је зелено и носи стилизовану позлаћену рељефну представу храма у Анкор Вату. Реверс је празан. Орденски знак се носи о 101 mm широкој зеленој ленти преко десног рамена на левом боку. Орденска звезда: осмокрака сребрна зракаста звезда са суперпонираним аверсом орденског знака у центру, с тим што је Соватара сада померена наниже и почива на горњем краку крста. Звезда се носи на левој страни груди. Димензије: Орденски знак ø 55 mm, звезда ø 85 mm. Материјал: позлаћено сребро, сребро, емајл. Трака: моарирани свилени рипс. Произвођач: / Додела: /

[23] Соватара (Phra Mae Thorani, „часна мати Земља") или „Доброта Земље" назив је за хтонско божанство веома популарно у будистичким земљама Југоисточне Азије, где се најчешће представља као млада жена која из своје косе цеди обиље воде како би њом удавила демона Мару који настоји да Буду у медитацији под бодхи дрветом омете и спречи га да постигне просветљење.

КОНГО

ВЕЛИКИ ОФИЦИР КОНГОАНСКОГ ОРДЕНА ЗА ЗАСЛУГЕ

Grand ofiicier del` Ordre du mérite congolais

Орден је основан 25. фебруара 1959. године декретом премијера Републике Конго,[24] опата Филбера Јулуа. Шестог јула орден је проширен степенима Велике огрлице, Великог крста и Великог официра,[25] а даље допуне су прописане 31. октобра исте године. Нови амандмани су уведени новембра 1959, потом 1960. и 1970. Првобитна тростепена организација имала је следеће нивое по моделу француских одликовања у надлежности министарстава: Командир, Официр и Витез; дефинитивна верзија организације следи модел Легије части: Огрлица, као изванредна категорија, само за Председника Конга, Велики крст, Велики официр, Командир, Официр и Витез. Орден се додељује особама чије су заслуге за Републику Конго препознате и признате од стране државе. У хијерархији конгоанских одликовања заузима прво место.

Збирка: Инсигније Великог официра припадале су Драгославу Марковићу. Орденски знак: осмокрака малтешка звезда од позлаћеног сребра, емајлирана тамно црвено; у центру је позлаћени кружни медаљон са представом рељефног антропоморфног сунца са осам дужих и исто толико краћих зракова. Око медаљона је црно емајлирани прстен са златним натписом REPUBLIQUE CONGOLAISE (Конгоанска Република), а са спољне ивице прстена у поље избијају позлаћени зраци, и то осам троугаоних, и осам група по пет равних. Реверс је празан. Орденски знак Великог официра истоветан је знаку степена Официра, и носи се на левој страни груди о црвено-црно-црвеној траци (11+15+11 mm) са розетом. Орденска звезда: осмокрака сребрна зракаста звезда, са суперпонираним аверсом орденског знака. Звезда се носи на десној страни груди. Димензије: орденски знак ø 51 mm, орденска звезда ø 90 mm. Материјал: позлаћено сребро, емајл. Трака: моарирани свилени рипс. Произвођња: Arthus Bertrand, Paris. Додела: 14. 1. 1976. под бројем 76/7, а повеља број 66.

МАЂАРСКА

ОРДЕН МАЂАРСКЕ ЗАСТАВЕ ПРВОГ СТЕПЕНА

Magyar Köztársaság ékesitett zászlórendje I. fokozatát

Орден је основао Председнички савет Законом број 17 године 1956. Додела је обустављена 1991. године. Био је организован у три степена, с тим што 1. степен има две класе: 1. степен – са дијамантима (*Magyar Köztársaság gyémántokkal ékesitett zászlórendje*), 1. степен – са рубинима (*Magyar Köztársaság rubinokkal ékesitett zászlórendje*), 2. степен – са ловоровим венцем (*Magyar Köztársaság babér koszorúval ékesitett zászlórendje*) и 3. степен (*Magyar Köztársaság zászlórendje*). Додељиван је мађарским и страним држављанима за заслуге у области политике, јавних делатности и културе.

Збирка: Примерак је додељен Константину Поповићу.[26] Орденски знак: шеснаестокрака златна зракаста звезда, са осам дужих и исто толико краћих кракова, од којих је средњи зрак увек перласт; у центру је представљена мађарска тробојка у одговарајућим бојама емајла, окружена златним ловоровим венцем са плодовима од рубина (укупно 10). Орден се носи као грудна звезда, на левој страни. Димензије ø 80 mm. Материјал: позлаћено сребро, емајл, синтетички рубини. Трака: лентица од свиленог рипса са позлаћеном и емајлираном минијатуром ордена. Произвођач: / Додела: / Декрет о додели су потписали Иштван Доби и Карољ Киш.

---

[24] У питању је Република Конго, некадашњи Француски Конго, у медијима (ради лакшег разликовања од већег хомонима, некадашњег Белгијског Конга) често називан Конго-Бразавил.

[25] Степен Великог официра правно никада није основан, јер не постоји одговарајући декрет, али је уведен у праксу и додељиван од дана оснивања степена Великог крста.

[26] Повеља наводи само да је у питању 1. степен, али додељени промерак јасно указује да је у питању 2. класа 1. степена јер је инсигнија украшена рубинима, а не дијамантима.

МЕКСИКО

ЛЕНТА ПРВОГ СТЕПЕНА ОРДЕНА АСТЕЧКОГ ОРЛА
Banda de Primera Classe de Orden Mexicana del Águila Azteca

Орден је основан 13. септембра 1932. године, за председништва Емилија Портес Хила, као признање страним држављанима који су стекли заслуге за Мексико или за људски род уопште. Орден има две групе, војну и грађанску, које се међусобно не разликују.[27] У почетку је имао два степена, што је измењено 1934, од када има доста неуобичајену организацију; та организација је често представљало извор проблема утврђивања чиме је ко, уствари, одликован: 1. Огрлица (*Collar*), 2. Лента (*Banda*), 3. Звезда (*Placa*), 4. Ознака (*Encomienda*) и 5. Знак (*Insignia*). Ситуација је делимично разрешена тек 2011. године, када је извршено усклађивање организације и назива степена.[28] До те реформе организација је била следећа: 1. Огрлица (*Collar*), 2. Крст (*Cruz*), 3. Лента (*Banda*), са класама 3а. Нарочита лента (*Banda categoria especial*) и 3б. Лента (*Banda*), 4. Ознака (*Encomienda*) и 5. Знак (*Insignia*); у једном периоду између Ленте и Ознаке интерполирана је Медаља (*Medalla*), намењена министрима мањих ресора и државним подсекретарима. Орденом администрира Министарство иностраних послова Мексика. Од почетка постоји numerous clausus, који је по статуту из 1933. гласио: 15 Огрлица, 50 Ленти, 50 Звезда, 100 Ознака и 200 Знакова. Овај број је касније допуњаван.

Збирка: У збирци постоје три комплета овог одликовања.

Инсигније су додељене Константину Поповићу. Орденски знак: кружни медаљон од позлаћене легуре сачињава поље емајлирано светло плаво у коме је рељефна представа „Кваутемоковог орла"[29] са црвено емајлираном змијом у кљуну, и позлаћени прстен око плавог поља са перластим украсима; из истог прстена полази пет орнамената у облику инвертираног латиничног слова V, који образују петокраку звезду пречника већег од самог медаљона. На спољном ободу прстена, између врхова петокраке звезде, постављен је по један лучно повијен правоугаоник од позлаћеног метала, а у сваком од њих је по једна рељефна стилизована орлова глава. Реверс је празан. Орденски знак се носи о златножутој ленти[30] преко десног рамена на левом боку. Орденска звезда: Налик аверсу орденског знака, с тим што нема лучно закривљених праоугаоника; уместо, тога, између пет врхова поменуте звезде налази се још пет краћих истоветних врхова, а читава композиција почива на кружној позлаћеној плочи са два орнаментална појаса. Звезда се носи на левој страни груди. Димензије: и орденски знак и звезда имају пречник од 62 mm. Материјал: позлаћена легура, емајл. Трака: свилени моарирани рипс. Произвођач: La Esmeralda, Mexico City. Додела: 2. 9. 1960. Повељу је потписао Адолфо Лопес Матеос.

Инсигније су додељене Драгославу Марковићу. У свему као претходна гарнитура, само ø 64 mm. Додела: 20. 2. 1974. уписана у Књигу 10, лист 88.

Инсигније додељене Славку Зечевићу. У свему као претходна гарнитура: Додела: 10. 3. 1976.

НЕМАЧКА (ДЕМОКРАТСКА РЕПУБЛИКА)
ОРДЕН ЗАСТАВЕ РАДА 1. СТЕПЕНА
Der Orden "Banner der Arbeit" 1. Stuffe

Орден је основан 4. августа 1954. године у једном степену, и првобитно је био намењен награђивању изузетних радних резултата, а касније и награђивању заслужне дугогодишње службе Немачкој Демократској Републици и за залагање на јачању њене привреде. Статути су мењани и допуњавани 1958, 1959, 1960, 1961, 1965, 1969, 1977. и

[27] Према статуту из 1933, једина разлика била је боја траке, која је у војној групи описана као бела, оивичена зелено и црвено.
[28] По извршеној реформи степени су: Огрлица – Нарочита лента – Лента – Звезда – Ознака – Знак.
[29] Кваутемок је био „тлатоани" (владар) Теночтитлана, односно последњи цар Астека у време шпанског освајања (1520–1521). Његово име се преводи као „орао који се обрушава". Према предању, град Мексико Сити, или Теноч-титлан, основан је 1325. године на месту где су оснивачи наводно видели великог мексичког орла (Aquila Chrysaetos canadensis – Accipitridæ) како стоји на кактусу, у складу са пророчанством. Сам кактус је растао из сахрањеног срца Копила, сестрића бога Хвизилопочтлија. Чини се да за мотив змије у кљуну орла нема старијег основа, и да се она појављује тек почетком XIX века.
30 Ширина ленте, у зависности који је степен у питању, износи 96 mm за Крст и Нарочиту ленту, односно 85 mm за Ленту.

1978. године. Од 8. августа 1974. године организација Ордена је измењена и од тада се додељивао у три степена (1, 2. и 3. степен). У хијерархији ордена НДР заузимао је у почетку 3, а потом 6. место. Број додела је био ограничен годишњом квотом.

Збирка: Инсигнија другог модела припадала је Драгославу Марковићу. Опис: Орденски знак представља позлаћени тродимензионални амблем НДР (на кружном златном пољу вертикално приказан отворени шестар преко чекића, све окружено танким црвено емајлираним прстеном; око свега је златан венац од житног класја увезан емајлираном траком у бојама заставе НДР, док се у самом дну композиције види мањи златни полувенац од храстових грана). Горњи део амблема покрива велика позлаћена и црвено емајлирана развијена застава са златним натписом BANNER DER ARBEIT (Застава рада). Реверс је празан. Орденски знак се носио на левој страни груди о пентагонално савијеној траци чији је десни (хералдички) покривни део црвен, а леви тробојан (црно-црвено-жут); на горњој ивици пентагоналне траке налази се позлаћена метална шнала коју формирају две гранчице храста и плочица на којој је бројем наведен степен одликовања. Димензије: 37 x 48 mm. Материјал: позлаћена легура, хладни емајл, свилено ткање. Произвођач:/ Додела: /

НЕПАЛ

ПРВИ СТЕПЕН НАЈСЈАЈНИЈЕГ ОРДЕНА ТРИ БОЖАНСКЕ СИЛЕ[31]
Jyotirmaya-Suvikhyat-Tri-Shakti-Patta

Орден је 1936. године основао краљ Трибхуван Бир Бикрам Шахдев, а законски и статутарно га регулисао 27. новембра 1937. Додељивао се за изузетне заслуге, а странцима за доказану љубав и добру вољу према непалском народу и држави. После прогласа Републике, 2008. године, овај је орден радикално реформисан, добио је нови назив (Драгуљ Непала, односно *Nepal Ratna Man Padavi*) и нову организацију. Мото ордена је *Svarga Bhandā Panee Bhāree Āmā Bābu Svadesha Hun* (Мати, отац и држава узвишенији су од неба). Поред, за непалску праксу уобичајених посебних инсигнија за Краља и за Великог магистра ордена, организација се састојала из пет степени и афилиране медаље у једном степену: 1. степен (*Jyotirmaya-Suvikhyat-Tri-hakti-Patta*), 2. степен (*Suvikhyat-Tri-Shakti-Patta*), 3. степен (*Vikhyat-Tri-Shakti-Patta*), 4. степен (*Prakhyat-Tri-Shakti-Patta*), 5. степен (*Tri-Shakti-Patta*) и Медаља (*Tri-Shakti-Patta-Padak*). У време доделе, налазио се на 8. месту у хијерархији непалских ордена.

Збирка: Инсигније су додељене Драгославу Марковићу. Орденски знак: шестолатични лотосов цвет од сребра, емајлиран зелено; латице лотоса формирају по два сребрна кукрија[32] који се додирују врховима. У центру знака је плаво емајлирани кружни медаљон са једним по левој косини постављеним сребрним кукријем украшеним ситним дијамантима; око медаљона је зелено емајлирани прстен исписан сребрним мотом ордена, а спољну ивицу прстена чини фриз од шест сребрних кукрија у низу у коме се, два и два, додирују врховима. Реверс је празан. Орденски знак се носи о ленти плаве боје, са бело-зелено-белим ивицама (7+6+7+65 + 7 + 6 + 7 mm), преко десног рамена ка левом боку. Орденска звезда: ромбична зракаста звезда, са четири групе дужих сребрних полираних зракова и, између њих, четири групе краћих и равно пресечених позлаћених зракова; у центру звезде је медаљон као у аверсу орденског знака, окружен прстеном са натписом као на орденском знаку, али без фриза сребрних кукрија по ободу. Звезда се носи на левој страни груди. Димензије: орденски знак ø 65 mm, орденска звезда ø 90 mm. Материјал: сребро, позлаћено сребро, емајл. Трака: свилени рипс. Произвођач: / Додела: /

ПРВИ СТЕПЕН НАЈМОЋНИЈЕГ ОРДЕНА ПРАВЕДНЕ ДЕСНИЦЕ ГУРКА
Suprasiddha-Prabala-Gorkha-Dakshina-Bahu

Основао га је 1896. краљ Притви Бир Бикрам Шахдев, а обновио и реформисао 7. септембра 1932. краљ Трибхуван Бир Бикрам Шахдев. Организован је у пет степени са афилираном медаљом

[31] Начело шакти у хиндуизму почива на разумевању женског аспекта божанске моћи (Велика божанска мати). Велика космичка шема постојања има идеалну форму троугла коју сачињавају сва три лица Тримуртија/Тројства (Брама, Вишну и Махешвара), док унутрашњи простор испуњава *шакти*, нестворена и аутономна сила која представља цен-тар космичке равнотеже. Кроз своје три манифестације (Сатјагана, Тамасгана и Рацасгана) шакти омогућава Брами да ствара, Махешвари да разара и Вишнуу да просуђује и пресуђује.

[32] Кукри је карактеристични непалски нож, сличан по форми кратком и широком сечиву јатагана, посебно уобичајени и стандардни део бојне опреме непалских Гурка.

у једном степену: 1. степен (*Suprasiddha-Prabala-Gorkha-Dakshina-Bahu*), 2. степен (*Prasiddha-Prabala-Gorkha-Dakshina-Bahu*), 3. степен (*Suprabala-Gorkha-Dakshina-Bahu*), 4. степен (*Prabala-Gorkha-Dakshina-Bahu*), 5. степен (*Gorkha-Dakshina-Bahu*) и Медаља (*Gorkha-Dakshina-Bahu-Padak*). Краљ и Велики магистар поседују посебне инсигније своје функције и достојанства. Мото ордена је *Tadbāasā Bhāsitam Sarvam Gorkha Sthāvara Jangamam* (Читав Непал обасјава твоја светлост). Додељиван је домаћим и иностраним грађанима војног или грађанског позива, за изванредне заслуге, пре свега у областима уметности, науке, спорта и социјалног ангажовања. После проглашења републике, орден је задржан у систему непалских одличја. У време доделе, налазио се на 9. месту у хијерархији непалских ордена.

Збирка: Инсигније су додељене Драгославу Марковићу. Орденски знак: петокрака зракаста позлаћена звезда у чијем је центру суперпониран антропоморфни лик сунца изнад два позлаћена укрштена кукрија. Реверс је празан. Орденски знак се носи о ленти тамно црвене боје (ширине 105 mm),[33] преко десног рамена на левом боку. Орденска звезда: сребрна зракаста кружна звезда у чијем је центру велики црвено емајлирани кружни медаљон, а унутар њега мотив орденског знака, али са сребрним крацима петокраке звезде; између два доња крака звезде у медаљону виде се позлаћени отисци божанских стопа, а између кракова звезде у медаљону златом је исписан мото ордена. Орденска звзезда се носи на левој страни груди. Димензије: орденски знак ø 64 mm, орденска звезда ø 80 mm. Материјал: сребро, позлаћено сребро, емајл. Трака: свилени рипс. Произвођач: / Додела: /

НОРВЕШКА

ВЕЛИКИ КРСТ КРАЉЕВСКОГ НОРВЕШКОГ ОРДЕНА СВЕТОГ ОЛАФА

Den Kongelige Norske Sanct Olavs Orden, Storkors

Орден је основан 21. августа 1847. од стране Оскара Првог, краља Норвешке и Шведске, као највише признање на територији Норвешке у тадашњем уједињеном краљевству. Назван је у част Св. Краља Олафа Харалдсона, познатог и као Олаф II или Свети Олаф.[34] Владао је Норвешком од 1015. до 1028. године. Орден је првобитно имао 3 степена, а нови степени су увођени 1873. и 1882. године. Деценију и по после измене статута из 1890, дошло је до прогласа норвешке независности, и од 9. јуна 1906. године Орден је искључиво Норвешки, без било какве формалне везе са Шведском круном. Нове измене статута уследиле су 1911, 1914, 1928, 1935, 1939, 1942, 1943. и 1957. Садашња организација је: Велики крст (*Storkors*), Командир са звездом (*Kommandør med stjerne*), Командир (*Kommandør*), Витез 1. класе (*Ridder av 1. Klasse*) и Витез (*Ridder*); ордену је афилирана једностепена Медаља Св. Олафа. Од 1873. године орден поседује две групе: за цивилне и за војне заслуге. После 1890. године Велики крст се може додељивати са ланцем или без ланца (*Storkors med Ordenskjede – Storkors*). У хијерархији норвешких ордена, овај орден заузима прво место.

Збирка: Инсигније групе за цивилне заслуге, модел после 1937. године, додељене су Константину Поповићу. Орденски знак: златни малтешки крст са куглицама на врховима кракова, обострано емајлиран бело, а између кракова крста по један златан крунисани иницијал О (*Olav* – Олаф). У надвишењу је златна краљевска круна. Аверсни медаљон је кружан, црвено емајлиран, са хералдичким ликом златног пропетог крунисаног лава са усправљеном секиром у предњим шапама; у реверсу медаљон је исписан златом RET OG SANDHED (Правда и истина); око медаљона, с обе стране, налази се прстен емајлиран у три концентрична круга бело-плаво-бело. Орденски знак се носи о црвеној ленти са бело-плаво-белим ивицама (2+6+2+80+2+6+2mm) преко десног рамена на левом боку. Орденска звезда је сребрна осмокрака зракаста и фасетирана, а у центру је суперпониран аверс орденског знака без надвишења. Звезда се носи на левој страни груди. Димензије: орденски знак ø 60 mm, орденска звезда ø 80 mm. Материјал: злато, сребро, емајл. Трака: моарирани свилени рипс. Произвођач: J. Tostrup, Oslo. Додела: 1966.

---

[33] Иако правила изричито наводе да трака треба да буде загасито шафранове боје, у стварности је увек тамно црвена.

[34] Званично је назван *Rex Perpetuus Norvegiae* (Вечити краљ Норвешке). Локално је канонизован годину дана по погибији у бици код Стиклестада (1030), а 1164. године као свеца са универзалним култом канонизовао га ја папа Александар III. Сматра се покрститељем Норвешке.

ПЕРУ

ВЕЛИКИ КРСТ МЕДАЉЕ ЧАСТИ ПЕРУАНСКОГ КОНГРЕСА
Gran Cruz de la Medalla de honor del Congreso del Peru

Специфично одличје перуанског Конгреса додељује се иностраним и домаћим државницима као највише национално признање законодавне власти, основано 1964. године. Одличје је организовано у пет степени: 1. Велики крст (*Gran Cruz*), 2. Велики официр (*Gran Oficial*), 3. Командир (*Comendador*), 4. Официр (*Oficial*) и 5. Витез (*Caballero*).

Збирка: У збирци се налази само повеља о додели овог одличја у степену Великог крста. Опис недостајућих инсигнија: Медаља је златна, овална, и носи у аверсу седећу женску персонификацију Устава[35]; око медаљона је танки овални прстен исписан рељефно MEDALLA DE HONOR DEL CONGRESO DEL PERU 1964 (Медаља части перуанског Конгреса, 1964), а око прстена украсни венац од гранчица храста.[36] У реверсу медаље представљен је рељефни грб Перуа. Медаља се носи о свиленој ленти челично светлољубичасте боје са златним ресама на крајевима, преко десног рамена на левом боку. Грудни знак је истоветан описаној медаљи, а носи се на левој страни груди. Димензије: медаља 40 x 60 mm, грудни знак 60 x 80 mm. Производња: /; Додела: 22. 2. 1982.

ПОЉСКА

КОМАНДИРСКИ КРСТ ОРДЕНА ОБНОВЉЕНЕ ПОЉСКЕ СА ЗВЕЗДОМ
Krzyż Komandorski Orderu Odrodzenia Polski z Gwiazdą

Орден је основан 4. фебруара 1921. године од стране пољског Сејма (Парламента). После преузимања власти у Пољској од стране комуниста, орден се нашао у јурисдикцији две супротстављене стране: комунистичке државне власти у Пољској и избегличке владе у Лондону. Додељивао се за заслуге у областима јавних делатности, културе, уметности, привреде, физичке културе, јавног здравља и одбране. Орден је првобитно био организован у четири, потом у пет степени: Велики крст са звездом (*Krzyż Wielki z Gwiazdą*) – Командирски крст са звездом (*Krzyż Komandorski z Gwiazdą*) – Командирски крст (*Krzyż Komandorski*) – Официрски крст (*Krzyż Oficerski*) – Витешки крст (*Krzyż Kawalerski*). У хијерархији пољских ордена у време доделе заузимао је 2. место.

Збирка: Инсигније су додељене Драгославу Марковићу. Орденски знак: малтешки крст са гранулама на врховима, позлаћен, бело емајлиран у аверсу и неемајлиран у реверсу; у центру је кружни медаљон, емајлиран црвено, са представом белог орла раширених крила, а у реверсу емајлиран црвено и исписан златом 1944 (година одржавања конференције у Јалти, којим је Пољска препуштена утицају СССР-а).[37] Аверсни медаљон је окружен плавим прстеном са натписом POLONIA RESTITUTA (Обновљена Пољска), а у реверсу прстен је позлаћен. Орденски знак се носи око врата о траци црвене боје са белом пругом поред ивица (2 + 3 + 35 + 3 + 2 mm). Орденска звезда: осмокрака сребрна зракаста звезда у центру има бело емајлирани кружни медаљон са курзивним декоративним златним иницијалима PRL (*Polska Rzeczpospolita Ludowa* – Пољска Народна Република) окружен плаво емајлираним прстеном са натписом POLONIA RESTITUTA (Обновљена Пољска). Звезда се носи на левој страни груди. Димензије: орденски знак ø 65 mm, орденска звезда ø 78 mm. Материјал: сребро, позлата, емајл. Трака: свилени моарирани рипс. Произвођач: /; Додела: 4. 5. 1973.

ДРУГИ СТЕПЕН ОРДЕНА ГРИНВАЛДСКОГ КРСТА
Order Krzyża Grunwaldu, 2. Klasa

Орден је основан новембра 1943. године, и назван у част сећања на битку код Гринвалда (Таненберга, Жалгириса)[38], у којој су војске пољског краља Владислава II Јагјела и литванског великог кнеза

[35] Персонификација је моделована према скулптури на фронтону фасаде перуанског Конгреса у Лими.

[36] Када се додељује шефовима држава, влада и представничких тела, храстов венац је, по правилу, емајлиран зелено.

[37] На инсигнијама додељиваним у периоду 1918–1939, и надаље од стране пољске владе у емиграцији, година у реверсу била је 1918, а година 1944. узета је као време преузимања државних овлашћења од стране „Народне армије".

[38] У Првом светском рату, августа 1914, немачке снаге нанеле су први већи пораз руској војсци у близини Олштина. Из пропагандних разлога ова битка названа је битком код Таненберга и тумачена неком врстом закаснеле освете за пораз тевтонских

Витовта поразиле Тевтонске витезове Улриха фон Јунгингена 17. јула 1410. године. Оснивачки ауторитет Ордена био је Команда народне гарде. Потврда Националног Државног савета дата је 20. фебруара 1944, а Пољског комитета народног ослобођења 22. децембра исте године. Орден је потврђен као саставни део државног наградног система одлуком пољске владе 17. фебруара 1960. године. Организован је у три степена: 1, 2. и 3. Додељиван је за велике заслуге током ратних дејстава 1939–1945, као и за подршку и обуку јединица и особља пољских оружаних снага у том периоду.

Збирка: Гринвалдски крст 2. степена додељен је Константину Поповићу. Орденски знак је сребрни грчки крст позлаћених ивица. У центру крста је троугаони сребрни штит оперважен златом, а у њему два средњевековна мача врховима наниже, десни (хералдички) краћи, леви дужи;[39] у реверсу на штиту су иницијали KG (*Krzyż Grunwaldu* – Гринвалдски крст) и године 1410–1944 (године битке код Гринвалда и оснивања Ордена). Орденски знак се носи о траци црвене боје, са зеленим ивицама и белом пругом у центру, на левој страни груди. Димензије: 45 x 45 mm. Материјал: сребро и позлата. Трака: свилени рипс. Произвођач: ГОСЗНАК, Москва. Додела: /

ПАРТИЗАНСКИ КРСТ
Krzyz partyzancki

Одличје је основано 26. октобра 1945. године. Намењено је награђивању оних који су учествовали у партизанском рату против нацистичке Немачке на територији Пољске. Одликовање има само један степен.

Збирка: Инсигнија је припадала Влајку Беговићу. Опис: позлаћени бронзани грчки крст који у центру има рељефног орла (пољски грб) а на крацима у аверсу пише ZA POLSKIĘ WOLNOŚĆ I LUD (За пољску слободу и народ), док је реверсу текст 1939–1945 – PARTYZANTOM (1939–1945, партизанима). Краци крста оперважени су танким фризом ловорових листова. Крст се носи о зеленој траци са црним пругама уз ивице (3+7+15 +7+3mm) на левој страни груди. Димензије: 38x38mm. Материјал: позлаћена бронза. Трака: свилени рипс. Произвођач: / Додела: /

МЕДАЉА „ЗА ВАШУ И НАШУ СЛОБОДУ"
Medal "Za Waszą Wolność i Naszą"

Медаља је основана одлуком владе 18. октобра 1956. године, на 20-годишњицу формирања пољских добровољачких јединица у Шпанском грађанском рату (1936–1939). Медаља је додељивана преживелим припадницима батаљона „Домбровски" и онима који су на било који начин помагали и подржавали припаднике пољских добровољаца у том рату на страни левичарских републиканаца. Дана 17. априла 1960. проширен је списак квалификација за доделу, а 23. децембра 1992. додела је обустављена. Укупно је додељено 1.487 ових медаља.

Збирка: У збирци се налазе два примерка Медаље.

Примерак додељен Влајку Беговићу. Опис: кружна патинирана сребрна медаља, у аверсу профилни лик генерала Карола Швјерчевског „Валтера", окренут удесно (хералдички), окружен текстом ZA WASZĄ WOLNOŚĆ INASZĄ (За вашу и нашу слободу), а у реверсу Ловоров венац преко кога је трокрака звезда (знак Интернационалних бригада) исписана XIII / BI / 1936–1939 (13. јединица[40] – Интернационалне бригаде – 1936–1939), а све окружено натписом DĄBROWSZCZAKOM – 1956 (Припадницима јединице „Домбровски", 1956). Медаља се носи о црвеној траци са централном белом пругом, на левој страни груди. Димензије: ø 32 mm. Материјал: патинирано сребро. Трака: свилени рипс. Производња: / Додела: /

Примерак додељен Константину Поповићу. Истоветан претходно описаном примерку. Производња: / Додела: 26. 9. 1967. под бројем L-23138.

витезова с почетка XV века.

[39] Мачеви се односе на историјску анегдоту: наводно је Велики магистар Тевтонских витезова послао крају Владиславу један мач затупљеног врха и оштрице, као позив да се преда, на шта је Владислав одговорио тако што му је назад послао и тај затупљени, и још један оштри мач, што је протумачено да је прихватио изазов за бој.

[40] Број под којим се водила пољска јединица у саставу Интернационалних бригада.

ПОРТУГАЛ

ВЕЛИКИ КРСТ ОРДЕНА ИНФАНТА ДОМ ЕНРИКЕА

Grã-cruz da Ordem do Infante Dom Henrique

Орден је основао председник Марио Соареш 2. јуна 1960. године, Декретом број 43 001, а назван је у част знаменитог средњевековног португалског принца познатог под надимком „Морепловац"[41] чија се 500-годишњица смрти обележавала те године. Измене статута су спроведене 1963. Додељује се португалским и страним државањанима и институцијама за изузетне заслуге на пољу познавања и ширења португалске културе и историје, пре свега у домену прекоморских истраживања; као дипломатски орден, у два највиша степена додељује се онима који већ поседују један од хијерархијски виших португалских ордена у највишем степену. Орден је организован како следи: Велика огрлица[42] (*Grande-colar*); Велики крст (*Grã-cruz*); Велики официр (*Grande-oficial*); Командир (*Comendador*); Официр (*Oficial*); Витез (*Cavaleiro*), и има афилирану медаљу у два степена. У хијерархији португалских ордена у време доделе заузимао је 6. место.

Збирка: Инсигније су додељене Драгославу Марковићу. Орденски знак: шапасти позлаћени крст, обострано емајлиран црвено. Орденски знак се носи о црно-бело-плавој ленти (34 + 34 + 34 mm), преко десног рамена на левом боку. Орденска звезда: деветокрака сребрна[43] звезда са уским малтешким зрацима у секундарној позицији, а преко ње деветокрака позлаћена звезда мањег пречника у примарној позицији; у центру је бело емајлирани кружни медаљон са црвеним орденским крстом. Медаљон је окружен црно емајлираним прстеном исписаним златом TALANT DE BIE` FAIRE (Дар да се чини добро) дуж унутрашње ивице, а окружен златним ловоровим венцем дуж спољне ивице. Орденска звезда се носи на левој страни груди. Димензије: орденски знак 58 x 65 mm, орденска звезда ø 80 mm. Материјал: позлаћено сребро, емајл. Трака: моарирани свилени рипс. Производња: Da Costa, Lisboa (?) Додела: 19. 3. 1976. под бројем 1592-Е.

РУМУНИЈА

ВЕЛИКИ КРСТ КРАЉЕВСКОГ ОРДЕНА РУМУНСКЕ ЗВЕЗДЕ

Mare Cruce, Ordinul "Steaua Romaniei"

Орден је, под називом „Орден уније", основао кнез Јоан Александру Куза 1864. године. Орден је реосновао под називом Орден румунске звезде од стране кнеза Карола Првог после битке код Плевне у рату с Турском 1877/8, у две групе (грађанске и војне заслуге) и у пет степени. Измене статута су вршене 1880, 1885. (када је додата још једна група, овај пут за војне заслуге у рату), 1916 (када је уведена „ратна трака" за три нижа степена), потом 1932. (промена детаља инсигнија) и 1937, када је придодат још један степен између дотадашња прва два. Нове измене су спроведене 1938. и 1941, а додела је обустављена почетком 1948. Од године 2000. орден се поново додељује као први у хијерархији румунских ордена. У време доделе Ордена румунске звезде у збирци ИАБ, хијерархијски положај му је био 7, а организација следећа: Велики крст (*Mare cruce*); 1. степен (*Clasa I*); Велики официр (*Mare ofiţer*); Командир (*Comandor*), Официр (*Ofiţer*), Витез (*Cavaler*).

Збирка: Инсигније Великог крста, група за грађанске заслуге, припадале су Вицку Крстуловићу. Орденски знак: поновљени грчки крст[44] од позлаћеног сребра, обострано емајлиран тамно плаво; између кракова крста четири

[41] Португалски инфант дом Енрике (1394–1460), први Војвода од Висеуа, био је син краља Жуана Првог и Филипе од Ланкастера. Као Велики магистар Ордена Христа, који је на територији Португала наследио Темпларски ред, није био жењен, а сву своју енергију посветио је поморским истраживањима и ширењу португалских прекоморских поседа.

[42] У степену Велике огрлице додељује се углавном шефовима страних држава.

[43] По Статутима у овом степену звезда би требало да је позлаћена.

[44] „Поновљеним" се назива крст чији су примарни краци патибулума и антена пресечени мањим антенама ближе крајевима кракова.

позлаћена орла раширених крила формирају венац. У надвишењу је позлаћена краљевска круна. Централни медаљон у аверсу је кружан, црвено емајлиран, украшен двојним позлаћеним курзивним монограмом C I (*Carol I* – Карол Први); око медаљона је плаво емајлирани прстен исписан златом IN FIDE SALUS (У вери је спас), а око њега зелено емајлирани ловоров венац. У реверсу медаљон је такође црвено емајлиран, али носи златну годину 1877. (година реоснивања Ордена), и нема плавог прстена. Орденски знак се носи о црвеној ленти са сребрним пругама уз ивице (6,5 + 11 + 65 + 11 + 6,5 mm), преко десног рамена на левом боку. Орденска звезда: осмокрака сребрна зракаста фасетирана звезда, на којој је суперпониран аверс орденског знака без надвишења. Звезда се носи на левој страни груди. Димензије: орденски знак ø 62 mm (без надвишења), звезда ø 80 mm. Материјал: сребро, позлата, емајл. Трака: моарирани свилени рипс. Производња: Heinrich Weiss, Bucureşti. Додела: децембра 1947. (декрет не постоји).

ОРДЕН ТУДОРА ВЛАДИМИРЕСКУА I СТЕПЕНА

Ordinul "Tudor Vladimirescu" I

Орден је основан 13. априла 1966. године Указом број 272 председника Државног савета, и назван у част румунског мазила који је 1820. повео народни устанак против турске власти.[45] Орден је додељиван за изузетне заслуге у „одбрани друштвеног мира и државног поретка". Био је организован у 5 степени, уз афилирану медаљу у два степена. Не додељује се после 1989. године.

Збирка: Инсигнија је припадала Драгославу Марковићу. Орденски знак: десетокрака зракаста звезда, грубо овалне форме, сачињена од зракова неједнаких дужина и црвенкасто позлаћене легуре; преко основне звезде постављена је још једна, од истог материјала, само мања. Са доње стране, звезда почива на ловоровом полувенцу од истог материјала, у који је уграђено 14 синтетичких дијаманата. У центру је кружни медаљон од црвенкасто позлаћене легуре; у медаљону је рељефна биста Тудора Владимирескуа са високом капом на глави, окружена натписом 1821 – TUDOR VLADIMIRESCU (1821 – Тудор Владимиреску), а око медаљона позлаћени ловоров венац. Орденски знак се носи на левој страни груди, без посредства траке. Димензије: 65,5 x 69 mm. Лентица је црвена, са једном златном пругом у центру (9 + 7 + 9 mm). Материјал: легура позлаћена црвеним златом, синтетички дијаманти. Трака (лентица): свилени рипс. Производња: [Monetaria naţionala], Bucureşti. Додела: /

РУСИЈА (СССР)

ОРДЕН СУВОРОВА 1. СТЕПЕНА

Орден Суворова 1-й Степени

Орден је основан указом Президијума Врховног совјета од 29. јула 1942. године. Назван је у част генералисимуса руске царске војске Александра Васиљевича Суворова, грофа од Римника и италијанског принца. Статути Ордена мењани су и допуњавани 30. септембра 1942, 8. фебруара 1943. и 19. јуна 1943. године. Орден је организован у три степена: 1, 2. и 3. степен. У хијерархији совјетских војних ордена заузима 2. место (после Ордена победе). Додељиван је највишем командном кадру Црвене армије за успешно планирање и спровођење ратних дејстава и борбених акција које су довеле до победе у рату.

Збирка: Орденски знак, други модел,[46] припадао је Константину Поповићу. Орденски знак: петокрака зракаста звезда од платине; на горњем краку звезде суперпонирана је црвено емајлирана петокрака. У центру Ордена налази се кружни медаљон емајлиран тамносиво у коме је рељефна биста Суворова од злата, а изнад ње је златом исписано АЛЕКСАНДР СУВОРОВ (Александар Суворов). Око медаљона је у горњој зони танак црвено емајлирани прстен, а у доњој златан полувенац од ловора и храста. Реверс је празан. Орденски знак се носи причвршћен на десној страни груди. Димензије: ø 56 mm. Материјал: платина, злато, емајл. Лентица је од свиленог рипса, зелена са наранџастом пругом у центру. Произвођач: Монетний двор, Москва. Додела: 1945. Матрикулациони број 471.

[45] Тудор Владимиреску (1780–1821), влашки земљопоседник и члан хетерије. Погубљен у Трговишту од стране хетерије због наводне сарадње са Турцима.

[46] Први модел Ордена носио се о траци на левој страни груди.

ОРДЕН СУВОРОВА 2. СТЕПЕНА
Орден Суворова 2-й Степени

Исто као за претходни степен истог ордена.

Збирка: Орденски знак, други модел, припадао је Константину Поповићу. Орденски знак: петокрака зракаста звезда од злата. У центру Ордена налази се кружни медаљон од сребра, у коме је рељефна биста Суворова изнад које је наранџастоцрвеним емајлом исписано АЛЕКСАНДР СУВОРОВ, а у доњој зони сребрни полувенац од ловора и храста. Реверс је празан. Орденски знак се носи причвршћен на десној страни груди. Димензије: ø 56 mm. Материјал: злато, сребро, емајл. Лентица је од свиленог рипса, зелена са две наранџасте пруге у центру. Произвођач: Монетний двор, Москва. Додела: / Матрикулациони број 568.

СПОМЕНИЦА 100-ГОДИШЊИЦЕ РОЂЕЊА В. И. ЛЕЊИНА
Медаль „За доблестный труд в ознаменование 100-летия со дня рождения Владимира Ильича Ленина”

Основана је 5. новембра 1969. указом Президијума Врховног совјета, у част 100-годишњице рођења Владимира Иљича Љењина. Организована је у јединственом степену, у две групе: за грађанска лица и колективе (*за доблестный труд*), и за војна лица и колективе (*за воинскую доблесть*).

Збирка: У збирци постоје два истоветна примерка ове споменице.

Примерак Драгослава Марковића. Опис: кружна медаља, у аверсу рељефни профилни портрет В. И. Љењина, а у ексергу године 1870–1970 (године стогодишњег јубилеја). У реверсу је рељефним словима исписано ЗА ДОБЛЕСТНЫЙ ТРУД (за истакнуто дело) и В ОЗНАМЕНОВАНИЕ 100-ЛЕТИЯ СО ДНЯ РОЖДЕНИЯ В.И. ЛЕНИНА (у спомен на 100- годишњицу од рођења В. И. Љењина), с тим што је у врху петокрака звезда, а између делова текста – срп и чекић. Носи се о правоугаоној црвеној траци са две уске жуте пруге у центру, у металном оквиру, на левој страни груди. Димензије: ø 32 mm. Материјал: позлаћени месинг. Трака: свилени рипс. Произвођач: / Додела: /

Примерак Влајка Беговића. Произвођач: / Додела: 30. 6. 1970.

СПОМЕНИЦА 20-ГОДИШЊИЦЕ ПОБЕДЕ У ВЕЛИКОМ ОТАЏБИНСКОМ РАТУ 1941–1945
Медаль „Двадцать лет победы в Великой Отечественной войне 1941–1945 гг.”

Споменица је основана 7. маја 1965. указом Президијума Врховног совјета, у част 20- годишњице завршетка Другог светског рата. Додељивана је у једном степену војним лицима и лицима на служби у оружаним снагама или институцијама у служби оружаних снага, као и одговарајућим колективима и свим носиоцима Споменице 10-годишњице победе над фашизмом.

Збирка: Споменица је додељена Константину Поповићу. Опис: кружна медаља, у аверсу носи рељефну представу споменика совјетског војника подигнутог у берлинском парку Трептов (рад Е. В. Вучетића), који у левој руци држи девојчицу, а у десној исукани мач; у дну медаље је ловоров полувенац, а са обе стране фигуре исписане су године 1945–1965 (јубиларне године). У реверсу је петокрака звезда и римска цифра XX преко зракастог поља, док је около исписано ДВАДЦАТЬ ЛЕТ ПОБЕДЫ В ВЕЛИКОЙ ОТЕЧЕСТВЕННОЙ ВОЙНЕ 1941–1945 (Двадесет година победе у Великом Отаџбинском Рату 1941–1945). Медаља се носи на левој страни груди о пентагонално савијеној траци преко лимене подлоге; трака је црвена и има (на хералдички десној ивици) уске пруге црне и светлозелене боје, као и светлозелени кант. Димензије: ø 32 mm. Материјал: месинг. Трака: свилени рипс. Произвођач: / Додела: 30. 6. 1965. Легитимација А 0043573.

СПОМЕНИЦА 30-ГОДИШЊИЦЕ ПОБЕДЕ У ВЕЛИКОМ ОТАЏБИНСКОМ РАТУ 1941–1945

Медаль „Тридцать лет победы в Великой Отечественной войне 1941–1945 гг.”

Споменица је основана 25. априла 1975. године указом Президијума Врховног совјета, у част 30-годишњице завршетка Другог светског рата. Додељивана је у једном степену војним лицима и лицима на служби у оружаним снагама или институцијама у служби оружаних снага, као и одговарајућим колективима и свим носиоцима Споменице 20-годишњице победе над фашизмом, као и Споменица за одбрану Лењинграда, Москве, Одесе, Севастопоља, Стаљинграда, Кавказа, Кијева и Совјетског Заполарја. Постојале су две групе, које се разликују само по тексту у реверсу: за учеснике рата и за учеснике ратне радне обавезе.

Збирка: Споменица је додељена Драгославу Марковићу. Опис: кружна медаља, у аверсу је представа споменика „Мати Домовина” подигнутог на Мамајевом Кургану у Стаљинграду (рад Е. В. Вучетића) према позадини ватромета, док се уз доњу десну (хералдички) трећину обода налази ловоров полувенац, петокрака звезда и године 1945–1975 (јубиларне године). У реверсу је рељефно исписано XXX ЛЕТ ПОБЕДЫ В ВЕЛИКОЙ ОТЕЧЕСТВЕННОЙ ВОЙНЕ 1941–1945 (30 година од победе у Великом Отаџбинском Рату 1941–1945), у горњој циркумскрипцији пише УЧАСТНИКУ ВОЙНЫ (учеснику рата), а у дну је срп и чекић и лепршајућа трака. Медаља се носи на левој страни груди о пентагонално савијеној траци преко лимене подлоге; трака је црвена, и има (на хералдички десној ивици) уске пруге црне и жуте боје, а на левој црвене и светлозелене боје, као и жути кант. Димензије: ø 36 mm. Материјал: месинг. Трака: свилени рипс. Произвођач: / Додела: 4. 5. 1975.

СПОМЕНИЦА 40-ГОДИШЊИЦЕ ПОБЕДЕ У ВЕЛИКОМ ОТАЏБИНСКОМ РАТУ 1941–1945

Медаль „Сорок лет победы в Великой Отечественной войне 1941–1945 гг.”

Споменица је основана 12. априла 1985. године указом Президијума Врховног совјета, у част 40-годишњице завршетка Другог светског рата. Додељивана је у једном степену војним лицима и лицима на служби у оружаним снагама или институцијама у служби оружаних снага, као и одговарајућим колективима и свим носиоцима Споменице 30-годишњице победе над фашизмом, као и Споменица за одбрану Лењинграда, Москве, Одесе, Севастопоља, Стаљинграда, Кавказа, Кијева и Совјетског Заполарја и медаља „За победу над Јапаном” и „За победу над Немачком”. Постојале су две групе, које се разликују само по тексту у реверсу: за учеснике рата и за учеснике ратне радне обавезе.

Збирка: Споменица је додељена Драгославу Марковићу. Опис: Кружна медаља, у аверсу је представа велике петокраке звезде у којој се види Спаска кула Московског Кремља и ватромет, а испред које стоје борац са аутоматом преко груди и десном подигнутом руком, колхозник и радник; у дну је ловоров полувенац и датуми 1945–1985 (јубиларне године). У реверсу је рељефно исписано 40 ЛЕТ ПОБЕДЫ В ВЕЛИКОЙ ОТЕЧЕСТВЕННОЙ ВОЙНЕ 1941–1945 (40 година од победе у Великом Отаџбинском Рату 1941–1945), у горњој циркумскрипцији пише УЧАСТНИКУ ВОЙНЫ (учеснику рата), а у дну је срп и чекић и лепршајућа трака. Медаља се носи на левој страни груди о пентагонално савијеној траци преко лимене подлоге; трака је по дужини подељена црвено и златножуто са три црне пруге (трака Ордена славе), и има светлоплави кант. Димензије: ø 32 mm. Материјал: месинг. Трака: свилени рипс. Произвођач: / Додела: 27. 9. 1985.

СПОМЕНИЦА 50-ГОДИШЊИЦЕ ПОБЕДЕ У ВЕЛИКОМ ОТАЏБИНСКОМ РАТУ 1941–1945

Медаль „Пятьдесят лет победы в Великой Отечественной войне 1941–1945 гг.”

Споменица је основана 7. јула 1993. године законом Председника Руске Федерације, у част 50- годишњице завршетка Другог светског рата. Додељивана је у једном степену војним лицима и лицима на служби у оружаним снагама или институцијама у служби оружаних снага, као и одговарајућим колективима и свим носиоцима Споменице 40-годишњице победе над фашизмом, као и Споменица за одбрану Лењинграда, Москве, Одесе, Севастопоља, Стаљинграда, Кавказа, Кијева и Совјетског Заполарја и медаља „За победу над Јапаном” и „За победу над Немачком”, као и Споменице „Житељима опседнутог Лењинграда” и онима који су провели најмање шест месеци на окупираним територијама.

Збирка: У збирци се налазе две истоветне споменице.

Споменица је додељена Драгославу Марковићу. Опис: кружна медаља, у аверсу је представа Црвеног трга са Спаском кулом Московског Кремља, Лењиновим маузолејем и црквом Василија Блаженог под ватрометним небом; у дну је Орден Отаџбинског рата, ловоров полувенац и јубиларне године 1945–1995. У реверсу је рељефно исписано 50 ЛЕТ ПОБЕДЫ В ВЕЛИКОЙ ОТЕЧЕСТВЕННОЙ ВОЙНЕ 1941–1945 (50 година од победе у Великом Отаџбинском Рату 1941–1945), а у дну је ловоров полувенац. Медаља се носи на левој страни груди о пентагонално савијеној траци преко лимене подлоге; трака је по дужини подељена златножуто са три црне пруге (трака Ордена славе) и црвено. Димензије: ø 32 mm. Материјал: томбак. Трака: свилени рипс. Произвођач: / Додела: 22. 3. 1995. Легитимација 11483164.

Споменица је додељена Лепосави Перовић. Истоветна претходно описаној. Легитимација 11483170.

СЕНЕГАЛ

ВЕЛИКИ КРСТ СЕНЕГАЛСКОГ ОРДЕНА ЗА ЗАСЛУГЕ

Grand-Croix de l`Ordre du Mérite du Sénégal

Орден је основан Декретом председника Леополда Седара Сенгора, број 60-364 од 22. октобра 1960. Измене су спроведене 1965, 1966. и 1971. године. Додељује се за заслуге стечене у јавној, грађанској или војној функцији, као и у самосталним активностима. Организован је у пет степени по моделу Легије части: Велики крст, Велики официр, Командир, Официр и Витез. Број допуштених додела одређује се сваке календарске године за ту годину. Минимални услови који морају бити задовољени јесу прописани радни стаж за сваки од степена Ордена. Иностранни носиоци сматрају се почасним члановима и не морају пролазити кроз све степене Ордена. У хијерархији сенегалских јавних признања, Орден за заслуге заузима 2. место међу орденима, а 3. место међу свим одличјима.

Збирка: Инсигније су додељене Драгославу Марковићу. Орденски знак: у аверсу црно емајлирана петокрака звезда од позлаћене легуре, са позлаћеним гранулама на врховима кракова; у реверсу звезда је неемајлирана. Између кракова звезде избија по пет рачвастих позлаћених зракова. У центру аверса је кружни позлаћени медаљон са рељефном представом дрвета баобаба (*Adansonia digitata, Malvaceae*), окружен зелено емајлирани прстеном на коме је натпис RÉPUBLIQUE DU SÉNÉGAL–UN PEUPLE – UN BUT – UNE FOI (Република Сенегал – један народ, један циљ, једна вера); позлаћени медаљон у реверсу носи представу сенегалске заставе у емајлу. Орденски знак се носи о зеленој ленти са уском жутом централном пругом (49 + 2 + 49 mm), преко десног рамена на левом боку. Орденска звезда: аверс орденског знака суперпониран је на осмокракој позлаћеној зракастој звезди. Орденска звезда се носи на левој страни груди. Димензије: орденски знак ø 58 mm, орденска звезда ø 80 mm. Материјал: позлаћена легура, емајл. Трака: моарирани свилени рипс. Производња: Arthus Bertrand, Paris. Додела: /

СУДАН

ОРДЕН ДВА НИЛА ПРВОГ СТЕПЕНА
Nishan al-Nilein, I

Орден је основан Законом број 34 од 15. новембра 1961. године од стране маршала Ибрахима Абуда, председника Врховног савета оружаних снага. Основна намена била му је да растерети виши по рангу Орден Републике преузимањем дела аспирената на то високо признање. У хијерархији суданских одликовања, овај орден заузима 4. место (с тим што 2. место заузима чак 14 различитих одликовања). Организован је у пет степени: 1. степен (Велики крст), 2. степен (Велики командир), 3. степен (Командир), 4. степен (Официр), 5. степен (Витез).[47]

Збирка: У збирци постоје два комплета овог одликовања.

Инсигније су додељене Константину Поповићу. Орденски знак: петокрака зракаста звезда од позлаћеног сребра са конкавним страницама; средњи зрак сваког крака је шири, равно пресечен, и украшен орнаментом који се састоји од љубичасто емајлиране мандорле у којој је бела гранула окружена црним прстеном, док се на крају зрака виде једна поред друге две црне грануле окружене белим емајлом.[48] Између кракова основне звезде постављени су кракови још једне сличне позлаћене звезде, с тим да су њени краци хоризонтално канелирани. Испод ових позлаћених звезди виде се кратки сребрни зраци још једне звезде, али њихова дужина нигде не прелази дужину кракова основних звезди. У центру је кружни бело емајлирани медаљон окружен белим емајлираним прстеном, а у медаљону плавим арапским писмом стоји AL NILEIN (Нилови, мисли се на Бели и Плави Нил који се сутичу између Картума и Омдурмана). У надвишењу је позлаћени сребрни ажурирани прстен унутар кога се види позлаћени носорог (*Diceros bicornis – Rhinocerotidæ*).[49] Реверс је празан. Орденски знак се носи о ленти краљевско плаве боје са ужом белом пругом поред ивица (10 + 10 + 60 + 10 + 10 mm), преко десног рамена на левом боку. Орденска звезда је истоветна орденском знаку, али без надвишења, и носи се на левој страни груди. Димензије: орденски знак ø 68 mm, орденска звезда ø 105 mm. Материјал: сребро, позлата, емајл. Трака: свилени рипс. Произвођач: Garrard, London. Додела: /

У збирци се налази још један истоветан комплет инсигнија, за шта за сада нема објашњења.

ТОГО

ВЕЛИКИ ОФИЦИР ОРДЕНА РЕКЕ МОНО
Grand Officier del`Ordre du Mono

Орден је 2. септембра 1961. године основао председник Силванус Олимпио, Законом број 61–35. Измене су спроведене 1963, 1967, 1969, 1970, 1981. и 1982. Орден је назван по највећој тогоанској реци. Првобитну организацију Ордена карактерише покушај да се кроз називе степенова нагласи извесна локална традиција: Велика столица, Чувар, Буктиња, Милитант и Заслужни грађанин. После 1963, организациони модел следи француску Легију части, са два степена достојанстава и три регуларна степена: Велики крст, Велики официр, Командир, Официр и Витез. У хијерархији тогоанских одликовања заузима прво место. Додељује се за заслуге за државу. За домаће носиоце број додела је ограничан на 10 Великих крстова, 50 Великих официра, 100 Командира, 500 Официра и 1.000 Витезова.

Збирка: Инсигније Великог официра додељене су Драгославу Марковићу, и типолошки припадају 2. моделу (после 1963). Орденски знак: петокрака позлаћена звезда емајлирана у аверсу бело, у реверсу без емајла; између кракова звезде по један позлаћени кратки линеарни троугаони зрак. У центру знака је кружни позлаћени медаљон са грбом Тогоа у рељефу, а око медаљона зелено емајлирани прстен исписан златним текстом RÉPUBLIQUE

[47] Називи у парентези су уобичајени, али не и статутарни у овој претежно муслиманској земљи.

[48] Иако се то нигде изричито не помиње, утисак је да орнаменти на овим зрацима представљају по једну стилизовану сову.

[49] После 1971. године измењен је амблем Судана, па је уместо носорога усвојена представа птице секретар (*Sagittarius serpentarius Miller – Sagittaridæ*); следствено, на орденским знацима тог времена замењен је носорог у надвишењу новим амблемом.

TOGOLAISE (Тоголанска Република); реверсни медаљон је кружан, без емајла, и носи рељефни натпис TRAVAIL–LIBERTÉ–PATRIE (Рад–слобода–отаџбина). Орденски знак се носи на левој страни груди, о траци црвене боје са широким ивицама у зеленој (споља) и жутој боји (5+5+17+5+5 mm), и са розетом. Звезда: кружна сребрна зракаста звезда, у чијем је средишту суперпониран аверс орденског знака.[50] Носи се на десној страни груди. Димензије: орденски знак ø 40 mm, звезда ø 74 mm. Материјал: позлаћена легура, сребро и емајл. Трака: моарирани свилени рипс. Производња: Arthus Bertrand, Paris. Додела: /

ТУНИС

ВЕЛИКА ЛЕНТА ОРДЕНА РЕПУБЛИКЕ
Grand Cordon del`Ordre de la République

Орден је основан 16. марта 1959. године Законом број 59-33 од стране председника Хабиба Бургибе, као награда за оне који су заслужни за проглашење Републике у Тунису, за подршку властима Републике и за јачање њених институција. Првобитна организација је подразумевала један изузетни степен (Велика лента) и четири регуларна степена (Велики официр, Командир, Официр и Витез, односно 1, 2, 3. и 4. класа). На дан 29. јула 1963, Законом број 63-27, унете су измене и потпуно промењен изглед инсигнија. Организација није мењана све до 1. децембра 1997, када је постојећој структури додата и посебна инсигнија на ланцу у три категорије: за Председника Туниса, за бивше Председнике Туниса, и за посебне туниске или иностране личности. У хијерархији туниских ордена 1965. године, Орден Републике заузимао је 2. место.

Збирка: Инсигније Велике ленте, додељене су Константину Поповићу, и типолошки припадају 2. моделу (после 1963). Орденски знак: петокрака пизанска[51] звезда чији краци дуж сваког бока имају ширу сребрну бордуру завршену косим урезом; краци су сребрни, емајлирани травнато зелено, и оперважени црвеним емајлом. Између суседних кракова су по три сребрна копља, врховима упоље, са по једним краћим сребрним зраком који их раздваја, сваки зрак формиран од по пет гранула. У центру је кружни зелено емајлирани медаљон са рељефном сребрном представом грба Туниса, окружен црвено емајлираним прстеном са арапским натписом AL-JUMHŪRIYYAH AT-TŪNISIYYAH (Туниска Република). Реверс је празан. Орденски знак се носи о ленти „пистаћ-зелене" боје, са по две карминцрвене уске пруге близу сваке ивице (5 + 5 + 5 + 5 + 65 + 5 + 5 + 5 + 5 mm), преко десног рамена, на левом боку. Орденска звезда: истоветна је по изгледу орденском знаку; носи се на левој страни груди. Димензије: орденски знак ø 70 mm, звезда ø 88 mm. Материјал: сребро, емајл. Трака: моарирани свилени рипс. Производња: Arthus Bertrand, Paris. Додела: 1965.

УЈЕДИЊЕНО КРАЉЕВСТВО ВЕЛИКЕ БРИТАНИЈЕ И СЕВЕРНЕ ИРСКЕ

СПОМЕНИЦА КРУНИСАЊА КРАЉИЦЕ ЕЛИЗАБЕТЕ ДРУГЕ, 1953.
Queen Elizabeth II`s Coronation Medal 1953

Медаља је основана Одлуком Владе од 30. априла 1953. године поводом предстојећег крунисања, које је извршено 2. јуна исте године у Вестминстерској опатији у Лондону. Медаља се додељивала домаћим и иностраним личностима широм Уједињеног Краљевства и земаља Комонвелта, као и члановима званичних делегација на свечаности Крунисања. Хијерархијски медаља има предност у односу на друге медаље додељене за ефикасност у служби или за дугогодишњу службу.

[50] Према одредбама закона, у 1. моделу, у централном медаљону суперпонираног орденског знака на звезди Великог крста ордена, уместо грба налази се представа троношца, односно „предачке столице", а звезда Великог официра има форму петокраке малтешке звезде.

[51] „Пизанским" се називају крст или звезда чији краци имају форму издуженог пентагона, врхом упоље.

Збирка: Медаља је додељена Константину Поповићу. Сребрна кружна медаља, која у аверсу носи рељефни лик краљице Елизабете Друге са круном на глави, профила окренутог у лево (хералдички); у реверсу је крунисани иницијал EIIR (ElisabettaIIRegina) окружен натписом QUEEN ELIZABETH II CROWNED 2nd JUNE 1953 (Краљица Елизабета Друга крунисана 2. јуна 1953). Медаља се носи о траци црвене боје, са две тамно плаве пруге у центру и са белим ивицама, укупне ширине 32 mm, на левој страни груди. Димензије: ø 32 mm. Материјал: сребро. Трака: свилени рипс. Производња: Royal Mint, London. Додела: 1953.

ФИНСКА

КОМАНДИР ВЕЛИКОГ КРСТА ОРДЕНА ФИНСКЕ БЕЛЕ РУЖЕ
Suomen valkoisen ruusun suurristi

Орден је основао 28. јануара 1919. године регент државе, барон Карл Густав Манерхајм. Статути су донети 16. маја исте године. Измене су спроведене 1940, 1963. и 1985. Додељује се за грађанске заслуге финским држављанима, а странцима за дела којима су задужили Финску. Организован је у пет степени: Велики крст или Командир великог крста (*Suurristi*); Командир 1. степена (*I luokan Komentajamerkki*); Командир (*Komentajamerkki*); Витез 1. степена (*I luokan Ritarimerkki*); Витез (*Ritarimerkki*); ордену је афилирана Медаља у три степена: Златна медаља 1. степена са златним крстом (*I luokan Mitali kultaristein*); Медаља 1. степена (*I luokan Mitali*); Медаља (*Mitali*); као и посебно једностепено одликовање које се назива Крстом за заслуге финске беле руже (*Suomen valkoisen ruusun ansioristi*). Као посебна почаст, шефовима држава Орден може бити додељен на ланцу (*Suomen valkoisen ruusun ketjuineen*). Орден поседује групу за грађанске и групу за војне заслуге. У хијерархији финских ордена заузима 2. место.

Збирка: Инсигније у групи за грађанске заслуге додељене су Константину Поповићу. Орденски знак: позлаћени георгијевски (или „шапасти") крст, обострано емајлиран бело. Између кракова крста по једна отргнута крунисана лавља глава са десном оклопљеном предњом ногом којом замахује сабљом, све од позлаћеног сребра. У центру аверса је мали кружни медаљон, плаво емајлиран, на коме је у белом емајлу представљена петолатична хералдичка ружа. У реверсу нема медаљона. Орденски знак се носи о тамно-плавој ленти преко десног рамена на левом боку. Орденска звезда: петокрака сребрна зракаста звезда; између кракова основне звезде појављују се по три краћа позлаћена зрака обрађена мотивом крљушти. У центру звезде се налази медаљон, као у аверсу орденског знака, окружен црно емајлираним прстеном исписаним златом ISENMAAN HYVÄKSI (За добро Отаџбине). Звезда се носи на левој страни груди. Димензије: орденски знак ø 60 mm, звезда ø 90 mm. Материјал: сребро, позлаћено сребро, емајл. Трака: моарирани свилени рипс. Произвођач: A. Tillander, Helsinki. Додела: 20. 6. 1963.

ФРАНЦУСКА

ВЕЛИКИ КРСТ НАЦИОНАЛНОГ ОРДЕНА ЛЕГИЈЕ ЧАСТИ
Grand-Croix del`Ordre National de la Légion d`Honneur

Орден је основао 19. маја 1802. године Наполеон Бонапарта у својству Првог конзула Француске Републике. Замишљен је као јединствено одличје за храброст и сваковрсну грађанску изузетност, организован по угледу на класичне институције древног републиканског Рима, систематизован и територијално груписан по кохортама. Првобитно је имао четири степена, што је од 1805. измењено на пет степени, а даље допуне и измене вршене су све до 1816. године. После пада Првог француског царства, орден није укинут већ је реформисан и прикључен наградном систему обновљене Краљевине Француске. Као цењена институција преживео је све промене државног система, измене устава и политичке оријентације друштва, и опстао до данас као највише признање у хијерархији француских одличја. Организован је у пет степени, са јединственом огрлицом која је службени знак шефа државе као Великог магистра Ордена по функцији:

Велики крст (*Grand-croix*); Велики официр (*Grand officier*); Командир (*Commandeur*); Официр (*Officier*); Витез (*Chevalier*).

Збирка: Инсигније, модел 1951–1962, припадале су Константину Поповићу. Орденски знак: петокрака малтешка звезда од позлаћеног сребра, обострано бело емајлирана, са позлаћеним гранулама на врховима кракова; у надвишењу је позлаћени, зелено емајлирани венац од ловора и храста. Сличан емајлирани венац провучен је и између кракова звезда. У центру је позлаћени кружни медаљон у коме је рељефна женска персонификација Републике, а око тога је плаво емајлирани прстен са златним натписом REPUBLIQUE FRANÇAISE (Француска Република); позлаћени реверсни медаљон приказује две емајлиране укрштене француске заставе, а натпис на плавом прстену гласи HONNEUR ET PATRIE (Част и Отаџбина). Орденски знак се носи о црвеној ленти преко десног рамена на левом боку. Орденска звезда: сребрна звезда слична аверсу орденског знака, али без икаквог емајла и без надвишења; кракови звезде су фасетирани, а уместо венца између кракова избијају глатки сребрни зраци. У прстену око медаљона сада пише REPUBLIQUE FRANÇAISE – HONNEUR ET PATRIE. Звезда се носи на левој страни груди. Димензије: орденски знак (без надвишења) 62 mm, орденска звезда 95 mm. Материјал: сребро, позлаћено сребро, емајл. Трака: моарирани свилени рипс. Производња: Arthus Bertrand, Paris. Додела: 7. 5. 1956.

КОМАНДИР НАЦИОНАЛНОГ ОРДЕНА ЛЕГИЈЕ ЧАСТИ
Commandeur del`Ordre National de la Légion d`Honneur

Све као за Велики крст националног ордена Легије части, осим како следи:

Збирка: Инсигнија, модел пре 1951,[52] припадала је Константину Поповићу. Орденски знак се носи о црвеној траци око врата. Звезда не припада овом степену. Димензије: ø 56 mm. Додела: 17. 11. 1952.

ВЕЛИКИ КРСТ НАЦИОНАЛНОГ ОРДЕНА ЗА ЗАСЛУГЕ
Grand-Croix del`Ordre National du Mérite

Орден је 3. децембра 1963. године основао председник Шарл де Гол, у оквиру велике реформе система државних признања којом је престала додела 17 одликовања у надлежности ресорних министарства, као и колонијалних ордена,[53] а заслуге које су та одличја до тада покривала углавном су укључене у спектар за који се додељује новоосновани Орден. У хијерархији француских ордена, Орден за заслуге заузима 3. место, а рачунајући и одликовања, 4. Организација ордена је следећа: Велики крст (*Grand-croix*); Велики официр (*Grand officier*); Командир (*Commandeur*); Официр (*Officier*); Витез (*Chevalier*).

Збирка: Инсигније 2. модела припадале су Драгославу Марковићу. Орденски знак: шестокрака малтешка звезда од позлаћеног сребра, обострано емајлирана плаво; у надвишењу је позлаћени храстов венац. Између кракова звезде уметнут је по један мали позлаћени орнамент у форми петокраке звезде, компонован од преплетених листића ловора. У центру аверса звезде је позлаћени кружни медаљон са женском персонификацијом Републике, окружен позлаћеним прстеном исписаним REPUBLIQUE FRANÇAISE (Француска Република); у реверсу је у кружном медаљону мотив две емајлиране укрштене француске заставе, а прстен је исписан ORDRE NATIONAL DU MÉRITE – 3 DÉCEMBRE 1963 (Национални орден за заслуге – 3. децембар 1963). Орденски знак се носи о плавој ленти преко десног рамена на левом боку. Орденска звезда: дванаестокрака малтешка позлаћена звезда са позлаћеним гранулама на врховима кракова; између кракова звезде избијају златни зраци, од којих је

[52] С обзиром на датум доделе, реална је претпоставка да је К. Поповићу уручен ранији модел који је већ постојао у трезору Канцеларије ордена.

[53] Престала је додела следећих одличја: *Ordre du Mérite social, Ordre de la Santé publique, Ordre du Mérite commercial, Ordre du Mérite touristique, Ordre du Mérite artisanal, Ordre du Mérite combatant, Ordre du Mérite commercial et indu-striel, Ordre du Mérite postal, Ordre de l'Économie nationale, Ordre du Mérite sportif, Ordre du Mérite militaire, Ordre du Mérite du travail, Ordre du Mérite civil, Ordre du Mérite saharien, Ordre de l'Étoile noire, Ordre de l'Étoile d'Anjouan* и *Ordre du Nichan el Anouar.*

средњи дужи од осталих и емајлиран плаво. У центру је позлаћени кружни медаљон са женском персонификацијом Републике, окружен плаво емајлираним прстеном на коме је исписано REPUBLIQUE FRANÇAISE – ORDRE NATIONAL DU MÉRITE (Француска Република – Национални орден за заслуге), а око прстена је фриз позлаћених листића ловора. Звезда се носи на левој страни груди. Димензије: орденски знак ø 65 mm, орденска звезда ø 92 mm. Материјал: позлаћено сребро, емајл. Трака: Моарирани свилени рипс. Производња: Monnaie de Paris, Paris. Додела: /

ВЕЛИКИ ОФИЦИР НАЦИОНАЛНОГ ОРДЕНА ЗА ЗАСЛУГЕ
Grand-officier de l`Ordre National du Mérite

Све као за Велики крст националног ордена за заслуге, осим како следи:

Збирка: Инсигније 1. модела припадале су Драгославу Марковићу. Орденски знак се носи на левој страни груди о траци ширине 37 mm, са розетом. Орденска звезда: израђена је од сребра, без икакве позлате, нема грануле на врховима кракова ни емајлиране зраке између кракова звезде. Прстен око медаљона није емајлиран. Звезда се носи на десној страни груди. Димензије: орденски знак (без надвишења) ø 40 mm, орденска звезда ø 90 mm. Материјал: сребро, емајл. Трака: моарирани свилени рипс. Производња: Monnaie de Paris, Paris. Додела: 1963.

КОМАНДИР НАЦИОНАЛНОГ ОРДЕНА ЗА ЗАСЛУГЕ
Commandeur de l`Ordre National du Mérite

Све као за описани орденски знак Великог официра националног ордена за заслуге, осим како следи:

Збирка: Инсигније 1. модела припадале су Славку Зечевићу. Орденски знак се носи о траци око врата. Овај степен нема орденску звезду. Димензије: орденски знак (без надвишења) ø 56 mm. Материјал: сребро, емајл. Трака: моарирани свилени рипс. Производња: Monnaie de Paris, Paris. Додела: 3. 3. 1977. Nº 27 E 77

ХОЛАНДИЈА

ВЕЛИКИ КРСТ ОРДЕНА ОРАНСКО-НАСАВСКОГ ДОМА
Ridder-Grootkruis in de Orde van Oranje-Nassau

Орден је основала краљица-мајка Ема у својству регента малолетне краљице Вилхелмине, 4. априла 1892. Назван је у част династије која влада Холандијом, асврха оснивања је замена за Орден храстовог венца и Орден златног лава Насавског Дома, који су одвајањем Луксембурга припали тој земљи. Измене и допуна су вршене у више наврата (1910, 1923, 1994...). Организација ордена, који има групу за грађанске и групу за војне заслуге, заснива се на шест степени ордена и афилираној медаљи у три степена: Велики крст (*Grootkruis*); Велики официр (*Groot-Officier*); Командир (*Commandeur*); Официр (*Officier*); Витез (*Ridder*); Члан (*Lid*).[54] Додељује се за изузетне личне заслуге према владару и држави, као и за посебно значајне заслуге за друштво и људску заједницу уопште.

Збирка: У збирци постоје два комплета инсигнија истог степена.

Инсигније су додељене Константину Поповићу. Орденски знак: малтешки крст са гранулама на врховима кракова, златан, обострано емајлиран плаво са широком белом бордуром кракова; између кракова крста провучен је златан ловоров венац. У надвишењу је златна краљевска круна. Аверсни медаљон је кружан,

[54] Овај степен је уведен 1993. године, а први пут додељен 1996.

емајлиран плаво, са мотивом холандског грба (на пољу посутом златним картицама, крунисани пропети златни лав са снопом стрела у левој предњој шапи, и исуканим мачем у десној); у реверсу је на плавом пољу златни крунисани иницијал W (*Wilhelmine*). Аверсни прстен око медаљона емајлиран је бело и исписан златом JE MAINTIENDRAI[55] („задржаћу", или „очуваћу"), а у реверсу такође бео, али исписан GOD ZIJ MET ONS (нека је Бог с нама). Орденски знак се носи о ленти златножутонаранџасте боје, оивичене плаво, са белим пољем између ових боја (12,5 + 8,5 + 59 + 8,5 + 12,5 mm); лента се носи преко десног рамена ка левом боку. Орденска звезда: осмокрака зракаста сребрна звезда, са централним медаљоном и прстеном као у аверсу орденског знака. Звезда се носи на левој страни груди. Димензије: орденски знак ø 60 mm (без надвишења), звезда ø 85 mm. Материјал: сребро, позлаћено сребро и емајл. Трака: моарирани свилени рипс. Производња: RIJKSMUNT, Utrecht. Додела: 15. 9. 1972. под бројем 5.

Инсигније су додељене Драгославу Марковићу истоветне су се претходним. Додела: 15. 9. 1972. под бројем 5.

ЦЕНТРАЛНА АФРИКА

ВЕЛИКИ ОФИЦИР НАЦИОНАЛНОГ ЦЕНТРАЛНОАФРИЧКОГ ОРДЕНА ЗА ЗАСЛУГЕ

Grand officier de l`Ordre national du mérite Centrafricain

Орден је основао 20. јуна 1959. године председник Давид Дако у циљу награђивања домаћих и иностраних грађана за заслуге, цивилне или војне, за Републику, као и за достигнућа у области хуманитарних активности, привреде и социјалног напретка. Измене и допуне су извршене 1959, 1961, 1965, 1977, 1979. и 1984. У периоду царства (1976–1979) назив му је био измењен у Империјални орден за заслуге. До 1961. имао је четири степена (Велики крст, Командир, Официр и Витез), а потом је реорганизован у пет степени по моделу Легије части: Велики крст; Велики официр; Командир; Официр и Витез. Ланац Ордена постоји у само једном примерку, и привилегија је председника Републике. У хијерархији централноафричких ордена заузима 1. место.

Збирка: Инсигније Великог официра припадале су Драгославу Марковићу. Орденски знак: позлаћени малтешки крст са гранулама на врховима, обострано емајлиран бело, са црном бордуром од емајла. У надвишењу је зелено емајлирани позлаћени ловоров венац, а између кракова крста такође позлаћени ловоров венац зелених листова и црвених плодова. У центру крста је кружни медаљон, у аверсу и реверсу емајлиран црно и оперважен прстеном од светлоплавог емајла; у аверсу медаљон носи позлаћену рељефну петокраку звезду, а у реверсу натпис MERITE CENTRAFRICAINE 1959 (Централноафричке заслуге, 1959). Орденски знак се носи о траци са розетом на левој страни груди; трака је црвена и има са десне (хералдичке) стране две пруге (плава и бела) близу ивица, а са друге (хералдички леве) стране исте такве пруге, али зелене и жуте боје (4+2+2+21+2+2+4 mm). Звезда: орденска звезда је истог описа као аверс орденског знака, без надвишења, а ловоров венац између кракова крста замењен је позлаћеним малтешким зрацима. Звезда се носи на десној страни груди. Димензије: орденски знак ø 39 mm, орденска звезда ø 72 mm. Материјал: позлаћена легура, емајл. Траке: свилени моарирани рипс. Произвођач: Arthus Bertrand, Paris. Додела: /

ЧЕХОСЛОВАЧКА

2. СТЕПЕН ЧЕХОСЛОВАЧКОГ ОРДЕНА БЕЛОГ ЛАВА

Československý řád bílého lva II. Třídy

Орден је основан 7. децембра 1922. године од стране председника Томаша Гарига Масарика. Намењен је иностраним држављанима за изузетне заслуге за Чехословачку, или за унапређивање сарадње са њом у широком спектру области. Статути су мењани и допуњавани у више наврата (1922, 1924, 1930, 1936, 1961...). Додељиван је у групи за војне и за грађанске заслуге. Назив је добио по древном хералдичком знамењу Чешке – сребрном (белом) лаву. Орден је био организован у пет степени, с тим што се у највишем степену од 1924. могао доделити на ланцу или на ленти: 1. степен Велики крст (*Velkokříž*); 2. степен Велики официр (*Velkodůstojník*); 3. степен Командир (*Komandér*), 4. степен Официр (*Důstojník*) и 5. степен Витез (*Rytiř*). Ордену је афилирана медаља у три степена. После

[55] Девиза Насавског дома, приписана Виљему Ћутљивом, као варијанта некадашње девизе огранка Дома који је управљао Шалоном (првобитно „Задржаћу/Шалон" трансформисало се у „Задржаћу/Насау").

1961. промењени су неки детаљи описа инсигнија, а број степени редукован на три. Последња ревизија статута извршена је 1990. године и број степени поново враћен на пет. У хијерархији чехословачких ордена у време доделе заузимао је 1. место.

Збирка: Инсигније у групи за војне заслуге додељене су Константину Поповићу. Орденски знак: петокрака звезда од позлаћеног сребра; краци се шире од центра ка крајевима, и завршавају се сваки са три зупца, на врху сваког са по једном позлаћеном гранулом. У аверсу звезда је емајлирана црвено, а у центру је крунисани пропети сребрни лав са грбом Словачке на грудима; између кракова звезде види се по један позлаћени лист липе, петељком ка центру. У надвишењу је позлаћени венац од липе преко кога су два укрштена мача. У реверсу краци звезде су емајлирани црвено, али се на сваком краку налази по један хуситски штит са емајлираним хералдичким знамењем једне од земаља у саставу Чехословачке: Чешка – Моравска – Шлезија – Словачка и Подкарпатска Русија. У центру реверса је позлаћени кружни медаљон са златним иницијалом ČSR (Чехословачка Република), окружен златним прстеном са плавим натписом PRAVDA VITĚZI (Истина побеђује). Орденски знак се носи о огрлици црвене боје, са белим пругама близу ивица (3 + 7 + 25 + 7 + 3 mm). Звезда: зракаста сребрна осмокрака звезда у центру има црвено емајлирани кружни медаљон са сребрним крунисаним пропетим лавом који на грудима носи мањи штит са грбом Словачке; око медаљона је црвено емајлирани прстен исписан сребром PRAVDA VITĚZI. У реверсу звезде, у центру, смештен је сребрни кружни медаљон у коме је рељефни иницијал ČSR преко гранчице ловора. Звезда се носи на десној страни груди. Димензије: орденски знак ø 60mm, звезда ø 90 mm. Материјал: сребро, емајл. Трака: моарирани свилени рипс. Производња: Karnet a Kisely, Praha. Додела: 20. 9. 1946. под бројем 1946.05.04 B 406/46.[56]

ЗЛАТНА ЗВЕЗДА ЧЕХОСЛОВАЧКОГ ВОЈНОГ ОРДЕНА СЛОБОДЕ
Zlata hvězda československého vojenského řádu "Za svobodu"

Орден је основан 2. априла 1946. године. Мењан је и допуњаван 1947. и 1949. године. Додељиван је лицима која су током Другог светског рата била ангажована у оружаним снагама антинацистичке коалиције и која су помогла ослобађање Чехословачке. Организован је у три степена: Златна звезда (*Zlata hvězda*); Сребрна медаља (*Stříbrna medaile*); Бронзана медаља (*Bronzova medaile*).

Збирка: Инсигнија додељена Константину Поповићу. Опис: орденски знак је позлаћена петокрака звезда, а између кракова је сребрни венац од листова липе. У центру је кружни позлаћени медаљон са профилним ликовима два војника под шлемовима, окренута на десно (хералдички), са рељефним натписом дуж доње ивице медаљона ZA SVOBODU ČESKOSLOVENSKA (За чехословачку слободу). Звезда се носи на десној страни груди, без икакве траке. Лентица је плава са широм црвеном ивицом и уским белим пољем између; на лентици се носи минијатурни знак ордена. Димензије: ø 52 mm. Материјал: сребро, позлаћено и патинирано. Производња: / Додела: /

ЧЕХОСЛОВАЧКИ РАТНИ КРСТ 1939.
Československý válečný kříž 1939.

Одличје је основала 20. децембра 1940. чехословачка влада у избеглиштву. Статути су донети 10. марта 1941. године. Њиме су награђивани чехословачки и страни држављани који су узели учешће у борбама и ратним акцијама против Немачке у периоду од 1939. и касније. Одликовање је потврђено одлукама владе године 1946. Постојао је само један степен.

Збирка: Инсигнија је додељена Константину Поповићу. Опис: пизански крст од бронзе. Између кракова крста су два укрштена мача. У центру крста је бронзани штит са рељефним грбом Чехословачке (пропети лав који на грудима носи мањи штит са грбом Словачке). У реверсу се на штиту налази кружни медаљон са грбом Чешке постављен између бројки 1939; на крацима крста у реверсу налази се по једна рељефна рундела са хералдичким знамењима, и то

[56] Према податку Канцеларије на Храдчанима, Константин Поповић је одликован 4. 5. 1946, број Указа је B 406/46, а матрикулациони број B 754/46. Види: *Archiv Kanceláře Prezidenta Republiky, Československý řád Bílého lva 1923–1990, Jmenný rejstříknositelů*; исти степен овог ордена имали су, између осталих, и генерал Арсо Јовановић (1946), Иво Андрић (1936), генерал Петар Арачић (1934), Игнац Бајлони (1932), Лујо Бакотић (1930, иначе таст Константина Поповића), Живојин Балугџић (1937), Јован Цвијић (1925), генерал Пеко Дапчевић (1946), Милован Ђилас (1946), Константин Фотић (1931), итд.

горе Словачке, десно Моравске, лево Шлеске и доле Подкарпатске Русије. Крст се носи о траци ширине 39 mm, црвене боје, са пет пута поновљеним пругама бело-плаво-бело, на левој страни груди. Димензије: ø 44 mm. Материјал: Бронза. Трака: свилени рипс. Производња: 2. Прашко ковање. Додела: 11. 5. 1962.

ЧИЛЕ

ВЕЛИКИ КРСТ ЧИЛЕАНСКОГ ОРДЕНА ЗА ЗАСЛУГЕ
Gran cruz de la Orden al merito de Chile

Орден је основан Декретом председника Карлоса Ибањеса дел Кампо број 927 од 20. јуна 1929. године, као замена за старији Чилеански орден за заслуге,[57] и као допуна и замена претходно основане Медаље за заслуге из 1909. Статути су допуњавани и мењани 1929. и 1956. Орден се додељује искључиво странцима за услуге учињене Чилеу, и организован је у пет степени, с тим што први степен има две класе: 1а. Ланац Ордена за заслуге (*el Collar*); 1. Велики крст ордена за заслуге (*Gran cruz*); 2. Велики официр (*Gran oficial*); 3. Командир (*Comendador*); 4. Официр (*Oficial*) и 5. Витез (*Caballero*).

Збирка: Инсигније су додељене Константину Поповићу. Орденски знак: петокрака златна звезда са гранулама на врховима кракова, обострано емајлирана бело. Између кракова звезде провучен је позлаћени ловоров венац. У надвишењу је позлаћена фигура кондора раширених крила (*Vultur gryphus, Cathartidae*). У центру звезде је позлаћени кружни медаљон који у аверсу носи женску персонификацију Републике окружену позлаћеним прстеном са рељефним натписом REPÚBLICA DE CHILE (Република Чиле), а у реверсу рељефну гранчицу ловора, док натпис у прстену гласи AL MERITO (За заслуге). Орденски знак се носи о плавој ленти ширине 102 mm са врло уском црвеном ивицом, преко десног рамена на левом боку. Звезда: аверс орденског знака, без надвишења, суперпониран је преко златне десетокраке зракасте звезде у секундарној позицији, дужине зракова нешто мање од пречника петокраке звезде; медаљон у центру петокраке је сада позлаћен, кружан, али уместо персонификације носи емајлирани грб Републике Чиле, док је прстен око медаљона сада емајлиран плаво и златом исписан ORDEN AL MERITO – CHILE (Орден за заслуге – Чиле). Орденска звезда се носи на левој страни груди. Димензије: орденски знак ø 50 mm (без надвишења), орденска звезда ø 82 mm. Материјал: позлаћено сребро, емајл. Трака: моарирани свилени рипс. Произвођач: Hours, Santiago. Додела: 1. 5. 1962.

ШПАНИЈА

КОМАНДИРСКИ КРСТ ОРДЕНА ОСЛОБОЂЕЊА ШПАНИЈЕ
Comendador de Orden Civil de la Liberacion de Espana

Орден је основала влада Шпанске републике у изгнанству, у Паризу, 3. септембра 1947. године. Намењен је награђивању шпанских и иностраних грађана који су учествовали или на други начин непосредно подржали шпанске републиканске институције током грађанског рата 1936–1939. Аспиранти су морали сами поднети захтев за доделу ордена. Странци подносе изјаву да признају републиканску владу и да ће бранити и заступати њена права. Ратни инвалиди по праву стичу орден 1. степена ако су били генерали, 2. степена ако су били официри, и 3. степена ако су били војници. Орден је организован у три степена, са афилираном једностепеном медаљом: Пуни члан Ордена (*Maestrante*), Командир (*Comendador*) и Витез (*Caballero*).

Збирка: Инсигнија је припадала Константину Поповићу. Орденски знак: шапасти (Георгијевски) крст од позлаћеног сребра, обострано бело емајлиран; између кракова крста је позлаћени венац од гранчица ловора и храста емајлираних зелено. У центру аверса је позлаћени кружни медаљон са рељефним грбом Шпанске Републике окружен црвено емајлираним прстеном са натписом REPUBLICA ESPAÑOLA (Шпанска Република), док је реверсу у позлаћеном медаљону представа четири (две и две) емајлиране заставе Шпанске Републике, а натпис у прстену гласи PATRIA – LIBERTAD – REPUBLICA (Отаџбина – Слобода – Република). Орденски знак се носи о 36 mm широкој траци у бојама републиканске заставе (црвено-жуто-љубичасто) са розетом, на левој страни груди. Димензије: 40 x 40 mm. Материјал: позлаћено сребро и полихромни емајл. Трака: моарирани свилени рипс. Производња: Arthus Bertrand, Paris. Додела: 7. 11. 1949.

57 Тај орден је 1. 6. 1817. основао генерал Бернардо О`Хигинс, „Ослободилац Чилеа".

БИБЛИОГРАФИЈА

БИБЛИОГРАФИЈА

Acović, Dragomir, Isländischer Falken-Orden, Die Orden und Auszeichnungen Konrad Adenauers, Bad Honeff, 1999

Acović, Dragomir, Italien: Nationaler Verdienst-Orden der Republik, Die Orden und Auszeichnungen Konrad Adenauers, Bad Honeff, 1999

Acović, Dragomir, Mai-Orden für Verdienste, Die Orden und Auszeichnungen Konrad Adenauers, Bad Honeff, 1999

Acović, Dragomir, Mexico: Orden vom Aztekischen Adler, Die Orden und Auszeichnungen Konrad Adenauers, Bad Honeff, 1999

Acović, Dragomir, Nationalorden vom Kondor der Anden, Die Orden und Auszeichnungen Konrad Adenauers, Bad Honeff, 1999

Acović, Dragomir, Orders, Decorations and Medals of Bulgaria, Beograd, 1981

Acović, Dragomir, Survey of Honours & Awards of African States, Acta Phaleristica, Small Phaleristic Monographs No.3, Serbian Society for Heraldry, Genealogy, Vexillology and Phaleristics „The White Eagle", Beograd 1999 (са допунама 2002)

Ацовић, Драговмир, Слава и част – одликовања међу Србима, Срби међу одликовањима, Београд, 2013

Administration des monnaies et medailles, Décorations officieles françaises, Paris, 1956

Bartel, Frank, Auszeichnungen der Deutschen Demokratischen Republik von den Anfängen bis zur Gegenwart, Berlin, 1979

Bascape, Giacomo C., Gli Ordini Cavallereschi in Italia, Ceschina, Milano, 1972

Bodrogi, Péter; Molnár, József; Zeidler, Sándor, Nagy Magyar kitüntetéskönyv, Rubicon-Könyvek, 2005

Brasier, Léon; Brunet, Louis, Les Ordres Coloniaux Français, 2nd ed, 1899

Catone, Ş.; Şerbănescu, N.; Bedivan, D., România, Decoraţii 1859-1991, Bucureşti, 1992

Chefdebien, Anne de, L`Égypte et les Décorations, Les cahiers du musée de la Légion d`Honneur No. 1, Paris, 1998

Cole, Howard, Coronation and Royal Commemorative Medals 1887-1977, J.B. Hayward and Son, London, 1977

Consolidated Laws of Ethiopia, Vol,. VII, Sections 20-33, Addis Ababa, 1972

Cornet, René, Recueil des dispositions légales et réglementaires régissant les orders nationaux belges, et considérations relatives aux décorations en général, 1963

Денков, Веселин, Български ордени и медали, каталог, София, 2001

Dikowitsch, H., Österreich (2. Republik): Ehrenzeichen für Verdienste um die Republik Österreich, Die Orden und Auszeichnungen Konrad Adenauers, Bad Honeff, 1999

Dion, colonel Yves, Les décorations de la Republique du Congo (Brazzaville), Symboles et traditions N°42/1969

Ducourtial, Claude, Ordre National du Mérite, Paris, 1978

Evers, C. H., Onderscheidingen, Leidraad voor de decoraties van het Koninkrijk der Nederlanden, Amsterdam, 2001

Eyzaguirre, Jaime, La Orden al merito de Chile, Chile, 1964

Fay, David, The Orders and Medals of the Kingdom of Cambodia, http://www.indochinamedals.com/cambodia

Grove, Frank W., Medals of Mexico,Orders, Awards and Military Decorations, Vol. II, Guadalajara, 1974

Gun thu chon bhvai mya, gun thu chon tam chip mya chuin ra pratan khyac (Počasne oznake i odlikovanja), Savet Republike, Biro ministarstva informacija, Rangun, 1978

Herfurth, Dietrich, Militärische Auszeichnungen der UdSSR, Berlin, 1987

Hieronymussen, Paul, Orders, Medals and Decorations of Britain and Europe, London, 1967

Iranian Official Decorations, Tehran, [1970]

Изотова, М.А.; Царева, Т.Б., Полна энциклопедия орденов и медалей России, Ростов на Дону, 2009

Jäntti, Lauri; Karnila, Chr., Nya ordens-handboken, Helsingfors, 1984

Kekule von Stradonitz, Stephan, Die Orden von Afghanistan, Darmstädter Tageblatt 26.8.1928

Keymeulen, A. van; Suetens, I., Monnaies & Decorations du Royaume de Belgique 1831-1976, Bruxelles, 1977

Klietmann, Kurt-Georg, Phaleristik Rumänien, Band I, Berlin, 1975

Klietmann, Dr Kurt-Georg, The Congolese Order of Merit of the Republic of the Congo, OMSA Medal Collecor 2/1964

Klietmann – Neubecker, Äthiopien, Ordens-Lexikon N°3

Macháček, DrVladimír; Amort, Václav, Československé řádyavyznamenání, Praha, 1964

Marsangy, L. Bonneville de; Ducourtial, Claude, La Légion d`Honneur, Paris, 1982

Meijer, H.G.; Mulder, C.P.; Wagenaar, B.W., Orders and Decorations of The Netherlands, 1984

Měřička, Václav, Československá vyznamenání, Řádbílého lva, II část, Hradec Králové, 1973

Měřička,Václav, Československá vyznamenání, 1839-1948, III část, Hradec Králové, 1974

Ministerie van Defensie, Handboek Onderscheidingen, Sectie Onderscheidingen, Den Haag

Μπελδεκος, Γεωργιος, Ταγματα αριστειας και στρατιωτικα μεταλλια της Ελλαδος, Πολεμικο Μουσειο, Αθηνα, 1991

Neznamname nesanekay zisn doulet aliye Afganistan, Berlin, Druckerei des Ostens, 1923

Nouveau, R., Les décorations de la République Centrafricaine, Symboles & Traditions, N° 126 (1988), N° 127 (1988)

Oberleitner, Stefan, Polskie ordery, odznaczenia i niektóre wyróżnienia zaszczytne 1705-1990, Tom II, Zielona Gora, 1999

Oldham, Geoffrey P.; Delahunt, Brett, Cambodian Decorations of Honor, Milymem Books, Auckland, 2004

Петров, Тодор, Ордени и медали в България, Министерствонаотбраната, София, 1998

Петров, Тодор, Блъгарските ордени и медали 1878-2002, Военно издателство, София, 2004

Пилетић, Мила, Одликовања југословенских народа XIX и прве половине XX века (до 1941), Београд, 1987

Présidence de la République, Code des Ordres Nationaux, Grande Chancellerie de l`Ordre du Mono, Lomé, 2 ed. Juillet 1988

Puchalski, Zbigniew; Wojciechiwski, Ireneusz, Ordery i

odznaczenia polskie i ich kawalerowie, Warszawa, 1987

Quinot, Henri, Recueil illustre des Ordres de Chevalerie et Décorations Belges 1830-1963, Bruxelles, 5e edition

Reglamento de la Orden "Al merito" de Chile, Santiago de Chile

República Española, Orden de la Liberacion de España, Paris, 1948 (?)

Republica Portuguesa, Orden Honoríficas Portuguesas, Lisboa, 1968

République du Sénégal, Guide des Décorations et Récompenses Diverses, (Difusion restreinte), Présidence de la République, État Major Particulier

République Centrafricaine, Annuaire des ordres nationaux 1980, Grande Chancellerie, Bangui, 1980

Roffignac, Nicholas de, Ordres et médailles des pays d`Afrique, à l`époque post-coloniale de 1960 à nos jours, Paris, 2000

Rudež, Stojan, Odlikovanja Socijalističke Federatine Republike Jugoslavije, Beograd, 1987

Rullier, Lt.col Paul, Décorations des etats africains issus des anciennes colonies françaises, Symboles et traditions, 45/1969

Safta, I.; Velter, T.; Jipa, R.; Marinescu, F., Decoraţii româneşti de război 1860-1947, Bucureşti, 1993

Scandaluzzi, Franco, The War of Spain 1936-1939, in the 50th Anniversary of the "Pronunciamiento", Official and Unofficial Medals, Commemorative and Propaganda Badges / Spanish Republic / Nationalist Government / Italian and german Intervention / International Brigades, Vol. I, Milano, 1987

Schena, Eric R., The Decorations of Socialist Albania, An Introductory Guide, 2nd Edition, Revised and expanded, 2006

Schmidt, Günter Erik, Die erste Republik Österreich; Das Ehrenzeichen für Verdienste um die Republik Österreich, Österreichs Orden vom Mittelalter bis zur Gegenwart, ADEVA, Graz, 1996

Schmidt, Günter Erik, Orden und Ehrezeichen Österreichs 1945-1999, Wien, 1999

Secretaria de Relaciones Exteriors, La Orden Mexicana del Aguila Azteca, Ley y reglamento, Mexico, 1936

Sylvester, John Jr., The Orders and Medals of Cambodia and Laos, 1986

Tammann, G.A., An Essay on the Orders of Kingdom of Afghanistan, Непубликовани текст, 1995

Tammann, G.A., Principal Sources for the Orders of Afghanistan, Непубликовани текст, 1995

Tammann, G. A., Chile: Verdienstorden, Die Orden und Auszeichnungen Konrad Adenauers, Bad Honeff, 1999

The Arab Republic of Egypt, Egyptian Decorations and Medals, and Rules Governing them, The Presidency of the Arab Republic of Egypt, Cabinet of the Grand Chamberlain, Department of Chancellery and Decorations, Cairo

Vibhooshana Committee, Orders, Decorations and Medals of the Kingdom of Nepal, Kathmandu, Nepal, 1967

Wesolowski, Zdzislaw P., Polish Ordera, Medals, Badges and Insignia, Military and Civilan Decorations, 1705-1985, Miami, 1986

Zeidler, Sándor, Kitüntetések a Magyar Köztársaságban, Kossuth Könyvkiadó, Budapest, 1995

СПИСАК СКРАЋЕНИЦА

АВНОЈ	Антифачистичко веће народног ослобођења Југославије
ВМА	Војно-медицинска академија
ДФЈ	Демократска Федеративна Југославија
ДСИП	Државни секретаријат иностраних послова
ЗАВНОХ	Земаљско антифашистичко веће народног ослобођења Хрватске
ЈА	Југословенска армија
ЈНА	Југословенска народна армија
КБЦ	Клиничко-болнички ценат
КПЈ	Комунистичка партија Југославије
КПС	Комунистичка партија Србије
КПХ	Савез комуниста Хрватске
МИП	Министарство иностраних послова
НАТО	Северно-атлантски споразумни савез
НДР	Немачка Демократска Република
НОБ	Народноослободилачка борба
НОВ и ПОЈ	Народноослободилачка војска и партизански одреди Југославије
НОВЈ	Народноослободилачка војска Југославије
НОП	Народноослободилачки покрет
НОР	Народноослободилачки рат
НР	Народна република
НР БиХ	Народна република Босна и Херцеговина
ОК КПЈ	Окружни комитет Комунистичке партије Југославије
РК КПЈ	Реонски комитет Комунистичке партије Југославије
САД	Сједињене Америчке Државе
СИВ	Савезно извршно веће
СКЈ МИП	Савез комуниста Југославије Министарства иностраних послова
СКОЈ	Савез комунистичке омладине Југославије
СР	Социјалистичка република
СРЈ	Савезна Република Југославија
СРС	Социјалистичка република Србија
ССРН	Социјалистички савез радног народа
ССРНЈ	Социјалистички савез радног народа Југославије
СССР	Савез Совјетских Социјалистичких Република
СУБНОР	Савез удружења бораца народноослободилачког рата
СФРЈ	Социјалистичка Федеративна Република Југославија
СЦГ	Србија и Црна Гора
ФНРЈ	Федеративна Народна Република Југославија
ЦК СК БиХ	Централни комитет Савеза комуниста Босне и Херцеговине
ЦК КП	Централни комитет Комунистичке парије
ЦК КПЈ	Централни комитет Комунистичке партије Југославије
ЦК КПС	Центални комитек Комунистичке партије Србије
ЦК КПХ	Центални комитет Комунистичке партије Хрватске
ЦК СК	Центални комитет Савеза комуниста
ЦК СКЈ	Централни комитет Савеза комуниста Југославије
ЦК СКОЈ	Централни комитет Савеза комунистичке омладине Југославије
ЦК СКС	Централни комитет Савеза комуниста Србије
ЦК СРС	Централни комитет Социјалистичке републике Србије
ЧСР	Чехословачка Република

CIP - Каталогизација у публикацији -
Народна библиотека Србије, Београд

737.2(497.11)(083.824)
737.2(497.1)(083.824)
737.2(100)(083.824)
929(497.1)"19"(083.824)

ОДЛИКОВАЊА из легата историјског архива Београда : каталог изложбе / [главни и одговорни уредник Драган Гачић ; фотографије одликовања Драган Танасијевић, Зорица Нетај]. - Београд : Историјски архив, 2015 (Београд : Зламен). - 71 стр. : илустр. ; 23 x 32 cm

Титаж 500. - Стр. 5-6: Уводна реч директора / Драган Гачић. - Списак
скраћеница. стр. 70. - Библиографија: стр. 68-69.

ISBN 978-86-80481-35-7

a) Одликовања - Србија - Изложбени каталози b) Одликовања - Југославија - Изложбени каталози c) Одликовања - Изложбени каталози d) Знамените личности - Југославија - 20в - Изложбени каталози

COBISS.SR-ID 217623564

САДРЖАЈ

УВОДНА РЕЧ ДИРЕКТОРА **5**

БИОГРАФИЈЕ ЛЕГАТОРА **9**

ФАЛЕРИСТИКА **17**

ОДЛИКОВАЊА СФРЈ **23**

ИНОСТРАНА ОДЛИКОВАЊА **39**

БИБЛИОГРАФИЈА **70**

СПИСАК СКРАЋЕНИЦА **71**